RUDYARDUS KIPLING

LIBER SILVARUM ALTER

LATINE REDDIDIT BENIAMINUS MARTINUS

LIBER SILVARUM ALTER

RUDYARDI KIPLING

Latine reddidit Beniaminus Martinus

Versio Latina sub licentia CC BY 4.0 divulgata

I. QUO PACTO METUS ORTUS SIT

Amnis tenuis, sicca iam stagni vada;
Iam nos inopia socios fecit, te atque me.
Faucibus ardentibus, lateribus macris,
In ipsa ripa alius alium sollicitus impellit;
Unus aquae defectus omnes terret,
Nec quisquam praedam persequi iam cogitat.
Sub matre sua nunc hinnulus aspicit
Lupum macilentum non minus trepidum;
Cervus sublimis, nullo motus metu,
Dentes intuetur qui patrem laniaverant.
Exhausta stagna, siccati fluminum cursus:
Ludendi socii sumus, tu mihi, ego tibi,
Donec illa nubes—bene venemur!—imbrem
Demittat, ut indutiae aquarum finem habeant.

Lex Silvarum, omnium quae in orbe terrarum sunt legum longe antiquissima, paene omnibus casibus qui silvarum incolis accidere possunt cavit, adeo ut instituta eius, quantum longa consuetudine fieri potest, ad summam perfectionem pervenerint. Meministis Mowgli magnam vitae partem apud luporum gregem Seonensem egisse, Legem a Baloo urso fusco discentem. Hic puero, cum assidua praecepta aegre ferret, dicebat Legem similem esse lianae maximae, quae omnium terga premeret nec quemquam evadere sineret. «Cum tam diu vixeris quam ego, fratercule,» inquit Baloo, «intelleges universam silvam saltem uni legi parere. Neque id spectaculum tibi iucundum erit.»

Verba autem per alteram aurem ingressa per alteram exierunt. Puer enim, cuius vita in edendo dormiendoque versatur, nihil curat, donec res ipsa ante oculos versetur. Sed anno quodam vera esse Baloo dicta apparuerunt, et Mowgli vidit cuncta animalia Legi subiecta esse.

Coepit calamitas cum imbres hiemales paene omnino defecissent. Ikki hystrix Indica, cui Mowgli in fruticeto bambusino occurrerat, nuntiavit tubera dioscorearum silvestrium iam arescere. Omnes autem sciunt Ikki in cibo eligendo incredibiliter delicatum esse, neque quicquam nisi optimum et maturissimum gustare. Risit igitur Mowgli: «Quid hoc ad me?» «Nunc parum,» respondit Ikki, aculeis rigidis crepitantibus; «postea videbimus. Num adhuc in altum stagnum sub Rupibus Apium desilis, fratercule?» «Minime. Aqua stulta tota aufugit, nec volo caput saxo confringere,» respondit Mowgli, qui tum sibi tantum sapere videbatur quantum quinque animalia silvestria simul. «Tuo damno omittis. Fortasse capite paulum fisso aliquid sapientiae intraret.» Ikki caput subito demisit ne Mowgli vibrissas e

naso eriperet. Quae cum puer Baloo rettulisset, ursus graviter vultu contracto secum murmuravit: «Si solus essem, antequam ceteri consilium caperent, venandi regionem mutarem. Sed apud ignotos venatio in pugnam abit, et catulum humanum laedere possent. Exspectemus quid flores arboris mohwa faciant.»

Illo autem vere arbor mohwa, cuius flores Baloo praecipue amabat, omnino non floruit. Flores pallide virentes, lactei, cerae similes, antequam nascerentur aestu exusti sunt; cum Baloo pedibus posterioribus stans arborem concuteret, pauca tantum petala male olentia deciderunt. Paulatim aestus immodicus in intima silvae penetravit, quae primo flavescere, deinde fuscescere, postremo nigrescere coepit. Herbosa in vallium lateribus virgulta exaruerunt velut fila rupta et tenuia mortuae materiae velamina; stagna abdita subsidere et limi crusta obduci coeperunt, ultimum etiam minimumque pedis vestigium tam fideliter servantia ac si ferro impressa essent. Lianae succo turgidae ab arboribus quibus adhaeserant labebantur, ad radices emortuae; bambusi marcebant et vento calido agitati inter se collidebantur; muscus etiam ab intimis silvae saxis decidebat, donec nuda et fervida essent sicut caerulea saxa in alveo torrentis aestu trementia.

Aves et simiae anno ineunte ad septentrionem migraverunt, calamitatem praesagientes; cervi et sues silvestres longe ad agros vicorum exustos confugerunt, interdum sub ipsis hominum oculis morientes, qui tanta virium inopia laborabant ut eos occidere non possent. Chil milvus remansit et pinguescebat, nam cadaveribus abundabat. Singulis vesperis feris, quibus vires deerant ad novas regiones venationis adeundas, nuntiabat solem quoquo versus per tres dies volatu emetiendos silvas exstinguere.

Mowgli, qui verae famis cruciatum numquam expertus erat, mel vetustum ex alveariis rupibus inhaerentibus iam desertis exhauriebat, triennio ante conditum, pruni silvestris colore nigrum et saccharo sicco pulverulentum. Larvas quoque penitus in arborum corticibus latentes quaerebat et vesparum pullos auferebat. Praeda omnis paene nihil praeter pellem et ossa erat. Bagheera, quamvis ter una nocte praedam caperet, vix saturari poterat. Pessima tamen res aquae inopia erat: quamvis ferae raro bibant, largis tamen haustibus bibere debent.

Aestus assiduus umorem omnem exhauriebat, donec in praecipuo Waingungae fluminis alveo solus tenuissimus aquae rivus inter ripas mortuas maneret. Tum Hathi elephas silvestris, qui centum annos et ultra vivere solet, vidit in ipso medio alveo saxum longum, tenue caeruleumque, antea aquis mersum, siccum apparere. Saxum Pacis esse agnovit; statim proboscide erecta Indutias Aquarum proclamavit, quemadmodum pater eius quinquaginta annis ante fecerat. Cervi, sues silvestres et bubali rauca voce nuntium repetiverunt; Chil milvus in amplos orbes volans procul lateque sibilabat atque clamitabat.

Lege Silvarum capite plectitur qui post indutias indictas apud loca ad potandum destinata occiderit. Nam potus cibo prior est. Ferae, quamvis praeda rara sit, vitam tamen qualicumque modo sustentare possunt; aqua vero aqua est, et cum uno tantum loco inveniri possit, omnis venatio cessat dum cunctae ferae ad fontem conveniunt. Temporibus prosperis, cum aquae abundabant, quicumque ad Waingungam bibendi causa descenderant vitae periculum adibant. Immo ipsum periculum magnam nocturni itineris voluptatem praebebat. Ita caute descendere ut ne folium quidem moveretur; per aquas rapidas ad genua ire, quarum strepitus omnes sonos a tergo occultaret; bibere cervice retro flexa, omnibus musculis ad primum fugae impetum paratis; in harena volutari, ore umido ventreque pleno, ad gregem admirantem redire—haec cervis iuvenibus magnis cornibus delectationem afferebant, praesertim quod Bagheera aut Shere Khan quovis momento exsilire et eos rapere poterat.

Nunc vero omne hoc ludicrum vitae et mortis cessaverat. Ferae omnes, fame confectae et fessae, ad flumen contractum simul veniebant—tigres, ursi, cervi, bubali, sues—bibebant aquam turbatam et circa eam iacebant ita confectae ut vix discedere possent. Cervi atque sues totum diem iter faciebant quaerentes aliquid corticibus siccis foliisque marcescentibus melius; bubali neque volutabra frigida neque sata virentia quae depraedarentur inveniebant. Serpentes silva relicta ad flumen descendebant, spe ranae alicuius reperiendae; circa saxa uda se convoluebant nec mordere conabantur, etiamsi sus terram rostro scrutans eos loco moveret. Testudines fluminis iam pridem Bagheera omnium venatorum sollertissima occiderat; pisces in profundo luto sicco se condiderant. Solum Saxum Pacis velut anguis longus per vada patebat, et exiguae undulae fessae ad latus eius fervidum arescentes sibilabant.

Huc Mowgli singulis noctibus veniebat ut refrigeraretur et consuetudine ceterorum frueretur. Etiam hostes eius fame maxime vexati tum vix puerum appetivissent. Cutis nuda corpus eius macrius ac miserabilius quam reliquarum ferarum ostendebat; capilli a sole ad colorem stuppeum dealbati erant, costae velut cophini crates eminebant, genuum atque cubitorum nodi, qui ex more quadrupedis incedendi orti erant, membra extenuata nodosis graminum caulibus similia reddebant. Oculi autem sub capillis conglutinatis placidi manebant: Bagheera enim, quae eo tempore eum consilio adiuvabat, monebat ut placide viveret, lente venaretur, numquam omnino iracundia vinceretur.

«Mala tempora sunt,» inquit panthera nigra vespere instar fornacis aestuante, «sed transibunt, modo vivamus donec finiantur. Plenusne venter est, catule humane?» «Aliquid in ventre habeo, sed nihil inde iuvor. Num putas, Bagheera, imbres nostri oblitos esse nec umquam reversuros?» «Equidem minime! Videbimus adhuc mohwa florentem hinnulosque novo gramine pinguescentes. Veni ad Saxum Pacis et audi nuntios. In dorsum meum conscende, fratercule.» «Non est nunc ferendi oneris tempus. Ipse adhuc stare possum, sed, hercle, non sumus boves saginati nos duo!» Bagheera

latera sua pulvere obsita fameque extenuata contemplata est, susurrans: «Heri nocte bovem sub iugo occidi. Eo necessitatis descenderam ut, si solutus fuisset, vix auderem in eum insilire. Vah!» «Ita vero, magnifici nunc venatores sumus,» risit Mowgli. «Ego quidem ad larvas vorandas fortissimus sum.» Simul per virgulta sicca strepentia ad ripam venerunt, ubi vada velut opus reticulatum in omnes partes patebant.

«Non diu aqua superesse potest,» dixit Baloo eis se adiungens. «Aspicite trans flumen: semitae illinc velut hominum viae sunt.» In campo plano ripae adversae gramen silvestre, quamvis adhuc staret, exaruerat, velut cadaver sole exsiccatum. Cervorum suumque trita itinera, omnia ad flumen tendentia, per gramina decem pedes alta fossas pulverulentas in longum duxerant, et quamvis adhuc mature esset, singula itinera feris ad potandum properantibus implebantur. Cervas hinnulosque in pulvere tabaci simili tussire audires.

Supra flumen, ad curvam aquae pigrae circa Saxum Pacis, Hathi cum tribus filiis stabat, indutiarum aquarum custos. In lunae lumine macri et cinerei videbantur, ultro citroque adsidue sese inclinantes. Paulo infra primus cervorum ordo, deinde sues et bubali stabant; in altera ripa, ubi altae arbores ad aquam ipsam descendebant, locus iis qui carnibus vescebantur destinatus erat: tigribus, lupis, pantheris, ursis ceterisque. «Sub una certe lege sumus,» inquit Bagheera vada ingressa, cervorum suumque series cornibus inter se collidentibus oculisque trepidis spectans. «Bona venatio vobis omnibus, qui sanguine mecum coniuncti estis!» addidit, toto corpore procumbens, altero latere ex aqua eminente. Submissa autem voce: «Nisi lex obstaret, optima esset venatio.» Cervi auribus erectis ultima verba perceperunt, et rumor territus per ordines cucurrit: «Indutiae! Indutiarum mementote!» «Pax, pax!» aquam per proboscidem murmuravit Hathi. «Indutiae valent, Bagheera; nunc de venatione loquendum non est.» «Quis melius hoc me sciat?» respondit Bagheera oculos flavos adverso flumine volvens. «Testudines edo, ranas capio. Ngaayah! Utinam ramis manducatis me alere possem!» «Id sane nobis pergratum esset,» hinnulus, ea vere natus, balatu respondit, qui rem minime probabat. Etiam Hathi, quamvis omnes feras miseria opprimeret, risum continere non potuit. Mowgli, cubitis aquae tepidae innixus, clara voce risit, pedibus spumam turbidam pulsans.

«Bene locutus es, parve, cui cornua iam germinant,» blandissime susurravit Bagheera. «Cum indutiae finem habebunt, hoc in gratiam tuam meminero.» Et in tenebris intento visu hinnulum observavit, ut postea agnosceret. Sermones paulatim per utramque ripam lati sunt. Sues grunniendo alios trudebant, spatium amplius petentes; bubali inter se murmurabant, per vada harenosa titubanter progredientes; cervi, pedibus attritis fameque confecti, flebiles de longis itineribus fabulas narrabant. Interdum trans flumen carnium edaces aliquid rogabant, sed cuncti nuntii mali erant. Ventus silvarum ardens inter saxa et ramos crepitantes ibat redibatque, ramulos pulveremque per aquas spargens.

«Etiam homines iuxta aratra moriuntur,» inquit iuvenis sambhur. «Tres inter occasum et noctem praeterii: iacebant immoti cum bubus suis. Nos quoque mox sic iacebimus.» «Flumen post hesternam noctem decrevit,» inquit Baloo. «O Hathi, umquamne talem siccitatem vidisti?» «Transibit, transibit,» respondit Hathi, aqua dorso lateribusque aspersa. «Hic unus est qui non diu perferet,» addidit Baloo, puerum dilectum respiciens. «Egone?» indignatus Mowgli ex aqua consedit. «Ego quidem pilos longos non habeo qui ossa tegant; sed, sed si cutis tua detraheretur, Baloo ...» Hathi ad solam eius rei cogitationem toto corpore contremuit; Baloo graviter dixit: «Catule humane, non decet ista magistro Legis dicere. Nemo me umquam sine cute vidit.» «Nullam tibi iniuriam facere volui, Baloo. Dico tantum te nuci Indicae in cortice similem esse, me vero eidem cortice nudatae. Nunc cortex ille tuus fuscus ...» Puer cruribus decussatis sedebat et digito suo more rem explicabat, subito Bagheera pede lato eum retro in aquam deiecit. «Peius atque peius,» inquit panthera, cum puer aquam ex ore expueret. «Primum Baloo excoriandus est; nunc in nucem Indicam commutatur! Cave ne tibi faciat quod maturae nuces facere solent.» «Quidnam faciunt?» incautus rogavit Mowgli, quamvis inter feras iocus esset antiquissimus. «Caput tibi confringunt,» placide dixit Bagheera eum rursus sub aquam trudens. «Magistrum tuum irridere non oportet,» inquit ursus, postquam Mowgli tertium submersus est.

«Non oportet! Quid vultis? Nuda ista bestiola huc illuc discurrens eos qui olim venatores praeclari fuerunt ludibrio simiarum exponit et optimis nostrum vibrissas oblectamenti causa vellit!» Haec Shere Khan, tigris claudus, ad flumen claudicans descendens dixit. Paululum constitit ut pavore cervorum trans aquam trepidantium frueretur; tum aquam lambens fremuit: «Silva iam catulis nudis pariendis destinata est. Me aspice, catule humane!» Mowgli eum respexit, immo quam contumacissime potuit fixis oculis contemplatus est, donec Shere Khan perturbatus oculos avertit. «Catulus humanus huc, catulus humanus illuc,» murmuravit bibens. «Neque homo neque catulus est, alioquin timuisset. Proximo anno veniam bibendi ab eo fortasse petere debeo. Augrh!» «Fieri hoc quoque potest,» inquit Bagheera eum inter oculos intuens. «Potest sane. Phui, Shere Khan! Quam novam turpitudinem huc attulisti?»

Tigris claudus mentum et malas aquis immerserat, atque inde striae obscurae pingues secundo flumine vehebantur. «Hominem,» respondit ille frigidissime, «ante horam occidi.» Deinde sibi fremere ac murmurare pergebat. Omnis bestiarum acies contremuit; sussurri in clamorem creverunt: «Hominem! Hominem occidit!» Omnium oculi in Hathi conversi sunt, qui nihil audire videbatur. Hathi enim numquam ante tempus agere solet; hac quoque de causa tam diu vivit. «In tali calamitate hominem occidere! Nullane alia praeda reperta est?» contemptim inquit Bagheera ex aqua maculata exiens et singulos pedes more felium excutiens. «Voluntate occidi,

non famis causa.» Iterum horror per turbas cucurrit; Hathi oculus parvus et candidus ad Shere Khan conversus est. «Voluntate,» lente repetivit tigris. «Nunc bibo ut me purgem. Quis vetat?» Bagheera dorsum velut bambus ventis incurvatus arcuabat; at Hathi proboscidem levavit et placide locutus est: «Tua voluntate occidisti?» Cum Hathi rogat, respondendum est. «Ita. Ius meum erat et Nox mea. Tu scis, Hathi.» Tigri vox paene comis erat. «Scio,» respondit Hathi, deinde post breve silentium: «Satisne bibisti?» «Hac nocte satis.» «Abi igitur. Flumen bibendi causa est, non polluendi. Nemo nisi tigris claudus eo tempore quo simul omnes patimur, homines aeque atque ferae, tale ius iactasset. Purgatus an immundus, in latibulum tuum recede, Shere Khan!» Ultima verba velut argenteae tubae sonuerunt; tres filii Hathi dimidium gradum progressi sunt, quamvis opus non esset. Shere Khan tacitus, ne fremere quidem ausus, recessit: omnes enim sciebant in extrema necessitate Hathi silvarum dominum esse.

«Quodnam est illud ius cuius Shere Khan meminit?» Mowgli in aurem Bagheerae susurravit. «Hominem occidere semper turpe est; ita Lex iubet. Attamen Hathi ...» «Interroga ipsum. Ego nescio, fratercule. Sive ius est sive iniuria, nisi Hathi dixisset, carnificem claudum castigavissem. Post hominem occisum ad Saxum Pacis venire et scelere gloriari, mos est iacalis. Praeterea aquam bonam polluit.» Mowgli paulisper animum collegit, cum nemo libenter Hathi ipsum alloqueretur; tum magna voce: «Quod est ius Shere Khan, Hathi?» utrasque ripas clamore implevit. Cuncti enim silvarum populi incredibiliter curiosi sunt, et modo rem viderant quam nemo praeter Baloo, qui graviter cogitare videbatur, intellexerat. «Fabula vetus est,» respondit Hathi, «silva ipsa antiquior. Silere vos ad ripas iubeo, dum eam narro.» Postquam sues atque bubali invicem pepulerunt et principes gregum singuli «Exspectamus» grunniendo dixerunt, Hathi in stagnum ad Saxum Pacis processit, aqua paene genua tangente. Etsi macer, rugosus, dentibus flavis erat, verus apparebat qualem ferae sciebant: dominum suum.

«Scitis, filii,» orsus est, «vos omnium rerum maxime Hominem timere.» Omnes murmure assensi sunt. «Ad te pertinet haec fabula, fratercule,» inquit Bagheera ad Mowgli. «Egone? Gregis sum, populi liberi venator. Quid mihi cum Homine?» respondit puer. «Sed cur Hominem timeatis nescitis,» perrexit Hathi. «Audite causam. Initio silvarum, cuius tempus nemo scit, omnes incolae una ambulabamus, mutuo sine timore. Nulla tum siccitas erat; in eadem arbore simul folia, flores, fructus crescebant, neque alia edebamus nisi folia, flores, gramina, fructus, corticem.» «Gaudeo me illo tempore non natum esse,» inquit Bagheera. «Cortex unguibus acuendis tantum utilis est.»

«Dominus autem silvarum erat Tha, primus Elephantorum. Is e profundis aquis silvas proboscide eduxit; ubi dentibus in solo sulcos fecit, flumina decurrerunt; ubi pede percussit, stagna dulcis aquae orta sunt; cum autem per proboscidem flaret—sic—arbores cadebant. Ita silvae a Tha creatae sunt, ut mihi narratum est.» «Nihil pinguedinis inter narrandum amisit fabula,»

susurravit Bagheera; Mowgli manu os celans risit. «Illis temporibus neque frumentum neque pepones neque piper neque arundo saccharifera, neque tuguria qualia nunc omnes vidistis exstabant; hominem ferae ignorabant, omnesque unius populi instar in silvis vivebamus. Mox tamen de cibo contendere coeperunt, quamquam pascua omnibus sufficiebant. Pigri erant, et quisque ubi iacebat ibi pasci cupiebat, sicut nobis interdum licet ubi vere imbres commodi sunt.

«Tha tum novas silvas faciebat et fluminibus alveos aperiebat; omnibus locis adesse non poterat. Itaque primum Tigrem dominum atque iudicem silvarum constituit, ad quem ferae controversias deferrent. Is eo tempore fructus atque herbas ceterorum more edebat. Tantus erat quantus ego nunc sum, pulcherrimusque, toto corpore floris lianae flavae colore. Nulla tunc in pelle eius stria aut linea apparebat; ferae sine metu ad eum veniebant, et verbum eius Lex erat. Memineritis nos unum populum fuisse.

«Nocte quadam duo cervi de pabulo litigabant; talis rixa qualem nunc cornibus ungulisque dirimitis. Cum illi ante primum Tigrem inter flores iacentem contenderent, unus cornu eum impulit. Tigris oblitus se dominum iudicemque silvarum esse in cervum insiluit et cervicem eius fregit. Ante illam noctem nemo nostrum mortuus erat. Primum autem Tigrem, re conspecta, sanguinis odore quasi mente captum, ad septentrionales paludes aufugisse ferunt. Nos vero iudice destituti inter nos certare coepimus. Tha strepitum audivit et rediit. Quidam aliud, alii aliud narrabant; sed is cervum inter flores mortuum conspexit, quaesivitque quis occidisset. Nemo confessus est, sanguinis odore omnes quasi dementes facti: in orbes currebamus, saltabamus, clamitabamus, capita quatiebamus.

«Tum Tha arboribus humilibus et lianis dependentibus praecepit ut cervi interfectorem notis insignirent, quo postea dignosci posset; rogavitque: 'Quis nunc silvarum incolis imperabit?' Statim simia cinerea, quae in ramis vivit, exsiluit: 'Ego silvarum dominus ero.' Tha risit: 'Esto,' dixit, iratusque discessit. Scitis, filii, qualis simia cinerea sit: tum eadem erat ac nunc. Initio vultum sapientis induit; mox se scalpere, huc illuc salire coepit. Tha cum rediit eam capite deorsum e ramo pendentem invenit, eos qui infra stabant irridentem; illi quoque eam ridebant. Nulla igitur in silvis lex fuit, sed stultorum verba et ineptiae.

«Tum Tha omnibus convocatis: 'Primus vester dominus Mortem in silvas attulit, alter Pudorem. Tempus iam est Legem constituendi, quam violare non liceat. Metum quoque cognoscetis: cum eum inveneritis scietis dominum vestrum esse, ceteraque consequentur.' Nos autem quaesivimus: 'Quid est Metus?' Tha respondit: 'Quaerite donec inveniatis.' Omnes igitur per silvam Metum quaerere coepimus. Tandem bubali ...» «Ugh!» ex arena Mysa, dux bubalorum, exclamavit. «Ita, Mysa, bubali erant. Regressi nuntiaverunt in spelunca quapiam sedere Metum, sine pilis, posterioribus pedibus incedentem.

Universi gregem secuti ad eam speluncam venimus. In ore eius Metus stabat, qualem bubali dixerant: sine pilis, duobus pedibus incedens. Cum nos aspexit clamorem edidit. Vox tantum terrorem nobis iniecit, quantum etiam nunc quotiescumque eam audimus; fugae nos dedimus, alios conculcantes, alios dilacerantes, timore correpti. Ea nocte, ut mihi narratum est, non iam una cubuimus, sed quaeque gens seorsum: sues cum suibus, cervi cum cervis, cornua iuxta cornua, ungulae iuxta ungulas; similes similibus iuncti per silvas tremebant.

«Solus primus Tigris aberat, adhuc in paludibus septentrionalibus latens. Ei cum de re in spelunca visa nuntiatum esset: 'Ad istud monstrum veniam et cervicem eius frangam,' inquit. Tota nocte ad speluncam cucurrit; at arbores et lianae, mandati Tha memores, ramos demiserunt et transeuntem signaverunt, quasi digitis per dorsum, latera, frontem atque malas ductis. Ubicumque eum tetigerunt stria nigra in pelle flava apparuit; easdem usque ad hunc diem eius liberi gerunt. Cum ad speluncam pervenit, Metus, ille sine pilis, manum extendit et eum 'Striatum qui noctu venit' appellavit. Primum Tigrem tanta formido cepit ut ad paludes ululans aufugeret.» Mowgli mentum in aqua habens tacite cachinnavit.

«Tam vehementer ululavit ut Tha audiret et quaereret: 'Quid te angit?' Ille ore ad caelum recens conditum, quod nunc tam vetus est, sublato respondit: 'Potestatem mihi redde, Tha! Coram omnibus silvarum incolis dedecore affectus sum, a nudo illo aufugi, et turpi nomine me appellavit.' 'Cur?' inquit Tha. 'Quia paludum luto sordidus sum,' respondit Tigris. 'Nata igitur, in gramine udo volutare; si lutum est elui poterit,' dixit Tha. Primum Tigris natavit, in gramine diu se volutavit, adeo ut silva circum oculos rotari videretur; nulla tamen stria e pelle eius evanuit. Tha spectans risit.

«Tum Tigris: 'Quid feci ut haec patiar?' Tha respondit: 'Cervum occidisti et Mortem in silvas liberasti. Cum Morte Metus venit, adeo ut incolae silvarum mutuo se timeant, sicut tu illum Sine Pilis.' 'Me numquam timebunt; ab initio mecum vixerunt,' dixit Tigris. 'I et experire,' respondit Tha. Primum Tigris huc illuc cucurrit, cervos, sues, sambhures, hystrices, omnes populos silvae clamans vocabat; at cuncti ab eo qui iudex olim fuerat territi diffugerunt. Tum rediit, animo superbo fracto, caput in terram feriens, omnibus pedibus terram dilacerans. 'Memento me aliquando silvarum dominum fuisse!' clamavit. 'Noli mei oblivisci, Tha! Liberi mei meminerint me olim neque pudorem neque metum novisse!' Tha respondit: 'Hoc tibi concedam, quia tu et ego simul silvas nascentes vidimus. Una in singulos annos nox tibi tuisque liberis erit qualis fuit ante cervi caedem. Ea nocte, si Sine Pilis occurret—cui nomen est Homo—tu eum non timebis, sed ipse te timebit, quasi adhuc iudex silvarum omniumque rerum dominus esses. Sed ei nocte qua metuet parce, quippe qui ipse quid sit Metus expertus sis.'

«Primum Tigris se contentum esse dixit. Sed cum rursus ad aquam accessisset et nigras in lateribus strias vidisset, contumeliosi nominis recordatus iratus est. Per annum in paludibus habitavit, exspectans promissum Tha. Nocte quadam cum Iacalis Lunae—sidus quod vesperi lucet—supra silvam clarus staret, sensit Noctem suam advenisse; ad speluncam hominem quaesitum cucurrit. Ita accidit ut Tha promiserat: Sine Pilis coram Tigri in terram procidit. Tigris dorsum eius percussit fregitque, putans unum tantum tale animal in silvis esse, Metumque ipsum se occidisse. Sed dum cadaver odoratur, Tha e silvis septentrionalibus adventantem audivit, ac mox vocem primi Elephantorum, similem ei quam nunc audimus ...» Tonitru tum per montes siccos cicatricibus notatos volvebatur, sed nullam pluviam afferebat; fulgura tantum sine imbre iuga collustrabant. Hathi perrexit: «Eam vocem audivit Tigris dicentem: 'Haecine tua misericordia est?' Ille labra lambens respondit: 'Quid refert? Metum occidi.' Tha autem: 'O caece et stulte! Mortis pedes solvisti, quae te usque ad mortem sequetur. Hominem occidere docuisti!'

«Primum Tigris iuxta cadaver rigidus stabat: 'Hic cervo similis est,' ait. 'Metus iam non est; ergo iterum silvas iudicabo.' Tha respondit: 'Numquam ad te silvarum incolae revertentur; nec semitam tuam transibunt, nec prope te dormient, nec sequentur, nec apud latibulum tuum pascentur. Solus Metus te sequetur, et ictu quem videre non poteris te sistere coget. Terram sub pedibus tuis dehiscere, lianam circa collum involvi, truncos arborum circum te crescere efficiet, altius quam salire possis; postremo pellem tuam detrahet ut catulos suos frigore laborantes involvat. Tu ei nullam misericordiam praebuisti; neque ille tibi praebebit.' Tigris tamen audax erat, quoniam Nox sua nondum transierat: 'Promissum Tha promissum Tha est; nonne Noctem meam mihi relinquet?' 'Una nox tua erit, ut dixi, sed pretium solvendum est: hominem occidere docuisti, qui celeriter discit.'

«Tigris respondit: 'Hic sub pede meo iacet, dorso fracto; sciat silva me Metum occidisse!' Risit Tha: 'Unum e multis occidisti; ipse vero silvae narrare poteris, nam Nox tua iam finita est.' Die igitur orto ex spelunca alius Sine Pilis processit, cadaver in itinere atque supra illud primum Tigrem vidit, baculum acuminatum sustulit ...» «Nunc telum secans mittunt,» interpellavit Ikki in ripa strepens. Gondi enim eum sapidissimum censebant, Ho-Igoo nominabant, et Ikki securim parvam eorum in aere quasi libellulam volantem probe noverat. «Baculus acuminatus erat,» dixit Hathi, «qualem in fundo fossae insidiarum statuunt. Hunc coniecit et Tigrem alte in latere vulneravit. Ita factum est quod Tha dixerat: Tigris per silvas ululans cucurrit, donec baculum extraxit; universi intellexerunt Sine Pilis procul etiam vulnerare posse, magisque quam ante timebant.

«Sic primus Tigris hominem occidere docuit; et nostis quantam cladem omnibus nostris gentibus postea intulerit: laqueis, foveis, insidiis occultis, telis volantibus, muscis aculeatis e fumo albo emissis»—arma ignifera significabat—«et Flore Rubro quo in campum pellimur. Attamen una nocte in anno

Homo Tigrem timet, ut Tha promisit; neque umquam Tigris minorem timendi causam praebuit. Ubicumque hominem reperit, occidit, memor pristinae contumeliae. Cetero tempore Metus die noctuque silvas perambulat.» «Ahi! Aoo!» gemuerunt cervi, suam sortem cogitantes. «Una tantum re efficitur ut parvos metus deponamus et una conveniamus, si unus magnus Metus, qualis nunc est, omnes pariter opprimit.»

«Unane nocte tantum Homo Tigrem timet?» rogavit Mowgli. «Una nocte tantum,» respondit Hathi. «Sed ego ... sed nos ... tota silva scit Shere Khan hominem bis terque singulis mensibus occidere.» «Ita sane; tum tamen a tergo insilit et caput avertit cum ferit, quia plenus metus est. Si Homo eum intueretur, aufugeret. Nocte autem sua palam in vicum descendit, inter domos ambulat, caput in ianuas infert, homines in terram procumbunt, ibique praedam occidit. Unam ea nocte praedam.» «O!» sibi dixit Mowgli in aqua volutans. «Nunc intellego cur Shere Khan me se intueri iusserit. Nihil inde profecit, obtutum enim sustinere non potuit; nec ego, certe, ad pedes eius procubui. Sed homo non sum: de Populo Libero sum.»

«Hmm,» in gutture villoso murmuravit Bagheera. «Scitne Tigris quando Nox sua venerit?» «Nescit, donec Iacalis Lunae e nebula vespertina clare eminet. Nox illa Tigri destinata modo aestate sicca, modo inter imbres evenit. Nisi primus Tigris culpam admisisset, haec numquam accidissent, neque ullus nostrum Metum novisset.» Cervi maeste gemuerunt, Bagheera autem labra maligno risu distendit. «Sciuntne homines hanc fabulam?» inquit. «Nemo nisi tigres atque nos elephanti, liberi Tha, eam novimus. Nunc vos qui ad stagna estis audivistis, et ego dixi.» Hathi proboscidem in aquam immersit, significans se amplius loqui nolle.

«Sed, sed, sed,» inquit Mowgli ad Baloo conversus, «cur primus Tigris non perrexit gramina et folia atque arbores edere? Cervi tantum cervicem fregit: non comedit. Quid eum ad carnem calidam perduxit?» «Arbores atque lianae eum signaverunt, fratercule, striatam feram fecerunt quam nunc videmus. Numquam postea fructus earum gustare voluit; ab eo die cervos reliquosque herbas edentes ulciscitur,» respondit Baloo. «Ergo tu fabulam sciebas! Cur numquam mihi narravisti?» «Quia tota silva talibus fabulis plena est. Si unam narrare inciperem, nullus umquam finis foret. Aurem meam dimitte, fratercule.»

LEX SILVARUM

Ut quam late pateat Lex Silvarum appareat, pauca de legibus luporum versibus reddidi; Baloo enim eas velut modulata voce recitare solebat. Aliae innumerabiles sunt; hae tamen simpliciorum praeceptorum exempla sufficiant.

Haec Lex Silvarum caelo aeque vetus et vera est;
Lupus qui servat florere potest; qui violat, perit.
Ut liana truncum circumplectitur, ita Lex ultro citroque serpit:
Nam vigor Gregis in Lupo est, vigor Lupi in Grege.
A naso ad caudam te ablue cotidie; largiter bibe, haud nimium;
Noctem venatui tribue, diem quieti et somno.
Iacalis Tigrem sequi potest; tu, catule, cum saetae tuae creverint,
Memento Lupum venatorem esse: proprium quaere cibum.
Cum dominis silvarum pacem cole: cum Tigri, Panthera, Urso;
Hathi tacitum ne vexa, nec Aprum in latebra deride.
Cum Grex Gregi in silva occurrit nec alter de tramite cedit,
Procumbite dum duces loquantur: verba benigna forte vincent.
Si cum Lupo Gregis dimicas, solus proculque dimica,
Ne ceteri rixae se immisceant, neque Grex bello minuatur.
Lupi cubile perfugium est: ubi domum sibi statuit,
Ne princeps quidem Gregis intrabit, ne ipsum quidem Concilium.
Lupi cubile perfugium est; at si nimis in aperto effodit,
Concilium nuntium mittet, ut cubile alio transferat.
Si ante mediam noctem occidis, tace nec ululatibus silvam excita,
Ne cervos ab agris absterreas, ne fratres praeda careant.
Tibi et coniugi et catulis, quantum necesse est, occidere licet;
Ne libidine caedis caedas; Hominem ne occidas: hoc Lex septies vetat.
Si imbecilliori praedam eripis, noli superbia totam vorare:
Etiam infimus ius Gregis habet; caput pellemque ei relinque.
Quod Grex cepit, Gregis cibus est: ubi iacet, ibi comedatur;
Si quis partem in cubile asportat, poenam mortis dabit.
Quod Lupus solus cepit, ipsius est: suo iure utatur;
Sed nisi ille permiserit, Grex de praeda nihil gustet.
Ius catuli anniculi est ut a toto Grege postulare possit
Ventrem plenum, postquam venator comedit; nemo negabit.
Ius matris est ut ex singulis anni praedis
Femur unum pro catulis accipiat; nemo negabit.
Ius patris est ut sibi soli venetur: a laboribus Gregis solvitur,
Nec nisi a Concilio iudicatur, suis rebus intentus.
Propter aetatem, sollertiam, validum morsum validosque ungues,
In iis de quibus Lex nihil statuit, vox Ducis Lex est.
Hae sunt Leges Silvarum, multae validaeque;
Caput et ungula, femur et gibba Legis idem clamant: PARE!

II. MIRACULUM PURUN BHAGATI

CARMEN FUNEBRE LANGURORUM

Nocte, qua terram moturam esse sensimus,
Manum eius furtim prehendimus;
Amore enim eum dileximus
Qui novit, nec intellegere potest.
Cum mons fragore dehiscens rueret
Nosterque mundus imbre corrueret,
Eum servavimus, exigua gens;
At ille, heu, non redit ad nos!
Lugete: eum servavimus ob amorem,
exiguum quidem, sed quantum ferae praestare possunt.
Lugete: frater noster non expergiscitur,
Et homines, eiusdem generis atque ille, nos abigunt.

Fuit olim in India vir qui summo consilio rei publicae praeerat in quadam civitate Indiae ad septentriones occidentemque vergente, quae partim sui iuris erat. Brahmanus erat, apud suos tam excelsi ordinis ut ipsa ordinum discrimina apud eum paene nullius momenti essent. Pater eius inter principes ministros aulae Indicae veteris disciplinae, vario colore et innumeris ministris circumfusae, locum insignem tenuerat. At Purun Dass, cum adolevisset, intellexit rerum ordinem antiquum commutari: si quis dignitatem sibi parare vellet, Anglis probari atque ea quae illi laudabant imitari oportere. Eodem tempore magistratui indigenae principis quoque sui gratiam retinere necesse erat. Difficile erat utrique parti satisfacere; sed iuvenis Brahmanus tacitus, cautus, litteris Anglicis in universitate Bombaiensi egregie eruditus, rem prudenter administravit et, gradu post gradum provectus, summus minister regni factus est. Hoc est, plus potestatis re vera habebat quam ipse Maharaja.

Mortuo rege seniore, qui Anglos eorumque vias ferreas et nuntios per fila missos suspectos habuerat, Purun Dass apud successorem iuvenem, quem vir Anglus instituerat, in summa gratia permansit. Ambo, ita tamen ut omnis laus principi tribueretur, scholas puellis aperuerunt, vias muniendas curaverunt, valetudinaria publica et instrumentorum rusticorum exhibitiones instituerunt, commentariosque annuos de progressu civitatis tam in moribus quam in rebus ediderunt. Quibus rebus magistratus Anglici, qui rebus externis atque Indiae imperio praeerant, mirifice delectabantur. Paucissima enim regna Indica instituta Anglorum penitus amplectuntur, cum plerique non credant id quod Anglo prosit Asiatico bis tantum prodesse; Purun Dass autem ita credere videbatur.

Factus est amicus honoratissimus proregum, praefectorum provinciarum, vicariorum praefectorum, medicorum qui in missionibus religiosis versabantur, aliorumque missionariorum, militum Anglorum qui equis fortibus vecti in saltibus regiis venatum veniebant, peregrinorum denique innumerabilium qui frigidiore anni tempore Indiam peragrabant et omnibus demonstrabant quemadmodum res administrandae essent. Cum a negotiis vacaret, stipendia instituebat, quibus adulescentes in medicina et in artibus opificiis fabricisque Anglico more excolendis erudirentur, litterasque ad diurnum quoddam celeberrimum, cui nomen Pioneer, mittebat, quibus consilia atque proposita principis sui explicabat.

Tandem in Britanniam navigavit; unde reversus ingentes pecunias sacerdotibus solvere debuit, quoniam etiam Brahmanus summae nobilitatis, si mare nigrum transisset, ordinis sui puritatem amittebat. Londinii cum viris clarissimis, quorum nomina toto orbe celebrantur, congressus est, multa vidit, pauca dixit. Universitates eruditae titulos honorarios ei contulerunt; orationes habuit et mulieribus Anglicis ad convivia splendide vestitis de emendandis Indorum institutis disseruit, donec universi Londinienses dicerent nullum umquam convivam suaviorem ad mensam accessisse.

Cum in Indiam rediit, incredibili honore exceptus est. Ipse prorex, itinere singulari suscepto, Maharajae magnam crucem ordinis Stellae Indiae, adamantibus, taeniis atque opere versicolori ornatam, tradidit; eodemque die inter sonitus tormentorum Purun Dass eques commendator ordinis Imperii Indici creatus est. Ita exinde Sir Purun Dass, K.C.I.E., appellabatur. Eadem vespera, in ingenti proregis tabernaculo inter cenandum, insignibus ordinis in pectore gestatis surrexit et, cum salus principis sui propinaretur, oratione respondit quam vix Anglus ipse melius habere potuisset.

Mense autem insequenti, cum urbs pristinam sub sole quietem recuperavisset, aliquid fecit quod nulli Anglo in mentem venisset. Quod ad res saeculi attinebat, mortuus est. Insignia gemmis ornata magistratibus Indiae Britannicae reddidit; alius minister in locum eius suffectus est, omnesque magistratus minores, quasi in ludo sedibus mutandis, alia officia petiverunt. Sacerdotes causam noverant, populus suspicabatur; sed India paene sola in terris regio est ubi homo vitam pro arbitrio suo commutare potest, nullo causam requirente. Itaque nemo mirabatur quod Purun Dass, palatio, dignitate potestateque relictis, scyphum mendici et vestem luteam Sunnyasi, id est viri sacri, sumpsisset.

Viginti annos adulescens fuerat, viginti bellator, quamvis arma numquam gessisset, viginti paterfamilias: ita vetus lex vitae cursum instituebat. Opes potestatemque ad eas res contulerat quas dignas existimabat; honores cum offerrentur acceperat; homines atque urbes propinquas longinquasque viderat et ab eis honoratus erat. Nunc haec omnia deponebat, velut pallium quo amplius non opus esset.

Cum solus, nudis pedibus oculisque in terram demissis, per portas urbis procederet, sub brachio pellem antilopae et baculum manubrio aeneo instructum gestans, manu vero scyphum mendicantis ex nuce marina fusca politum, post tergum eius e propugnaculis tormenta in honorem felicis successoris tonabant. Purun Dass capite annuit. Vita illa tota absoluta erat; neque amore neque odio eius recordabatur, non magis quam somnium nocturnum inane. Sunnyasi iam erat: domo carens, errabundus, victum cotidianum ex aliena liberalitate petens. In India, quamdiu buccella quae dividi possit superest, neque sacerdos neque mendicus fame perit. Carnem numquam gustaverat, pisces rarissime; quinque librae Anglicae ad victum unius anni suffecissent, etiam iis annis quibus innumerabilium nummorum summis imperaverat.

Etiam tum cum Londinii ab omnibus admiraretur, ante oculos habuerat somnium tranquillitatis: viam Indicam longam, albam, pulverulentam, innumeris nudorum pedum vestigiis impressam; turbam viatorum lente et sine fine transeuntem; fumum lignorum acri odore sub ficis sub vesperum ascendentem, ubi peregrini ad cenam considebant. Cum tandem somnium efficere decrevisset, omnia ad iter paravit. Triduo post facilius bullam unam inter Atlanticorum fluctuum voragines invenisses quam Purun Dass inter innumerabiles Indiae hominum turbas, quae conveniunt, discedunt atque iterum conveniunt.

Noctu pellem antilopae sternebat ubicumque tenebrae eum deprehenderant: modo in monasterio Sunnyasiorum iuxta viam, modo ad sacellum luto structum Kala Pir, ubi Iogii, aliud genus incertum virorum religiosorum, eum accipiebant, velut virum qui castarum et sectarum discrimina pro nihilo duceret; modo ad extremum viculum, ubi pueri cibum a parentibus paratum clam afferebant; modo in aperto pascuorum campo, ubi ignis eius camelos somnolentos excitabat. Omnia Purun Dass, sive Purun Bhagat, quo nomine se nunc appellabat, aequo animo accipiebat. Terra, homines, cibus eadem ei videbantur. Pedes tamen inscio animo ad septentrionem et orientem trahebantur: a meridie ad Rohtak, inde Kurnool, tum ad Samanah dirutam, postremo adverso alveo sicco fluminis Gugger, quod imbribus montanis tantum impletur, donec tandem longam Himalaiorum seriem procul conspicatus est.

Tum risit Purun Bhagat: recordatus est matrem suam Brahmanam genere Rajput, e regione Kulu oriundam, mulierem montanam fuisse quae nives patrias perpetuo desideraret. Tantam vim habet vel exigua montani sanguinis admixtio, ut hominem ad patrios montes aliquando reducat. «Illic,» inquit, inferiores Sewalikorum clivos ascendens, ubi cacti instar candelabrorum septem ramis eminent, «illic sedebo et sapientiam quaeram.» Ventus frigidus Himalaiorum circa aures eius sibilabat dum viam Simlam ducentem calcabat.

Priore itinere eodem perrexerat magna pompa, equitibus armatis undique strepentibus, ut proregem humanissimum salutaret; tum ambo per horam de communibus amicis Londiniensibus et de vera plebis Indicae sententia colloquebantur. Hoc autem itinere neminem convenire curavit. Saepto viae publicae innixus late patentem camporum conspectum quadraginta milia passuum infra se mirabatur, donec custos viarum Mahometanus Indus eum monuit ne transitum impediret. Purun Bhagat Legem reverenter salutavit, quoniam legum vim noverat et legem sibi propriam quaerebat. Inde progressus in tugurio vacuo Chota Simla noctem egit; locus extremus orbis terrarum videbatur, sed itineris eius initium tantum erat.

Secutus est viam quae ab Himalaiis in Tibetum ducit: semitam decem pedes latam, modo in saxo solido excisam, modo tignis supra praecipitia mille pedum sustentatam; quae in valles calidas, umidas, inclusas descendit, tum iuga nuda herbosaque petit, ubi sol instar vitri ardentis urit, vel per silvas umbriferas stillantes flexuosa vadit, quarum arborum truncos filices arboreae a radicibus ad cacumina vestiunt et phasiani socios vocant. Occurrebant ei pastores Tibetani cum canibus ovibusque, quarum singulae sacculum boracis in dorso portabant; lignatores errantes; lamae ex Tibeto pallia et stragula gestantes ad loca sacra Indiae peregrinantes; legati parvorum regnorum inter montes solitarium iter velociter facientes equis maculosis; interdum comitatus alicuius regis. Aliquando autem tota die nihil aliud cernebat quam ursum nigrum in valle infra se fodientem et grunnientem.

Initio adhuc auribus eius sonabat clamor mundi relicti, sicut in cuniculo post transitum traminis strepitus diu manet. Postquam vero saltum Mutteeanee transiit, sonitus ille exstinctus est. Purun Bhagat solus sibi relictus ambulabat, mirabatur, cogitabat, oculis in terra fixis, animo inter nubes versante.

Vespere quodam, superato altissimo saltu, cui ascendendo biduum impenderat, conspexit perpetuam nivium montium seriem, quae totum caelum circumdabat. Montes quindecim aut viginti milia pedum alti ita propinqui videbantur ut lapide feriri posse crederes, quamquam quinquaginta vel sexaginta milia passuum aberant. Saltus silva opaca coronabatur: cedris Himalayanis, iuglandibus, cerasis silvestribus, oleis et piris; maxima tamen pars cedris constabat. Sub harum umbra sacellum desertum deae Kali stabat, quae eadem Durga atque Sitala nominatur et aliquando adversus variolas colitur.

Purun Dass pavimentum lapideum verrit, simulacrum, quod horrido rictu dentes nudabat, subridens aspexit, in parte postica parvum focum e luto struxit, pellem antilopae supra recentes acus pinuum stravit, baculum manubrio aeneo, quem bairagi vocabant, sub axillam supposuit, atque consedit. Infra eum mons per mille quingentos pedes abruptus patebat; ibi viculus muris lapideis et tectis e terra calcata factis clivo praerupto haerebat.

Circum eum agelli in gradus dispositi velut vestes ex particulis diversis consutae in genibus montis iacebant; vaccae scarabaeorum magnitudine inter circulos lapideos arearum triturandarum pascebantur.

Qui trans vallem spectabat magnitudine rerum fallebatur: quae humilis fruticatio in adverso monte videbatur, silva erat pinuum centum pedes altarum. Aquilam per immane intervallum volitantem conspexit Bhagat, sed antequam medium intervallum transiret iam puncti instar apparebat. Nubes paucae per vallem dispersae nunc in umeris montium haerebant, nunc ad ipsius saltus altitudinem evectae evanescebant. «Hic,» inquit Purun Bhagat, «pacem inveniam.»

Montanis hominibus aliquot centena pedum ascendere vel descendere res parva est. Ut primum igitur vici incolae fumum e sacello deserto surgentem viderunt, sacerdos eorum per agellos in clivo ascendit, ut advenam salutaret. Cum oculos advenae, qui olim milibus hominum imperaverat, aspexit, ad terram se inclinavit; scyphum mendici tacitus accepit, regressusque nuntiavit: «Tandem vir sanctus ad nos venit. Talem numquam vidi. Ex campis est, sed pallido colore, Brahmanus inter Brahmanos.» Tum matronae omnes: «Num apud nos manebit?» quaerebant; et unaquaeque cibos quam suavissimos ei parare studuit.

Cibus montanorum simplex est; tamen e tritico Saracenico, maizio, oryza, pipere rubro, pisciculis torrentis, melle ex alveariis parietum lapideorum, malis Armeniacis siccatis, curcuma, zingibere silvestri et panibus e farina coctis femina diligens epulas bonas parare potest. Sacerdos igitur scyphum refertum attulit. Rogavit an mansurus esset, an discipulo, quem chela vocant, qui pro eo stipem peteret, egeret, an adversus frigus stragulum haberet, an cibus placeret. Purun Bhagat comedit et gratias egit. Manere secum statuerat. Id satis esse sacerdos dixit: scyphus inter duas radices contortas ante sacellum poneretur et cotidie impleretur; vicum enim honore affici quod tantus vir apud se moraretur.

Eo die finem habuerunt errores Purun Bhagati. Venerat ad locum sibi destinatum, ad silentium et spatium. Exinde tempus consistere videbatur. In ore sacelli sedens interdum nesciebat utrum viveret an mortuus esset, utrum homo esset membris suis imperans an pars montium, nubium, pluviarum et lucis mobilis. Nomen sacrum submissa voce centies centies repetebat, donec sibi videbatur paulatim e corpore exire atque ad fores magnae cuiusdam revelationis ferri. Sed ubi fores iam aperiri videbantur, corpus eum retrahebat; aegre ferebat se in carnem ossaque Purun Bhagati rursus includi.

Singulis matutinis horis scyphus plenus tacite inter radices ante sacellum ponebatur. Modo sacerdos eum afferebat, modo mercator e Ladakh in vico hospitans, merita religiosa sibi conciliare cupiens; saepissime autem ipsa mulier quae cibum nocte priore coxerat. Haec vix audibili voce dicebat: «Pro me apud deos loquere, Bhagat; pro muliere illius viri loquere!» Interdum

puero audaci honor iste concedebatur; Bhagat tum audiebat scyphum depositum et puerum, quantum parvae crura ferrent, aufugientem. Ipse autem numquam in vicum descendit.

Vicus tamquam tabula geographica sub pedibus eius patebat. Conventus vespertinos hominum in rotundis areis, unico solo plano, videre poterat; novam oryzae viriditatem, cui vix nomen dare posses, maizii colorem caeruleum, agros tritici Saracenici lapathis similes, et suo tempore amaranthi flores rubros. Huius semina exigua, neque inter frumenta neque inter legumina numerata, cibum praebent quem Indi etiam ieiunantes sumere possunt. Anno exeunte tecta domorum aureis quadratis similia erant, nam spicae maizii ibi siccabantur. Apium cultus, messis, oryzae satio atque decorticatio sub oculis eius vicissim procedebant, velut opus acu pictum in multiplicibus agrorum figuris. Haec omnia contemplabatur et cogitabat quem tandem finem haberent.

Etiam in regionibus frequentissimis Indiae vix quisquam diem unum immobilis sedere potest quin ferae supra eum quasi supra lapidem discurrant. In ea solitudine brevi bestiae, quibus sacellum Kali notissimum erat, venerunt ut hominem novum inspicerent. Primi accesserunt languri, simiae magnae Himalaiensium montium, barbis canis, utpote mirifice curiosi. Scyphum everterunt, per pavimentum volutarunt, baculi manubrium aeneum dentibus tentarunt, pelli antilopae ora distorserunt; deinde hominem tam immobilem innoxium esse decreverunt. Ad vesperum e pinis desiliebant, manus tendentes cibum mendicabant, tum curvis saltibus eleganter discedebant.

Ignis calore quoque delectabantur; tam arcte circum focum considebant ut Bhagat eos amovere deberet cum ligna addere vellet. Mane nonnumquam simiam villosam sub eodem stragulo dormientem inveniebat. Tota die una aut altera iuxta eum sedebat, nives intuens, murmura edens et mirum in modum sapiens atque maesta visa. Post simias venit barasingh, cervus grandis et validior nostro cervo rubro; qui velamentum tenerum cornuum in saxis frigidis simulacri Kali deterere volebat. Hominem ubi vidit pedibus terram pulsavit; sed Bhagat immotus mansit et paulatim cervus magnificus appropinquans umerum eius rostro tetigit.

Ille manu frigida cornua calida leniter perstrinxit; tactu mansuefacta bestia caput demisit, et Bhagat integumentum molle cornuum placide detraxit. Deinde barasingh cervam et hinnulum adduxit, qui placidi stragulum viri lambebant; aut solus noctu oculis viridibus igne repercussis veniebat ut partem iuglandium recentium acciperet. Tandem etiam cervula moschifera, quam mushick-nabha appellant, omnium fere timidissima, colore variegato, auribus magnis leporis instar erectis, tacite accessit; ipsa quoque lucem sacelli explorare cupiens nasum longum in sinum Bhagati inter umbras ignis demisit. Omnes «fratres meos» appellabat; vox eius lenis, «Bhai! Bhai!», etiam meridie e silva eos evocabat, si audiri poterat.

Ursus Himalaiensis niger, suspiciosus ac tristis, nomine Sona, cui sub mento nota alba litterae V similis erat, saepius transiit. Quia Bhagat nihil timebat, neque Sona irascebatur: eum spectabat, propius veniebat, blanditias et panis vel bacarum partem petebat. Saepe, cum primo mane Bhagat ad summum saltum ascenderet ut lucem rubram per nivium vertices progredientem spectaret, Sona post eum gradiens grunniebat et trunco deiecto pede anteriori scrutabatur, irritatus spiritum sonantem emittens. Interdum autem adventu eius experrectus ursus se erigebat paratus ad pugnam, donec vocem amicissimi sui cognosceret.

Plerique eremitae qui procul ab urbibus habitant miracula in feris efficere vulgo creduntur; totum autem miraculum in eo est ut immoti consistant, nullum motum repentinum faciant et, praesertim initio, hospitem ferum rectis oculis non intueantur. Vicani cervum per silvam post sacellum umbrae similem euntem cernebant, phasianum Himalayensem, quem minaul vocant, ante simulacrum Kali coloribus splendidis fulgentem, langures intra sacellum nucleorum iuglandium putaminibus ludentes; quidam pueri Sonam inter saxa delapsa more ursino sibi canentem audierant. Ita fama miracula facientis Bhagati stabilita est.

Nihil tamen minus quam de miraculis cogitabat. Omnia unum ingens miraculum esse credebat; qui hoc intellegit, aliquid habet unde ad plura cognoscenda proficiscatur. Certissime intellexerat nihil in universo vel magnum vel parvum esse; diu noctuque cogitatione ad intimam rerum naturam penetrare conabatur, ad locum unde anima sua profecta esset redire. Interea capilli non tonsi umeros operiebant, lapis ad pellem antilopae positus baculi pede in parvum foramen terebatur, locus inter arborum truncos, ubi cotidie scyphus deponi solebat, in concavum politum deprimebatur. Unaquaeque bestia locum sibi proprium circa ignem noverat.

Agri colores pro temporibus anni mutabant; areae nunc implebantur nunc vacuebantur, iterum atque iterum. Singulis hiemibus languri inter ramos levi nive plumatos ludebant, donec vere matres simiarum catulos oculis maestis e vallibus calidioribus reducerent. In vico perpauca mutabantur. Sacerdos senuit; multi pueri qui olim scyphum afferebant nunc suos filios mittebant. Cum quis incolas rogabat quamdiu vir sanctus in sacello Kali habitavisset, respondebant: «Semper.»

Tum aestivi imbres in montes ceciderunt quales multis annis non fuerant. Per tres menses vallis nubibus et nebula madefacta operiebatur, pluvia adsidua numquam cessante, crebris tonitruis et imbribus violentis interiectis. Sacellum Kali plerumque supra nubes stabat; toto mense Bhagat vicum suum ne semel quidem vidit. Sub albo nubium pavimento iacebat, quod surgebat, fluctuabat, convolutum intumescebat, sed numquam e lateribus vallis stillantibus solvebatur. Nihil audiebat nisi innumerabiles aquulas e ramis

supra caput, per humum sub pedibus, inter acus pinuum, e foliis filicum fluentis, et per novos sulcos luteos clivorum ruentes.

Postea sol emicuit bonum odorem cedrorum et rhododendrorum excitans, cum illo odore remotiore et puro quem montani «odorem nivium» vocant. Per hebdomadam sol arsit; deinde pluviae ad extremam tempestatem congregatae sunt, aquaque continuis velut laminis e caelo decidit, superficiem terrae auferens et in lutum resilire faciens. Purun Bhagat illa nocte ingentem ignem excitavit, certo sciens fratribus calore opus fore; sed nulla bestia ad sacellum venit, quamvis saepe clamaret, donec obdormivit mirans quid in silva accidisset.

Media nocte atra, cum pluvia quasi mille tympana pulsaret, excitatus est stragulo tracto. Manum extendit atque parvam languris manum sensit. «Hic melius quam in arboribus est,» somnolentus dixit, partem straguli solvens; «accipe et calesce.» Simia manum eius arripuit ac vehementer traxit. «Num cibum petis?» inquit Purun Bhagat. «Paululum exspecta: parabo.» Cum genua flexisset ut ligna igni adderet, langur ad ostium cucurrit, querulus rediit, genu eius trahens. «Quid est, frater? Quid te angit?» dicebat Bhagat: oculi enim simiae pleni rerum erant quas explicare non poterat. «Nisi aliquis gentis tuae laqueo teneatur, neque hic laqueos quisquam ponit, in talem pluviam non exibo. En etiam barasingh tectum petit!»

Cervus in sacellum ingressus cornibus simulacrum deae Kali rictu horrido ridentis percussit; cornua ad Purun Bhagat inclinavit, pedibus anxie pulsavit, naribus semiclausis stridens. «Hei! Hei! Hei!» inquit ille digitis crepitans. «Haeccine merces hospitii nocturni?» At cervus eum ad ostium propulit; quo facto Bhagat audivit sonum quasi res ingens suspirans aperiretur, viditque duas pavimenti tabulas discedere et sub eis terram madidam quasi labiis se contrahere.

«Nunc intellego,» inquit. «Non immerito fratres mei hac nocte ignem fugerunt: mons labitur. Sed cur ego fugiam?» Tum oculi in inanem mendicantis scyphum inciderunt, vultusque mutatus est. «Cibo bono me cotidie aluerunt, ex quo huc veni; nisi celeriter agam, cras ne unus quidem in valle vivus erit. Oportet descendere eosque monere. Retro, frater! Sine me ad ignem accedere.» Cervus invitus cessit, dum Bhagat taedam pineam flammae immisit, versans donec bene arderet. «Vos me monere venistis,» inquit surgens; «sed plus etiam faciemus. Age, egredere et cervicem mihi commoda, frater: duos tantum pedes habeo.»

Dextra cervi iubam rigidam tenens, sinistra facem longe protendens, in horrendam noctem e sacello processit. Ventus nullus spirabat; pluvia tamen flammam paene restinxit, cum magnus cervus per clivum descendens in clunes delaberetur. Vix e silva exierant cum alii fratres accesserunt. Langures circum se ire audiebat, quamquam videre non poterat; post eos Sonam «uh! uh!» mugientem. Aqua longos capillos albos in funiculos redegerat, nudi

pedes in undis sonabant, vestis lutea corpori senili exili adhaerebat. Constanter tamen in cervum nixus descendebat. Iam non sanctus eremita erat, sed Sir Purun Dass, K.C.I.E., summus minister regni non exigui, imperare assuetus, ut hominum vitam servaret profectus.

Per tramitem arduum atque caenosum simul delapsi sunt, Bhagat et fratres eius, donec ungulae cervi parietem areae triturae offenderunt et bestia odore humano turbata exsufflavit. Ad initium unicae viae viculi flexuosae pervenerunt; Bhagat baculo fenestras obseratas domus fabri ferrarii pulsavit, dum fax sub tecti proiectura clare ardebat. «Surgite, egredimini!» exclamavit; ipse vocem suam vix cognovit, tot enim annos cum homine magna voce non locutus erat. «Mons cadit! Mons labitur! Egredimini omnes!»

«Bhagat noster est,» inquit uxor fabri. «Inter bestias suas stat. Pueros colligite, ceteros vocate!» Clamor per domos cucurrit, dum bestiae in angusto itinere se premerent et Sona impatienter anhelaret. Incolae in viam effusi sunt, septuaginta fere homines universi; ad lumen facium viderunt Bhagat cervum territum retinentem, simias vestem eius miserabiliter trahentes, Sonam in pedibus posterioribus sedentem et rugientem.

«Trans vallem, in adversum montem ascendite!» clamavit. «Neminem relinquite! Nos sequimur!» Homines montani ea celeritate qua soli montani currere possunt fugerunt; sciebant enim in ruina montis editissimam regionem ultra vallem petendam esse. Flumen parvum transierunt aquam spargentes, agros in adverso clivo anhelantes ascenderunt; Bhagat cum fratribus suis, feris illis, sequebatur. Altius atque altius contenderunt, nominatim inter se clamantes, quasi nomina omnium vicanorum recenserent. Post eos cervus ingens laborabat, quod vires Purun Bhagati deficientes portabat.

Tandem cervus quingentos pedes supra vallem sub opaca pinuum silva substitit. Eodem instinctu quo ruinam senserat intellexit hic se incolumem futurum. Bhagat iuxta eum concidit animo deficiens; frigus pluviae et ascensus violentus corpus eius iam necabant. Sed prius ad faces dispersas clamavit: «Consistite et numerate vos!» Cum lumina in unum convenire videret, cervo susurravit: «Mane mecum, frater. Mane, donec ego … abeam.»

Auditus est primum quasi suspiratus, mox murmur, dein fremitus, denique tantus fragor ut auribus comprehendi non posset. Mons in quo vicani stabant noctu velut ingenti ictu percussus contremuit. Tum sonus gravis, constans, profundus, similis notae infimae organi musici, omnia per quinque fere minuta absorbuit, dum ipsae pinuum radices tremebant. Denique cessavit. Pluviae quae antea super dura saxa et gramina cadebat sonus in hebetem strepitum aquae terram mollissimam ferientis mutatus est. Res ipsa manifesta erat.

Nemo vicanorum, ne sacerdos quidem, ausus est Bhagat, qui omnium vitam servaverat, alloqui. Sub pinis consederunt diem exspectantes. Luce orta

trans vallem conspexerunt, ubi silvae, agri in gradus dispositi, pascua semitis distincta fuerant, nunc nudam rubramque maculam instar flabelli patentem, nonnullis arboribus capite deorsum in praecipitium proiectis. Lutum rubrum ad ipsum montem refugii pervenerat et rivum clausit, qui iam in lacum latericii coloris dilatabatur. Ne vestigium quidem restabat vici, viae ad sacellum, ipsius sacelli aut silvae posterioris. Per spatium unius miliarii latum et bis mille pedum profundum totus montis clivus e sede sua abruptus erat, a capite usque ad imum quasi ferro abrasus.

Tum vicani singuli per silvam reptantes ad Bhagat suum venerunt, ut coram eo preces funderent. Cervum supra eum stantem viderunt, qui hominibus appropinquantibus aufugit; langures inter ramos ululabant, Sona in superiore clivo gemebat. At Bhagat mortuus erat, cruribus complicatis sedens, dorso arbori innixus, baculo sub axilla, facie ad septentrionem orientemque conversa. Sacerdos ait: «Ecce miraculum post miraculum! Nam hoc ipso habitu omnes Sunnyasii sepeliri debent. Quare ubi nunc sedet templum sancto nostro aedificabimus.»

Antequam annus exiret templum e saxis et terra aedificaverunt; collem Bhagati nominaverunt, ibique usque ad hunc diem lucernis, floribus, donisque eum venerantur. Nesciunt tamen eum, quem pro sancto colunt, ipsum esse Purun Dass, olim equitem honoratum, doctoratus titulis D.C.L. et Ph.D. ornatum, summum ministrum Mohiniwalae, civitatis progressus atque eruditionis studiosae, et tot societatum doctarum ac scientiarum studiosarum socium honorarium aut per litterarum commercium consociatum, ut plures essent quam quae vel huic mundo vel alteri umquam prodessent.

CARMEN KABIRI

O quam levis mundus quem manibus pensitavit!
Quam grave regnorum agrorumque pondus!
Sede regia relicta funebrem vestem induit,
Et ascetam se palam professus abiit.
Nunc candida Delhium via pedibus eius sternitur;
Sal et kikar arbores ab aestu defendant;
Castra, solitudines, turba sunt ei domus:
Viam quaerit asceta errabundus.
Homines vidit, oculique eius clari sunt:
«Unus erat, Unus est, nec nisi Unus,» inquit Kabir.
Rubra agendi caligo in tenuem nubem dissolvitur;
Semitam ingressus est asceta errabundus,
Ut cognoscat atque discernat fratres suos:
Glebam, bestiam, ipsum Deum, quos fratres appellat.
Consilio relicto funebrem vestem induit:
«Auditisne?» ait Kabir; ille se ascetam palam profitetur.

III. SILVA IN PAGUM IMMITTITUR

Operite, occulite, circumsaepite,
Flore, liana, herba agresti.
Obliviscamur gentis aspectum vocemque,
Odorem etiam tactumque eius!

Pinguis cinis ater iuxta saxum arae iacet;
Imber albis pedibus advenit,
In arvis non consitis cervae pariunt,
Nec quisquam posthac eas exterret;
Caeci muri, ignoti, diruti collabuntur,
Nec quisquam illic iterum habitabit!

Meministis, postquam Mowgli pellem Shere Khan ad Saxum Concilii pedibus adfixerat, reliquis gregis Seonensis lupis dixisse se deinceps solum in silva venaturum; quattuor vero catulos Patris Matrisque Lupi respondisse se cum eo venaturos. Non est autem facile vitam uno momento mutare, praesertim in silva. Mowgli igitur primum, cum turbidus ille grex discessisset, in speluncam familiarem rediit et diem noctemque dormivit. Deinde Patri Matrique Lupo, quantum intellegere poterant, res apud homines gestas narravit; atque ubi radios solis matutini in mucrone cultri, quo Shere Khan pellem detraxerat, huc illuc micare fecit, aliquid didicisse eum fatebantur. Tum Akela et Frater Cinereus suas partes in magna bubalorum per vallem pulsione exponere debuerunt; Baloo collis ardua conscendit ut omnia audiret; Bagheera vero, incredibili voluptate ob rationem qua Mowgli bellum gesserat affectus, totum corpus unguibus scalpebat.

Iam diu sol ortus erat; nemo tamen somnum cogitabat. Inter colloquia autem Mater Lupa identidem caput tollebat, atque odorem pellis tigridis longo spiritu avide hauriebat, quem a saxo Concilii ventus afferebat.

«Nisi Akela et Frater Cinereus mihi adfuissent,» Mowgli tandem inquit, «nihil omnino efficere potuissem. O mater, mater, utinam vidisses nigros gregis tauros praecipites per vallem ruentes, aut per portas festinantes, cum homines lapidibus me petebant!»

«Illud postremum me non vidisse gaudeo,» severe respondit Mater Lupa. «Catulos meos more iacalium huc illuc agi pati non soleo. Ab hominibus poenas exegissem; feminam tamen quae tibi lac dederat servavissem. Eam unam profecto servavissem.»

«Pax, pax, Raksha!» segniter dixit Pater Lupus. «Rana nostra rediit, tam sapiens ut pater ipse pedes eius lingere debeat. Quid autem refert utrum caput uno vulnere plus minusve saucium sit? Homines sinite.» Baloo et Bagheera una repetiverunt: «Homines sinite.»

Mowgli caput lateri Matris Lupae applicans laeto ore subrisit, dixitque se quidem numquam posthac hominem videre, audire, ne olfacere quidem velle.

«Quid autem,» inquit Akela altera aure erecta, «quid, fratercule, si homines te quietum esse non sinant?»

«Quinque sumus,» dixit Frater Cinereus, socios circumspiciens et extremo verbo maxillas crepitans.

«Nos quoque huic venationi interesse possumus,» dixit Bagheera, extrema cauda leviter vibrata, Baloo intuens. «Sed cur nunc de hominibus cogitas, Akela?»

«Hac de causa,» respondit Lupus Solitarius. «Ubi pellis illius flavi ducis saxo suspensa est, eadem qua veneramus semita ad pagum redii, pedibus meis vestigia premens, modo de via decedens, modo procumbens, ut, si quis nos sequeretur, obscura fierent indicia. Cum autem ita confudissem iter ut ipse vix agnoscerem, Mang vespertilio inter arbores insecta captans volitavit ac supra me pependit. Is ait: 'Pagus hominum, unde catulum humanum eiecerunt, velut crabronum nidus strepit.'»

«Magnum enim lapidem conieci,» subridens dixit Mowgli, qui saepe fructus papaiae maturos in crabronum nidum conicere gaudebat, deinde ad stagnum proximum quam celerrime currebat, priusquam crabrones eum assequerentur.

«Mang quid vidisset rogavi. Respondit Florem Rubrum ad pagi portam florere, hominesque circa eum cum sclopetis sedere. Ego autem scio, nec sine causa»—Akela veteres cicatrices in latere suo iam exsiccatas respexit—«homines non ob voluptatem arma ferre. Paulo post, fratercule, homo armatus vestigia nostra persequetur, nisi iam persequitur.»

«Quidni me sinat? Homines me eiecerunt. Quid amplius postulant?» iratus quaesivit Mowgli.

«Homo es, fratercule,» respondit Akela. «Non est nostrum, liberorum venatorum, tibi exponere quid fratres tui agant aut quam ob rem.»

Vix ille pedem subduxerat, cum culter ad pelles detrahendas in terram iuxta pedem alte defixus est. Mowgli ictum oculo humano vix persequendum intulerat; sed Akela lupus erat. Quin etiam canis domesticus, quamquam a lupo agresti, a quo ortus est, longe recessit, e gravissimo somno excitari potest, cum rota currus latus eius contingat, atque antequam rota superveniat integer exsilire.

«Posthac,» placide dixit Mowgli, cultrum vaginae reddens, «de Grege Hominum et de Mowgli duobus, non uno spiritu loquere.»

«Pff! Acer ille dens est,» ait Akela, vestigium mucronis in solo olfaciens; «sed vita inter homines aciem oculorum tuorum hebetavit, fratercule. Ego cervum interim occidissem, dum tu ferire conabaris.»

Bagheera subito exsiluit, caput quantum potuit sustulit, auras naribus traxit, ac toto corpore, omnibus membrorum flexibus, riguit. Frater Cinereus protinus idem fecit, paulum ad sinistram progressus ut ventum a dextra spirantem exciperet; Akela autem triginta circiter passus contra ventum prosiluit, et semiaccubans immobilis stetit. Mowgli invidus spectabat. Quamquam longe acrius quam plerique homines odorabatur, numquam summam illam silvestris nasi, velut arcus iam intenti, sentiendi vim adeptus erat; tres praeterea menses in fumoso pago exacti facultatem eius multum debilitaverant. Digitum tamen madefecit, naso admovit, tum erectus superioris aurae odorem captavit, qui quamvis tenuissimus sit, certissimum tamen indicium praebet.

«Homo!» inquit Akela fremens, posterioribus pedibus insidens.

«Buldeo!» dixit Mowgli consedens. «Vestigia nostra persequitur; illic sol in sclopeto micat. Aspicite!»

Radius tenuis tantum erat, qui in aeneis compagibus veteris sclopeti militaris, quod Turris Londini insigni notatum erat, per brevissimum temporis momentum refulserat; nihil tamen in silva eodem modo relucet, nisi cum nubes per caelum citissime feruntur. Tunc enim particula micacea, lacuna exigua, vel folium optime politum tamquam speculum significationibus aptum fulget. Illo autem die caelum nubibus vacuum, aer quietus erat.

«Sciebam homines consecuturos,» triumphans dixit Akela. «Non frustra gregem duxi.»

Quattuor catuli nihil responderunt, sed ventre humum radentes per clivum decurrerunt, et in spinas virgultaque tam celeriter evanuerunt quam talpa in prato.

«Quo itis, nullo verbo dicto?» clamavit Mowgli.

«St! Ante meridiem calvariam eius huc devolvemus!» respondit Frater Cinereus.

«Redite! Redite et exspectate! Homo hominem non vorat!» exclamavit Mowgli.

«Quis modo lupus erat? Quis in me cultrum egit quod eum hominem esse putaveram?» respondit Akela, cum quattuor lupi inviti rediissent et pone Mowgli consistissent.

«Num de omnibus quae facere constitui rationem reddere debeo?» furens dixit Mowgli.

«Hominem audis! Homo ipse loquitur!» sub vibrissis mussit Bagheera. «Sic homines iuxta regias caveas Oodeyporae loquebantur. Nos silvestres scimus hominem omnium sapientissimum esse; si tamen auribus crederemus, omnium rerum stultissimum eum iudicaremus.» Tum clarius addidit: «Hac in re recte sentit catulus humanus. Homines gregatim venantur. Unum

occidere, nisi prius quid ceteri facturi sint sciamus, prava venatio est. Age, videamus quid ille in nos moliatur.»

«Nos non ibimus,» fremuit Frater Cinereus. «Solus venare, fratercule. Quid velimus novimus. Iam eius calvariam huc adferre potuissemus.»

Mowgli modo hunc modo illum socium intuebatur, pectore aestuante, oculis lacrimis plenis. Ad lupos magno gradu processit, altero genu in terram posito, inquit: «Num ego nescio quid velim? Aspicite me!»

Illi dubitanter aspexerunt; quotiens oculos alio deflectebant, totiens eos Mowgli rursus convertere iussit, donec toto corpore pilis horrentibus, membris omnibus trementibus, stare coeperunt, dum Mowgli defixis oculis eos intueretur.

«Nunc,» inquit, «ex nobis quinque quis dux est?»

«Tu dux es, fratercule,» respondit Frater Cinereus, pedem eius lingens.

«Sequimini igitur,» dixit Mowgli; et quattuor lupi, caudis inter crura demissis, a tergo eum secuti sunt.

«Hoc cum hominibus versando didicit,» inquit Bagheera, leniter ad eos delapsus. «Iam aliud praeter Legem Silvarum in silvis viget, Baloo.»

Ursus senex nihil respondit, multa tamen secum cogitavit.

Mowgli obliquo cursu per silvam viam Buldeonis tacitus secuit, donec frutices diducens senem conspexit, sclopetum humero ferentem, vestigia superiore nocte impressa canino quodam gradu celeriter persecutum.

Meministis Mowgli e pago egressum ingentem pellem Shere Khan adhuc crudam humeris gestavisse, Akela et Fratre Cinereo pone leniter currentibus: tria igitur vestigia distinctissime impressa erant. Mox Buldeo in locum pervenit ubi, ut nostis, Akela redierat omniaque vestigia confuderat. Ibi consedit, tussivit, grunnivit, per silvam parvos circuitus faciebat, ut viam iterum deprehenderet; interim tam prope aberat ab iis qui eum spectabant, ut lapidem super capita eorum conicere posset. Nemo silentior esse potest quam lupus qui audiri non vult; et Mowgli, quamquam lupis pedes eius satis rudes videbantur, umbrae modo venire atque abire poterat. Senem cinxerunt, ut phocaenae in mari navem incitatam circumdant; inter eundum autem inter se sine cura loquebantur, nam voces eorum infra infimum sonum incipiunt quem incondita hominum auris audire possit. [Alter finis vocum est acutissimus Mang vespertilionis stridor, quem multi homines omnino non percipiunt. Inde omnis avium, vespertilionum insectorumque sermo incipit.]

«Hoc omni praeda melius est,» inquit Frater Cinereus, dum Buldeo se flectit, inspicit, anhelat. «Ut sus amissus in silvis fluvialibus errat. Quid dicit?» Buldeo enim saeve mussitabat.

Mowgli interpretabatur: «Dicit greges luporum circa se saltavisse; dicit se talia vestigia numquam vidisse; dicit se fatigatum esse.»

«Diu quiescet, antequam vestigia repetat,» tranquille dixit Bagheera, circum truncum arboris labens, velut in ludo quo alter oculis velatis ceteros quaerit. «Quid nunc macilentum illud agit?»

«Aut comedit aut fumum ex ore emittit. Homines semper ore ludunt,» dixit Mowgli. Occulti exploratores senem viderunt fistulam aquaticam tabaco implere, accendere, fumum haurire; odorem tabaci memoriae mandaverunt, ut Buldeo etiam nocte quam obscurissima certo agnoscerent, si opus esset.

Tum parvus carbonariorum coetus per semitam descendit; qui, ut par erat, Buldeo, cuius venatoris fama ad viginti minimum milia passuum circumquaque pervenerat, salutandi causa constiterunt. Omnes consederunt et fumaverunt; Bagheera ceterique propius accesserunt observantes, dum Buldeo historiam de Mowgli, puerulo daemonio, ab initio usque ad finem, mendaciis fictisque ornamentis auctam, narrare coepit: quomodo ipse Shere Khan revera occidisset; quomodo Mowgli se in lupum mutavisset ac totum postmeridianum diem cum eo pugnasset, tum rursus puer factus esset et sclopetum Buldeo incantavisset, ita ut glans, cum in Mowgli missa esset, angulum circumflecteret atque unum ex bubalis Buldeo occideret; quomodo vicani, quippe qui eum audacissimum in tota Seonee venatorem cognovissent, ad istum puerum daemonium interficiendum misissent. Interea tamen vicani Messua et maritum eius, qui sine dubio daemoniaci illius pueri pater materque essent, cepisse, in ipsorum casa conclusisse, mox eos cruciatibus coacturos ut maleficia confiterentur, postremo ambos vivos combusturos esse.

«Quando?» interrogaverunt carbonarii; huic enim spectaculo libentissime interessent.

Buldeo nihil actum iri respondit donec ipse rediret, quod vicani vellent ut ipse prius puerum silvestrem occideret. Postea Messuam virumque eius de medio sublaturos et agros bubalosque eorum inter se divisuros esse. Egregios quoque bubalos maritum Messuae habere. Magos exterminare rem praeclaram Buldeo arbitrabatur; qui vero luporum catulos e silva venientes hospitio exciperent, ii omnium pessimi magi profecto essent.

At carbonarii quaerebant quid futurum esset si Angli rem cognovissent: Anglos, ut acceperant, plane insanos esse homines, qui honestos agricolas maleficos in pace occidere non paterentur.

Buldeo respondit principem pagi magistratibus renuntiaturum Messua et maritum eius serpentis morsu periisse. Iam omnia disposita esse; unum superesse, ut lupinum puerum occiderent. Num ipsi forte animal tale vidissent?

Carbonarii circum se sollicite inspexerunt et deis gratias egerunt quod nihil eius generis vidissent; dubitare tamen non posse quin tam fortis vir quam Buldeo eum reperturus esset, si quis invenire posset. Solem iam in occasum inclinari; ipsis in animo esse pergere ad pagum Buldeo, ut maleficam illam impiam viderent. Buldeo respondit se, quamquam officium suum esset

daemoniacum puerum occidere, non posse in animum inducere ut inermes homines per silvam incederent, ubi lupus ille daemon quovis momento apparere posset, nisi ipse eos comitaretur. Itaque una se iturum: si filius magi appareret, ipsis demonstraturum esse quomodo Seonee venatorum fortissimus talibus monstris occurreret. Sacerdotem Brahmanum, inquit, sibi contra bestiam carmen tutelare dedisse, quo omne periculum abesset.

«Quid ait? Quid ait? Quid ait?» singulis fere momentis lupi repetebant; Mowgli omnia interpretatus est, donec ad sermones de maleficiis venit, quos parum intellegere potuit. Tum virum feminamque, qui sibi tantam benignitatem praestitissent, captos atque inclusos esse exposuit.

«Homo igitur hominem insidiis capit?» quaesivit Bagheera.

«Sic dicit. Verba ista non intellego. Omnes una mente capti sunt. Quid Messuae maritoque eius mecum commune est, ut in caveam includantur? Quid toties de Flore Rubro disputant? Hoc mihi perspiciendum est. Quidquid Messuae facere constituerunt, ante reditum Buldeo non facient. Igitur ...» Mowgli diu cogitavit, digitis circa manubrium cultri errantibus, dum Buldeo carbonariique, animosissime per unam semitam singuli incedentes, discederent.

«Ad Gregem Humanum continuo recurro,» tandem inquit Mowgli.

«Quid autem illos?» rogavit Frater Cinereus, terga fusca carbonariorum cupide intuens.

«Cantantes eos domum deducite,» ridens dixit Mowgli. «Nolo antequam nox venerit eos ad pagi portas pervenire. Poteritisne detinere?»

Frater Cinereus albos dentes contemptim ostendit. «Eos in circulos circumagere possumus, velut capras ad palum ligatas, si quid de hominibus intellego.»

«Id nolim. Paulum illis canite, ne in itinere solitudine laborent; nec necesse est, Frater Cineree, ut carmen suavissimum sit. Tu quoque, Bagheera, cum illis abi, cantumque adiuva. Ubi nox omnia operuerit, ad pagum mihi occurrite; Frater Cinereus locum novit.»

«Non levis venatio est catulo humano servire. Quando tandem dormiam?» dixit Bagheera oscitans, quamquam oculi satis indicabant quantam oblectationem speraret. «Ego nudis hominibus cantem! Sed experiamur.»

Caput demisit ut sonus longius perveniret, longumque illud «Bene venemini!» emisit, quo media nocte venatoribus felicem venationem precantur, nunc in media luce terribilissimum auditu. Mowgli post tergum sonum audivit tonantem, crescentem, decrescentem, tandem in lamentum horrendum deficientem; atque inter arbores currens sibi risit. Carbonarios trepidos in unum collectos videre sibi videbatur, Buldeo veteris sclopeti cannam, instar folii musae, in omnes caeli partes simul vibrantem. Tum Frater Cinereus clamorem «Ya-la-hi! Yalaha!» edidit, quo grex nilghai,

magnum illud pecus caeruleum, ante se agit; vox ab ipsis terrae finibus venire visa est, propius, propius, propius, donec in stridorem subito abruptum desiit. Tres ceteri responderunt, ut Mowgli ipse iurare potuisset totum gregem magna voce persequi. Tum omnes egregium illud matutinum carmen silvestre cecinerunt, omnibus flexibus, ornamentis, tenuibus vocum modulaminibus quibus lupus gregalis profunda voce uti novit. Haec carminis verba haud perfecte reddita sunt; fingite tamen quem sonum faciat, cum silentium meridianum silvae abrumpit:

Modo corpora nostra in planitie
Umbram nullam mittebant;
Nunc atrae distinctaeque umbrae vestigia nostra premunt,
Et domum iterum currimus.
In silentio matutino saxum omne atque virgultum
Rigidum, excelsum, nudum stat;
Date igitur clamorem: «Bene quiescant omnes
Qui Legem Silvarum servant!»

Nunc cornua et pelles gentium silvestrium
In fruticeta ad latendum transeunt;
Nunc accubantes immobilesque ad speluncas collesque
Silvarum principes delabuntur.
Nunc in aperto hominum boves nituntur,
Aratrum recens iuncti trahentes;
Nunc nuda atque minax aurora rubet
Supra stagnum radiis accensum.

Heus, in cubilia! Sol flagrat
Post gramina halantia;
Per bambusos teneros crepitantes
Monentia susurra feruntur.
Silvas quas noctu novimus, luce mutatas
Semiclausis oculis miramur;
Anas fera caelo descendens exclamat:
«Dies, dies homini!»

Exaruit ros qui pelles madefecerat
Vel in semitis nostris fluxerat;
Ripa limosa ubi potavimus
In argillam durescit.
Tenebrae perfidae singula vestigia produnt
Unguibus extensis sive conditis facta;
Audite igitur clamorem: «Bene quiescant omnes
Qui Legem Silvarum servant!»

Nulla tamen versio vim ipsius cantus satis reddere potest, aut latratum contemptuosum quem quattuor venatores singulis vocibus immiscebant, dum

audiebant ramos arborum crepare, ad quos homines festinanter conscendebant, et Buldeo carmina incantationesque repetere. Tum accubuerunt et dormiverunt; nam, ut omnes qui proprio labore vivunt, constitutis temporibus utebantur; sine somno enim nemo bene laborare potest.

Mowgli interea spatia cursu devorabat, novem fere milia passuum singulis horis conficiens, gaudens se post tot menses in hominum angustiis exactos adhuc validum esse. Unum tantum animo agitabat: Messuam maritumque eius e custodia, cuiuscumque generis esset, eripere. Insidiis enim natura diffidebat. Postea, sibi pollicebatur, rationes cum universis vicanis confecturum.

Ad crepusculum notas pascuorum regiones aspexit et arborem dhâk, sub qua Frater Cinereus mane illo exspectaverat quo Shere Khan interfectus erat. Quamquam universum hominum genus atque societatem oderat, cum tecta pagi conspiceret, nescio quid in gutture eius saliit spiritumque interclusit. Animadvertit omnes insolito maturius ex agris redisse; neque cenam parare coepisse, sed sub arbore pagi in multitudinem congregatos garriendo atque vociferando tempus terere.

«Nisi homines hominibus laqueos tendunt, numquam quieti sunt,» secum dixit Mowgli. «Heri nocte de Mowgli agebatur, quamquam iam multae pluviae ab illa nocte elapsae videntur; hac nocte de Messua et marito eius. Cras autem multisque deinde noctibus rursus de Mowgli agetur.»

Extra parietem usque ad Messuae casam delapsus, per fenestram in conclave aspexit. Ibi Messua iacebat, ore obturato, manibus pedibusque ligatis, graviter spirans atque gemens; maritus lecto versicoloribus picturis ornato alligatus erat. Ostium casae in vicum patens firmissime clausum erat, tres quattuorve homines foris terga ostio adplicantes sedebant.

Consuetudines vicanorum Mowgli haud imperite noverat. Secum reputavit eos, dum edere, loqui, fumare possent, nihil aliud acturos; cum vero cenavissent, periculosos futuros. Buldeo mox venturus erat; et, si comites eius officio functi essent, Buldeo fabulam sane mirabilem narraturus. Itaque per fenestram ingressus, supra virum feminamque inclinatus, vincula secuit, obturamenta oris extraxit, tum casam circumspicere coepit, num quid lactis inveniret.

Messua dolore terroreque paene insaniebat (toto enim mane caesa lapidibusque petita erat); Mowgli manum tempestive ori eius admovit, ne clamorem emitteret. Maritus autem perturbatus iraque plenus sedens pulverem aliaque e discerpta barba tollebat.

«Sciebam, sciebam eum venturum,» tandem Messua inter singultus dixit. «Nunc certo scio eum filium meum esse!» Tum Mowgli ad pectus artissime amplexa est. Puer hactenus omnino compositus permanserat; nunc vero toto corpore tremere coepit, quod ipsum vehementer miratum est.

«Cur haec vincula? Cur te ligaverunt?» post paulum rogavit.

«Ut interficeremur, quod te pro filio habuimus. Quid aliud?» maeste respondit vir. «Aspice! Sanguinem fundo.»

Messua nihil dixit; Mowgli vero vulnera eius intuebatur. Ubi sanguinem aspexit, dentes tam acriter compressit ut striderent.

«Quis hoc fecit?» interrogavit. «Poenas dabunt.»

«Omnes vicani. Nimis dives eram, nimios bubalos habebam; itaque ego et illa malefici sumus, quoniam te in domum recepimus.»

«Non intellego. Messua ipsa rem narret.»

«Lac tibi dedi, Nathoo; meministine?» timide Messua dixit. «Quia filius meus eras, quem tigris abstulerat, et quia carissimus mihi eras. Illi dicebant me matrem tuam esse, matrem daemonis, itaque morte dignam.»

«Quid autem daemon est?» rogavit Mowgli. «Mortem iam vidi.»

Vir tristi vultu respexit; at Messua risit. «Aspice!» ad maritum inquit. «Sciebam, dicebam eum magum non esse. Filius meus est, meus filius!»

«Filius an magus, quid inde nobis auxilii?» respondit vir. «Iam pro mortuis habemur.»

«Illic via ad silvam ducit,» dixit Mowgli, per fenestram monstrans. «Manus pedesque liberos habetis. Abite nunc.»

«Silvam non tam bene novimus, mi fili, quam … quam tu,» Messua incipiebat. «Neque arbitror me longe ambulare posse.»

«At homines feminaeque nos persequerentur, rursusque huc retraherent,» addidit maritus.

«Hmm!» dixit Mowgli, mucrone cultri palmam suam leniter titillans. «Nondum constitui cuiquam ex hoc pago nocere. Sed non credo eos vos impedituros esse. Paulo post multae aliae res ipsis curae erunt. Ah!» Caput sustulit clamores strepitumque pedum foris audiens. «Itaque Buldeo domum tandem venire passi sunt?»

«Hodie mane missus est ut te interficeret!» clamavit Messua. «Num ei occurristi?»

«Ita, nos … ego ei occurri. Historiam narraturus est; dum narrat, multa fieri possunt. Sed primum quaeram quid illi moliantur. Cogitate quo ire velitis; redeunti mihi dicetis.»

Per fenestram prosiluit, extra muri ambitum cucurrit, donec voces multitudinis sub arbore sacra pipal congregatae audire potuit. Buldeo humi iacebat, tussiebat atque gemebat; omnes eum interrogabant. Capilli super umeros effusi erant, manus cruraque ascendendis arboribus excoriata; vix loqui poterat, sed quanti sua persona esset plene sentiebat. Interdum aliquid de daemonibus, daemonum cantibus, magicis artibus commemorabat, ut audientium cupiditatem reliquae fabulae excitaret. Tum aquam poposcit.

«Bah!» inquit Mowgli. «Garrire, garrire! Loqui, loqui! Homines sanguine cognati sunt Bandar-log. Nunc os aqua abluendum est, nunc fumus exhalandus; his perfectis, historia restat narranda. Sapientissimi sunt homines! Neminem relinquunt qui Messua custodiat, donec aures Buldeo fabulis impleverint. Quin etiam ego ipse eorum segnitiem contraho!»

Segnitie excussa, iterum ad casam furtim dilapsus est. Cum ad fenestram pervenisset, pedem suum levi contactu tangi sensit.

«Mater,» inquit, quoniam linguam illam optime noverat, «quid hic agis?»

«Catulos meos per silvas cantantes audivi atque eum quem maxime amo secuta sum. Ranula, videre cupio feminam illam quae tibi lac dedit,» respondit Mater Lupa, rore tota madida.

«Illam ligaverunt et occidere volunt. Ego vincula secui; cum marito per silvam abitura est.»

«Ego quoque sequar. Senex sum, sed nondum dentibus careo.» Mater Lupa postremis pedibus erecta, per fenestram in tenebras casae inspexit.

Paulo post sine strepitu decidit; unum tantum dixit: «Ego primum lac tibi dedi; verum tamen Bagheera dicit: homo ad hominem tandem redit.»

«Fortasse,» respondit Mowgli vultu haud benigno; «sed hac nocte ab illa semita longe absum. Hic mane, at cave ne illa te videat.»

«Me numquam timuisti, Ranula,» inquit Mater Lupa, in altam herbam retrocedens, ubi ad solitum morem omnino evanuit.

«Nunc igitur,» laetus dixit Mowgli in casam iterum se demittens, «omnes circum Buldeo sedent, qui res numquam gestas narrat. Cum fabulandi finem fecerit, dicunt se huc cum Flore Rubro … cum igne, venturos esse vosque ambos combusturos. Quid tum?»

«Cum marito locuta sum,» respondit Messua. «Khanhiwara hinc triginta milia passuum abest; illic fortasse Anglos inveniemus …»

«Cuius autem gregis illi sunt?» interrogavit Mowgli.

«Nescio. Albi sunt; feruntur totam terram regere neque pati ut homines inter se urant aut verberent, nisi testibus praesentibus. Si hac nocte illuc pervenire poterimus, vivemus; sin minus, moriemur.»

«Vivite igitur. Nemo hac nocte per portas egredietur. Sed quid ille agit?» Maritus Messuae manibus genibusque innixus in angulo casae terram effodiebat.

«Exiguam suam pecuniam e terra effodit,» respondit Messua. «Nihil aliud nobiscum ferre possumus.»

«Ah, sane. Res illa quae e manu in manum transit nec umquam fit calidior. Etiam extra hunc locum ea opus est?» rogavit Mowgli.

Vir iracunde aspexit. «Stultus est, non daemon,» secum murmuravit. «Pecunia equum emere possum. Verberibus confecti longe ambulare non poterimus, vicani autem intra horam nos persequentur.»

«Aio eos non persecuturos, antequam ipse velim; sed equum bene cogitavisti, nam Messua fatigata est.» Maritus surrexit et reliquos nummos argenteos in zona lintea condidit. Mowgli Messua per fenestram adiuvit; frigidus noctis aer eam recreavit, at silva sub sideribus obscura et terribilis videbatur.

«Viam ad Khanhiwara novistis?» Mowgli submissa voce quaesivit.

Uterque capite annuit.

«Bene. Nunc mementote ne timeatis. Nec necesse est celeriter ire. Tantum ... tantum fortasse lenes quosdam cantus in silva, et a tergo et a fronte, audietis.»

«Credisne nos nocturnum per silvam iter ausuros fuisse, nisi maiore flammarum metu compulsi? Satius est a feris quam ab hominibus necari,» respondit maritus; Messua tamen Mowgli intuens risit.

«Dico,» perrexit Mowgli, velut Baloo iam centesimum vetus Legis Silvarum praeceptum stulto catulo repetens, «dico nullum in silva dentem in vos nudari, nullum pedem contra vos attolli. Neque homo neque fera vos impediet, donec Khanhiwara oculis videre possitis. Excubiae circa vos agentur.» Tum ad Messua conversus celeriter rogavit: «Ille non credit; sed tu mihi credes?»

«Immo vero, fili mi. Seu homo es seu umbra seu lupus silvestris, credo.»

«Timore afficietur cum audiet meos cantantes. Tu vero cognosces quid sit et intelleges. Nunc abite, atque lente: nihil properandum est. Portae clausae sunt.»

Messua cum singultibus ad pedes Mowgli procidit, sed ille eam trepidans statim sustulit. Tum illa collo eius haerens omnibus quibus poterat benedictionibus eum appellabat; maritus autem, agros suos desiderio et invidia respiciens, inquit: «Si ad Khanhiwara pervenerimus et Anglos adire potero, tam gravem litem contra sacerdotem Brahmanum, senem Buldeo ceterosque instituam, ut ipsa ossa pagi exedat. Pro segetibus meis non cultis, pro bubalis non pastis duplicem mihi mercedem dabunt. Ius meum usque ad ultimum persequar.»

Mowgli risit. «Quid sit iustitia nescio, sed ... proximis imbribus redite, et quid reliquum sit videte.»

Illi silvam versus profecti sunt; Mater Lupa ex latebris prosiluit.

«Sequere!» inquit Mowgli. «Cura ut omnes silvestres sciant hos duos tutos esse. Paulisper ulula; Bagheera vocare velim.»

Longus gravisque ululatus modo ascendit modo descendit; Mowgli vidit Messuae maritum pavore se contrahere atque respicere, quasi iam ad casam refugere vellet.

«Perge!» hilariter clamavit Mowgli. «Dixi carmen fortasse futurum. Hic cantus usque ad Khanhiwara vos comitabitur. Beneficium Silvarum est.»

Messua maritum porro ire hortata est; tenebrae eos et Matrem Lupam obtexerunt; Bagheera autem paene sub pedibus Mowgli subito apparuit, prae noctis gaudio tremens, quo silvestres in ferociam excitantur.

«Me fratrum tuorum pudet,» dixit Bagheera suaviter fremens.

«Quid? Nonne Buldeo dulciter cecinerunt?» respondit Mowgli.

«Nimium, nimium! Adeo ut ego ipse dignitatis meae oblitus sim, atque, per fractam illam seram qua liberatus sum, per silvam cantans cucurrerim tamquam vere coniugem quaererem. Num nos non audivisti?»

«Alia mihi praeda curae erat. Quaere ex Buldeo num cantus placuerit. Sed ubi quattuor sunt? Nolo ullum hominem hac nocte ex portis exire.»

«Quid igitur opus est quattuor?» inquit Bagheera, nunc hunc nunc illum pedem movens, oculis flammantibus, maiore etiam fremitu sonans. «Ego omnes continere possum, fratercule. Num tandem occidere licebit? Cantus et spectaculum hominum arbores ascendentium ad venationem me incitaverunt. Quis est homo ut eius curam habeamus, nudus ille fuscus terram fodiens, sine pilis sine dentibus, terrae vorator? Totum diem eum secutus sum, meridie, sub candidissimo sole. Velut lupi cervum, sic hominem huc illuc compuli. Ego sum Bagheera! Bagheera! Bagheera! Ut umbra mea mecum saltat, sic ego cum illis hominibus saltavi. Aspice!» Magna panthera sic exsiluit ut catulus felis in folium emortuum supra caput volitans; dextra laevaque per aerem vacuum pedibus percussit, qui sub ictibus sibilabat; sine ullo strepitu desiluit, iterum iterumque exsiluit, dum fremitus ille inter lenem sonum et rugitum medius, quasi vapor intra aeneum vas coactus, intumescebat. «Ego Bagheera sum, in silva, noctu, viribus plenus. Quis ictum meum impediet? Catule humane, uno pedis ictu caput tuum tam planum reddere possum quam ranam aestate mortuam!»

«Ita feri!» respondit Mowgli sermone pagano, non lingua silvestri. Verba humana Bagheera statim sistere coegerunt; super posteriora crura trementia residens, caput ad eandem quam Mowgli altitudinem sustulit. Iterum Mowgli, sicut nuper rebelles catulos, oculos eius virentes beryllo similes tam constanter intuitus est, ut rubor qui pone viride lumen ardebat evanesceret, velut lucerna in litore posita, ex intervallo viginti milium passuum repente obscurata. Tum oculi declinaverunt, caput grande una descendit, magis magisque inclinatum, donec aspera lingua rubra pedem Mowgli radere coepit.

«Frater ... frater ... frater!» puer susurravit, assidue leviterque a collo per tremulum dorsum manu ducens. «Quiesce, quiesce! Nox est in culpa, non tu.»

«Nocturni erant odores,» paenitens dixit Bagheera. «Hic aer ipse ad me magna voce clamat. Sed unde hoc nosti?»

Circa Indorum pagos aer, ut scitis, plurimis odoribus plenus est; animanti autem quae paene omnia odoratu aestimat, odores non minus animum perturbant quam hominibus cantus et medicamenta. Mowgli pantheram per aliquot minuta placavit; illa ad pedes eius, velut felis ante focum, decubuit, pedibus sub pectus reductis, oculis semiclusis.

«Et silvae es et silvae non es,» tandem inquit Bagheera. «Ego autem panthera nigra tantum sum. Sed amo te, fratercule.»

«Valde diu sub arbore garriunt,» dixit Mowgli, postrema verba neglegens. «Buldeo multas fabulas narravisse oportet. Mox venturi sunt ut feminam maritumque eius e laqueo extrahant et in Florem Rubrum coniciant. Laqueum solutum invenient. Ho! ho!»

«Immo audi,» dixit Bagheera. «Iam calor iste ex sanguine meo recessit. Me ibi inveniant! Pauci, ubi mihi occurrerint, e domibus exire audebunt. Non primum in cavea iacebo; neque puto illos me funibus ligaturos.»

«Sapienter igitur age,» ridens dixit Mowgli, nam ipse iam ad temeritatem pantherae inclinabat; illa autem in casam delapsa erat.

«Pah!» grunnivit Bagheera. «Hic locus hominis odore graveolens est; sed lectulus est qualis mihi in regiis caveis Oodeyporae dabatur. Nunc hic recumbo.» Mowgli audivit funes lecti sub gravissimo corporis pondere crepitare. «Per seram fractam quae me liberavit, magnam se cepisse praedam putabunt! Veni, fratercule, iuxta me sede; 'bene venemini' una dicemus!»

«Nolo. Aliud consilium in ventre gero. Grex Humanus nesciet quas ego in hac venatione partes egerim. Tu per te venare; ego illos videre nolo.»

«Fiat,» respondit Bagheera. «Ah, iam veniunt!»

Conventus sub arbore religiosa in extremo pago magis magisque tumultuabatur. Tandem in effrenatos clamores erupit, hominum feminarumque turba per vicum cucurrit, fustes, bambusos, falces cultellosque vibrans. Buldeo et sacerdos Brahmanus primum agmen ducebant; multitudo vestigia eorum premebat, clamitans: «Maleficam et magum! Videamus num nummi ardentes eos ad confessionem adigant! Casam super capita eorum incendite! Docebimus eos ne daemonibus lupinis hospitium praebeant! Immo prius caedite! Faces! Faces plures! Buldeo, sclopeti fistulas calefac!»

Aliquantum morae fuit cum claustrum ostii solvere conarentur. Firmissime obductum erat; turba tamen totam ianuam avulsit. Tum lumen facium in conclave effusum est, ubi per totum lectum porrecta, pedibus anterioribus decussatis et ab extrema parte lecti molliter pendentibus, nigra velut Tartarus, terribilis ut daemon, Bagheera iacebat. Per dimidium fere momentum silentium horrendum fuit; primi ordines turbae, inter se laniantes et detrudentes, a limine retro fugere conabantur. Interea Bagheera caput sustulit et oscitavit, studiose, lente, quasi consulto, eo more quo parem

sibi ad contumeliam provocaret. Labra pilosa retro et sursum contracta sunt, lingua rubra incurvata; maxilla inferior sensim demissa est, donec medium paene aestuantis gutturis videres; dentes ingentes ad ipsas gingivarum radices apparuerunt, tum maxillae superiore et inferiore inter se concrepuerunt, sono simili ferreis serae pessulis in arca pretiosa repente obseratis. Proximo momento vicus vacuus erat. Bagheera per fenestram prosiluerat et iuxta Mowgli stabat; turba vero ululans clamansque, alii super alios prae pavore cadentes atque scandentes, ad casas suas effuso cursu refugiebat.

«Non movebuntur ante lucem,» placide dixit Bagheera. «Quid nunc?»

Silentium quale meridiano somno vicum occupat omnia obtexisse videbatur. Attamen, cum auscultarent, arcas gravissimas frumento plenas per pavimenta lutea trahi et contra fores poni audiebant. Recte Bagheera iudicaverat: pagus ante lucem non commovebitur. Mowgli quietus sedit atque cogitavit; vultus eius magis magisque obscurabatur.

«Quid feci?» tandem Bagheera, erectus ac supplex, quaesivit.

«Nihil nisi optimum. Custodi eos usque ad lucem; ego dormiam.» Mowgli in silvam cucurrit, super saxum quasi mortuus procubuit, dormivitque tota die atque rursus tota nocte.

Cum experrectus esset, Bagheera ad latus aderat et cervus recens occisus ad pedes iacebat. Panthera curiose spectabat, dum Mowgli cultro pellem detrahebat, comedebat bibebatque, tum mento manibus innixo rursus procubuit.

«Vir feminaque ad locum unde Khanhiwara videri potest tuto pervenerunt,» dixit Bagheera. «Mater quae in spelunca te nutrivit per Chil milvum nuntium misit. Equum ante mediam noctem eius diei quo liberati erant invenerunt, celerrimeque ierunt. Nonne bene est?»

«Bene est,» respondit Mowgli.

«Grex autem tuus humanus in pago se non movit, donec hodie sol alte ascenderat. Tum cibum ceperunt et celeriter in domos suas refugerunt.»

«Num forte te viderunt?»

«Fieri potest. Ante lucem in pulvere pro porta volutabar; fortasse etiam aliquid mihi ipsi cecini. Nunc autem, fratercule, nihil restat agendum. Veni mecum Balooque venatum. Is nova apium domicilia tibi ostendere vult; omnes te ad pristinam vitam reverti cupimus. Exue vultum istum qui me quoque terret! Vir feminaque in Florem Rubrum non conicientur; omnia in silva bene se habent, nonne ita est? Grege Humanorum obliviscamur.»

«Brevi oblivione obruentur. Ubi Hathi hac nocte pascitur?»

«Ubicumque libet. Quis de Tacito illo respondere potest? Sed cur quaeris? Quid Hathi facere potest quod nos non possumus?»

«Iube eum cum tribus filiis huc ad me venire.»

«At vero, fratercule, minime decet Hathi dicere 'Veni' et 'Abi'. Memineris eum silvarum dominum esse; antequam Grex Humanus vultum istum tibi daret, ipse tibi verba magistralia silvestria docuit.»

«Nihil interest. Nunc habeo verbum quo eum ad me vocem. Iube eum venire ad Mowgli Ranam; quod si statim non audierit, iube venire propter Agros Bhurtpore vastatos.»

«Propter Agros Bhurtpore vastatos,» bis terque Bagheera repetivit, ut bene memoria teneret. «Eo. Hathi, si quid mali eveniat, irasci tantum potest. Equidem totius mensis lunaris venationem darem ut vocem audirem qua Tacitus ille obtemperare cogatur.»

Discessit, Mowgli relicto, qui cultrum in terram furiose iterum iterumque demittebat. Mowgli antea sanguinem humanum numquam viderat; tum primum Messuae sanguinem in funibus quibus ligata erat non modo vidit, sed, quod apud eum multo plus valebat, etiam olfecit. Messua ei benigna fuerat; atque Messuam, quantum de amore intellegere poterat, tam vehementer diligebat quam reliquos homines oderat. Sed quamvis eos, sermones eorum, crudelitatem ignaviamque summa aversatione prosequeretur, nullo silvae munere adduci poterat ut hominem necaret, utque teterrimum illum sanguinis odorem naribus iterum hauriret. Consilium suum simplicius erat, sed longe absolutius; atque sibi risit cum reputaret unam fabularum, quas Buldeo senex vesperi sub arbore pagi narrare solebat, sibi hanc cogitationem in mentem attulisse.

«Vere verbum magistrale fuit,» Bagheera in aurem eius insusurravit. «Iuxta flumen pascebantur; paruerunt velut boves. Aspice, iam veniunt!»

Hathi et tres filii, ut semper solebant, sine ullo strepitu advenerunt. Lutum fluminis adhuc in lateribus eorum recens adhaerebat; Hathi truncum viridem tenerae arboris musaceae dentibus evulsum meditabundus mandebat. At omnis vastissimi corporis lineamentum Bagheerae, cui acerrime videre licebat quidquid adesset, ostendebat non dominum silvae cum catulo humano colloqui, sed timentem coram eo stare qui non timeret. Tres filii pone patrem una lente incedebant.

Mowgli vix caput sustulit cum Hathi eum verbis «Bene venemini» salutavit. Diu eum stantem, corpus huc illuc inclinantem, nunc huc nunc illuc pedem transferentem, tacitus detinuit; ubi tandem os aperuit, Bagheerae locutus est, non elephantis.

«Fabulam dicam quam venator ille, quem hodie agitavistis, mihi narravit,» inquit Mowgli. «De elephante agitur sene sapientique, qui in fossam insidiarum cecidit, ubi sudis acuta ab eo loco qui paululum supra calcem erat usque ad summum umerum alte vulneravit, cicatrice alba relicta.» Mowgli manum porrexit; Hathi conversus est, et lunae lumen per latus eius glaucum cicatricem longam albam ostendit, quasi flagello candenti caesus esset. «Homines,» perrexit Mowgli, «venerunt ut eum e fossa

extraherent; ille tamen vincula rupit, quoniam validissimus erat, atque discessit donec vulnus convaluit. Tum noctu iratus ad agros venatorum rediit. Memini nunc eum tres filios habuisse. Haec multis, multis annis pluviisque ante, longe hinc, inter agros Bhurtpore acciderunt. Quid agri illi proxima messe passi sunt, Hathi?»

«A me tribusque filiis meis demessi sunt,» respondit Hathi.

«Quid deinde arationi quae messem sequitur evenit?» rogavit Mowgli.

«Nulla aratio fuit,» dixit Hathi.

«Quid hominibus qui ex virentibus terrae frugibus aluntur?» rogavit Mowgli.

«Discesserunt.»

«Quid casis in quibus homines dormiebant?» rogavit Mowgli.

«Tecta discerpsimus, parietes autem silva absorbuit,» respondit Hathi.

«Quid amplius?» quaesivit Mowgli.

«Quantum terrae duabus noctibus ab oriente ad occidentem, tribus a septentrione ad meridiem percurrere possum, tantum silva recuperavit. Quinque pagos silvae patefecimus; neque in illis pagis, agris, pascuis mollibusque segetibus nunc ullus homo invenitur qui ex ea terra victum quaerat. Haec fuit Vastatio Agrorum Bhurtpore, quam ego et tres filii mei fecimus. Nunc te, catule humane, rogo: quomodo fama eius ad te pervenit?» dixit Hathi.

«Homo narravit; iam video etiam Buldeo interdum vera loqui posse. Probe fecisti, Hathi cicatrice alba signate; sed iterum melius fiet, quoniam erit qui consilium dirigat. Nostine pagum Grege Humano habitatum, unde me expulerunt? Ignavi sunt, imprudentes, crudeles; ore ludunt, et infirmiores non cibi causa occidunt sed ludendi. Ubi cibo saturi sunt, suos ipsorum in Florem Rubrum conicere volunt. Haec ipse vidi. Non decet eos diutius hic habitare. Odi eos!»

«Occide igitur,» dixit minimus trium Hathi filiorum, caespite herbae avulso, quem prioribus cruribus decussit, tum procul abiecit, oculis parvis rubris in omnes partes furtim circumactis.

«Quid mihi prosunt ossa candida?» Mowgli iratus respondit. «Num lupi catulus sum ut interdiu capite recenti ludam? Shere Khan interfeci, et pellis eius in saxo Concilii putrescit; sed ... sed nescio quo Shere Khan abierit, et venter meus adhuc vacuus est. Nunc id capiam quod oculis cernere et manibus tangere possum. Silvam in pagum illum immitte, Hathi!»

Bagheera tremuit et in terram se contraxit. Intellegere poterat, si res ad extrema venisset, per vicum impetum rapidissimum fieri, dextra laevaque in turbam ictus dari, aut homines inter vespertinam arationem insidiis interfici; sed ipsum consilium, quo totus pagus ex hominum ferarumque conspectu consulto tolleretur, eum perterruit. Nunc demum intellexit cur Mowgli Hathi

vocasset. Solus elephas longae vitae tantum bellum moliri atque ad finem perducere poterat.

«Fugiant, sicut e campis Bhurtpore homines fugerunt, donec pluvia nobis sola aratio fiat, et sonus pluviae in densis foliis pro crepitu fusorum audiatur; donec ego Bagheeraque in sacerdotis Brahmani domo cubemus, et cervus e piscina post templum bibat! Silvam admitte, Hathi!»

«Sed ego ... sed nos cum iis nullam controversiam habemus; nisi gravissimo dolore ad iram rubram concitemur, non solemus domicilia hominum diruere,» dubitanter dixit Hathi.

«Num vos soli herbis vescentes in silva estis? Gentes vestras agite. Cervi, sues, nilghai suum opus faciant. Ne palmam quidem latam pellis vestrae ostendere necesse erit, donec agri omnino nudentur. Silvam admitte, Hathi!»

«Nulla caedes erit? Dentes mei in Vastatione Agrorum Bhurtpore sanguine rubuerunt; illum odorem iterum excitare nolo.»

«Neque ego. Nolo ne ossa quidem eorum humi pura iacere. Abeant atque aliud cubile quaerant; hic manere non possunt. Vidi atque olfeci sanguinem feminae quae mihi cibum dedit, quam nisi ego adfuissem occidissent. Solus tenerae herbae odor in liminibus eorum illum odorem tollere poterit. In ore meo urit. Silvam admitte, Hathi!»

«Ah!» inquit Hathi. «Sic et cicatrix sudis in pelle mea urebat, donec pagos sub vernis herbis exstingui vidimus. Nunc intellego. Bellum tuum nostrum erit. Silvam immittemus!»

Vix Mowgli spirandi spatium habuit, adeo ira odioque toto corpore quatiebatur, cum locus ubi elephantes steterant iam vacuus esset et Bagheera eum metu perculsus intueretur.

«Per seram fractam quae me liberavit!» tandem inquit panthera nigra. «Tune illud nudum animalculum es pro quo, cum omnia adhuc recentia erant, in concilio Gregis locutus sum? O silvarum domine, ubi vires meae defecerint, pro me verba facito, pro Baloo, pro omnibus nobis! Nos coram te catuli sumus, ramuli sub pedibus fracti, hinnuli matre amissa!»

Similitudo Bagheerae cum hinnulo errante Mowgli tam subito commovit ut rideret, spiritum raperet, singultiret atque iterum rideret; postremo in stagnum salire coactus est, ut se contineret. Ibi per aquam ultro citroque natabat, nunc in lumine lunae nunc in umbra immergens, ut rana ipsa, unde nomen traxerat.

Eodem tempore Hathi tresque filii ad quattuor mundi partes diversi, singuli suam viam ingressi, per valles silentio incedebant, iam uno miliario distantes. Per duorum dierum iter, sexaginta scilicet milia passuum longa, per silvam processerunt; singuli eorum passus, singulae proboscidis agitationes a Mang et Chil et Bandar-log omnibusque avibus notabantur, memorabantur, inter se narrabantur. Tum pascere coeperunt, atque per hebdomadam fere

tranquille pascebantur. Hathi eiusque filii Kaa pythoni saxorum consimiles sunt: numquam properant, nisi necessitate coguntur.

Post illud tempus, nemine sciente quis initium fecisset, fama per silvam manavit in hac aut illa valle meliores herbas aquasque inveniri. Sues igitur—qui, ut notum est, usque ad extremum orbem terrarum pleno ventri serviendi causa pergerent—primi catervatim moverunt, per saxa rostro scrutantes; cervi secuti sunt, una cum vulpeculis feris quae cadaveribus gregum aut animalibus moribundis vescuntur; nilghai validis umeris eadem regione ac cervi processerunt, bubali autem feri e paludibus nilghai secuti sunt. Minima res greges hinc inde dispersos, modo pascentes modo lente ambulantes et bibentes, iterumque pascentes, in fugam vertisset; sed quotiens aliquis terror oriebatur, animal aliquod apparebat quod trepidos placaret. Modo Ikki hystrix omnia de herbis paulo ulterius suavissimis nuntiabat; modo Mang hilari voce in nemus apertum volabat, ut locum vacuum esse ostenderet; aut Baloo ore radicibus pleno iuxta ancipitem ferarum ordinem graviter incedebat, atque partim metu, partim ludicro motu animalia ad viam rectam revocabat. Permulti redibant vel fugiebant vel consilii participes esse desinebant; sed permulti progrediebantur. Post decem fere alios dies res ita se habebat: cervi suesque et nilghai in circulo, qui a medio ad marginem octo vel decem milia passuum patebat, huc illuc vagabantur, carnivorae autem ferae in margine illius orbis discurrebant. In medio orbis pagus iacebat; circum eum segetes maturescebant, atque inter segetes homines in machinamentis quae machans appellant sedebant, suggestis quattuor stipitibus impositis et columbarum perticis similibus, ut aves aliosque frugum fures absterreant. Iam cervi blandimentis non amplius invitabantur: carnivorae ferae a tergo insistentes eos intus ad pagum cogebant.

Nocte tenebricosa Hathi cum tribus filiis furtim e silva descendit; proboscidibus fulcra suggestuum fregerunt, quae in terram tam facile ceciderunt quam caulem cicutae florentis abruptum. Homines inde prolapsi elephantes in auribus profundissimo fremitu gurgitare audiverunt. Tum prima pars immensae turbae cervorum trepidantium in pascua pagi agrosque aratos effusa est; cum illis sues feri, acutis ungulis rostra in terram agentes, venerunt. Quae cervi intacta reliquerant, sues corruperunt; interdum ululatus luporum greges perterrebant, qui huc illuc caeca trepidatione discurrebant, hordeum tenerum conculcantes, ripas canales irrigantibus aquis destinatas solo aequantes. Ante lucem, vis in exterioribus partibus circuli uno loco remissa est; carnivorae ferae retrocesserant, semita in meridiem aperta, per quam agmina cervorum fugerunt. Audaciores autem in virgultis remanserunt, ut sequenti nocte epulas perficerent.

Sed opus iam paene confectum erat. Mane vicani aspexerunt atque segetes suas periisse intellexerunt. Id autem ipsis mortem significabat, nisi migrare possent; nam singulis annis, ut silva prope villam, sic fames prope ipsos stabat. Bubali ad pascendum educti, cum cervos omnem pascuorum herbam

consumpsisse invenissent, famelici in silvam erraverunt et cum feris cognatis suis abierunt. Crepusculo autem tres quattuorve equuli, quotquot in pago erant, in stabulo capitibus percussis mortui iacebant. Solus Bagheera tales ictus intulisse poterat, solus etiam tam superbe facere poterat ut postremum cadaver in medium vicum protraheret.

Ea nocte vicanis animus non fuit ignes in agris accendere; itaque Hathi tresque filii reliquias spicilegii causa perlustraverunt: ubi Hathi spicilegium facit, nemini opus est vestigia eius legere. Homines statuerunt semine in horreis servato vivere donec pluviae advenirent, tum mercede conducti laborare, ut iacturam anni paulatim sarcirent. Sed dum frumentarius arcas suas grano plenas animo reputat et quae pretia vendendo exigeret cogitat, dentes Hathi acuti angulum domus eius luteae excidebant, atque ingentem arcam vimineam, fimo bubulo oblitam, in qua res pretiosissima servabatur, diffringebant.

Ubi novissima haec iactura apparuit, sacerdoti Brahmano dicendi tempus venit. Deos suos precatus erat neque responsum acceperat. Fieri posse inquit ut pagus insciens aliquem deorum silvestrium offendisset; silvam enim certo adversum se esse. Itaque nuntios miserunt ad principem proximae vagantium Gondorum gentis: pusilli erant venatores prudentissimi, pelle nigerrima, in intimis silvis habitantes, quorum maiores ab antiquissima Indiae gente orti erant, primis terrae possessoribus. Gondum hospitio quantum poterant exceperunt. Ille altero pede insistens, arcu in manu, duabus tribusve sagittis veneno infectis per crinium nodum transfixis, sollicitos vicanos agrosque devastatos partim timide, partim contemptim considerabat. Rogabant num dei eius—antiqui illi dei—iratos essent, quaeve sacrificia offerenda. Gondus nihil respondit: lianam Karela, quae amaram cucurbitam silvestrem profert, repperit, eamque per ipsas templi fores huc illuc extendit, coram rubra Indorum dei imagine, quae aperto ore spectare videbatur. Tum manum porrexit et per aerem apertum viam ad Khanhiwara ostendit; postremo in suam silvam rediit atque observavit feras per eam transeuntes. Sciebat enim cum ipsa silva moveretur solos homines albos eam repellere sperare posse.

Nemini quaerendum erat quid gestu significasset. Cucurbita silvestris eo loco cresceret ubi deum coluissent: quanto maturius sibi consulerent, tanto melius.

Sed difficile est pagum velut navem e statione sua avellere. Quamdiu quidquam cibi aestivi supererat, manserunt; nuces ex silva colligere conati sunt. At umbrae oculis ardentibus eos spectabant, etiam meridie ante pedes volvebantur; cumque trepidi ad parietes refugerent, arborum trunci quos vix quinque momentis ante praeterierant corticibus unguium magnorum ictibus decisis atque excisis apparebant. Quo magis intra vicum se continebant, eo audaciores ferae factae sunt, quae iuxta Waingungam in pascuis saliebant et mugiebant. Nec tempus habebant ut parietes posticos vacuorum bubilium

silvae proximos reficerent aut luto oblinerent. Sues feri eos calcando everterunt; lianae radicibus nodosis statim secutae sunt, ramorum quasi cubitos in novam terram adeptam proicientes; post lianas herba aspera instar hastarum exercitus umbrarum a tergo progredientis horrebat. Primi iuvenes coniugio nondum iuncti fugerunt, late longeque famam divulgantes pagum exitio destinatum esse. Quis enim, aiebant, adversus silvam aut silvarum deos pugnare posset, cum etiam cobra ipsa pagi e cavo suo sub suggestu arboris religiosae recessisset? Ita commercium tenue quod cum externo orbe habuerant languescebat, dum semitae per loca aperta tritae rariores obscurioresque fiebant. Tandem nocturni Hathi filiorumque clangores eos vexare desierunt; nihil enim ultra auferri poterat. Et seges in agris stans et semen terrae commissum ablata erant. Agri extremi iam fines suos amittebant: tempus venerat ut se misericordiae Anglorum apud Khanhiwara committerent.

More gentis discessum de die in diem differebant, donec primi imbres eos comprehenderunt: per tecta non refecta aquarum torrens in domos effusus est, pascua ad talos aqua steterunt, omnis vita post aestivum calorem subito erupit. Tum homines feminaeque atque liberi per pluviam matutinam fervidam, quae oculos obcaecabat, e pago pedibus per aquam egredi coeperunt; tamen ultimum domiciliis suis aspectum, ut humanum erat, converterunt.

Cum ultima familia onerata per portam exiret, fragorem trabium straminisque post muros cadentium audierunt. Proboscidem atram nitidamque serpentis instar paulisper in sublime sustolli viderunt, stramenta humida passim spargentem. Ea disparuit; alter fragor secutus est, tum stridor acutus. Hathi tecta casarum tam facile quasi nymphaeas evellens detrahebat; trabs autem resiliente ictu ipsum pupugerat. Id unum satis erat ut omnem vim effrenatam emitteret; nihil enim in silva elephante agresti irato temere nocentius est. Retro pede murum luteum percussit, qui ictu collapsus sub imbrium torrente in lutum flavum resolutus est. Tum conversus magno stridore per angustas vias irrupit, nunc hinc nunc illinc casis corpore innixus, fores male compactas confringens, tecta contorquens, dum tres filii post tergum saeviebant sicut olim in Vastatione Agrorum Bhurtpore.

«Silva has testas absorbebit,» vox placida inter ruinas audita est. «Murus exterior procumbere debet.» Mowgli, imbre per umeros bracchiaque nuda delabente, a muro qui bubali fessi instar subsidere coeperat retrorsum prosiluit.

«Omnia suo tempore,» anhelans dixit Hathi. «O quam sanguine rubuerunt dentes eburnei mei apud Bhurtpore! Ad murum exteriorem, filii! Capitibus! Una! Nunc!»

Quattuor elephantes uno agmine lateribus coniunctis impulsum fecerunt; murus exterior tumuit, fissuris discessit, cecidit; vicani terrore obmutuerunt cum immanes demolientium capita luto obducta in ruinae hiatu apparuerunt.

Tum sine domibus sine cibo per vallem fugerunt; pagus autem discerptus, disiectus, conculcatus post tergum eorum evanuit.

Post mensem ille locus tumulus erat modicis undulationibus distinctus, teneris novis herbis virentibus tectus; ad finem vero imbrium eo ipso loco ubi sex mensibus ante aratum erat densissima silva pleno fragore vigebat.

CARMEN MOWGLI CONTRA HOMINES

Lianas quasi pedibus velocibus in vos immittam,
Silvam advocabo ut sulcos vestros conterat!
Tecta sub ea evanescent,
Trabes domorum cadent,
Et Karela, amara Karela,
Omnia operiet!

In portis ubi concilia vestra habetis gentes meae cantabunt,
In aditibus horreorum populi vespertilionum haerebunt;
Et serpens vobis custos erit
Apud focum non purgatum;
Nam Karela, amara Karela,
Ubi dormivistis fructus feret!

Non videbitis eos qui vos ferient; audietis atque suspicabimini;
Nocte, ante ortum lunae, tributum meum exigam;
Et lupus pecori vestro pastor erit
Ad lapidem terminalem e sede sua avulsum;
Nam Karela, amara Karela,
Ubi amavistis semen sparget!

Segetes vestras per messorum exercitum ante vos demetam;
Vos post meos messores spicas relictas ad panem amissum colligetis;
Et cervi vobis boves erunt
Iuxta agri marginem non aratum;
Nam Karela, amara Karela,
Ubi aedificatis frondescet!

Lianas pedibus nodosis adversus vos solvi,
Silvam immisi ut fines vestros inundet.
Arbores, arbores in vos incumbunt!
Trabes domorum cadent,
Et Karela, amara Karela,
Vos omnes operiet!

IV. FUNERUM CURATORES

Si Tabaquium «fratrem» appellas,
Si hyaenam ad mensam vocas,
Tum cum Iacala, ventre quattuor pedibus currente,
Indutias plenas inire licebit.
— Lex Silvarum

«Senes reveremini!»

Vox densa erat, quasi limo gravata, qua audita tremuisses; velut res mollis in duas partes frangeretur sonabat. Tremor ei inerat, rauca velut ranae vox atque lamentum.

«Senes reveremini! O socii fluminis, senes observate!»

In lato fluminis cursu nihil conspiciebatur praeter parvam navium onerariarum classem, velis quadratis, paxillis ligneis compactis, saxis ad aedificandum onustam; naves modo sub ponte ferriviario emersae secundo flumine ferebantur. Gubernacula tarda deflexerunt, ne in vadum harenarium, quod impetus aquae circa pontis columnas effecerat, inciderent; cum tres una fronte praeterirent, iterum vox horrenda insonuit:

«O Brahmani fluminis, senes invalidosque reveremini!»

Unus e nautis in margine navis sedens conversus manum sustulit, verba quaedam haudquaquam benedicentia dixit; tum naves crepantes per crepusculum progrediebantur. Magnum flumen Indicum, lacuum minorum seriei quam flumini similius, tam planum erat quam speculum, in medio cursu caelum harenoso rubore tinctum referens; sub ripis autem humilibus flavo et obscuro purpureo colore spargebatur. Rivuli exigui tempore pluvioso in flumen influebant; nunc ostia sicca multo supra aquam hiabant. In ripa sinistra, paene sub ipso ponte ferriviario, vicus ex luto lateribusque, stramento lignisque constructus stabat. Via princeps, bovibus ad stabula redeuntibus plena, ad flumen recta ducebat et in inculto quodam latericio suggestu desinebat, per quem lavaturi gradatim in aquam descendebant. Hic erat Ghat pagi Mugger-Ghaut, gradus ad flumen.

Nox celeriter cadebat super agros lentis, oryzae gossypiique in depressa regione, quae singulis annis fluminis inundatione operiebatur; super arundines ad curvum fluminis cubitum crescentes et silvam implicatam pascuorum post quietas arundines. Psittaci corvique, qui supra potionem vespertinam garrierant clamaverantque, in continentem ad cubilia volaverant, contra euntibus magnis vulpium volantium agminibus; atque nubibus similes aquatilium avium turbae sibilantes et rauce clangentes ad arundinetum advolabant. Ibi anseres, capitibus rotundis tergisque atris, querquedulae, penelopes, anates ferae, tadornae, numenii longirostres et passim phoenicopteri videbantur.

Postremo ciconia ingens, quae Adiutans appellatur, gravi volatu sequebatur, quasi singulis tardis alarum ictibus extremum actura esset.

«Senes reveremini! Brahmani fluminis, senes observate!»

Adiutans caput semiavertit, paulum versus vocem voluit, et in vadum harenarium infra pontem rigidis pedibus descendit. Tum quale animal sceleratum vere esset animadvertisses. A tergo dignissimus videbatur, sex fere pedes altus, instar sacerdotis gravissimi calvi; at in fronte aliter se res habebat, nam caput collumque, personae pictae cui Ally Sloper nomen est haud dissimilia, ne una quidem pluma tegebantur, sub mento autem saccus horribilis ex pelle nuda pendebat, receptaculum omnium rerum quas rostrum eius instar dolabrae surripere posset. Crura longa, macra, nuda erant; illa tamen delicate movebat et superbe intuebatur, dum pennas caudae cinereas rostro componeret, super umerum teretem respiceret, denique in habitum militis ad imperium intenti se erigeret.

Iacalis parvus scabie foedatus, qui in tumulo humiliori fame latraverat, aures caudamque erexit, per vada cucurrit, Adiutantem aditurus.

Infimus ordinis sui erat—neque optimus quisque iacalis multum valet—sed hic praecipue abiectus, partim mendicus, partim scelestus, purgator sterquilinii pagani, nunc timore perditus nunc temerarius, perpetuo esuriens, calliditate plenus quae numquam ipsi profuit.

«Uh!» inquit, ubi e vado egressus maeste corpus excussit. «Scabies rubra canes huius pagi consumat! Tres morsus pro unaquaque pulice habeo, quia calceum vetustum in bubili spectavi—tantum spectavi, hoc bene animadvertite. Num lutum edere possum?» Deinde infra aurem sinistram se scalpsit.

«Audivi,» dixit Adiutans, voce quasi serra hebeti per crassam tabulam ducta, «audivi catulum caninum nuper natum intra illum ipsum calceum fuisse.»

«Aliud audire, aliud scire,» respondit Iacalis, qui sententias populares satis bene noverat, e sermonibus hominum apud vespertinos pagi ignes exceptas.

«Verum est. Itaque ut certior fierem, catulum illum ego recepi in meam curam, dum canes aliis rebus occupabantur.»

«Valde occupati fuerunt,» respondit Iacalis. «Ergo in pagum aliquamdiu ciborum reliquias quaesitum ire non potero. Itane catulus caecus in calceo latuit?»

«Hic est,» dixit Adiutans, oculis trans rostrum in plenum gutturis saccum distortis. «Res parva, sed grata, nunc cum omnis e mundo caritas exstincta sit.»

«Ahai! Ferreus hodie mundus est,» ululavit Iacalis. Tum oculus inquietus levissimam in aqua undulam perspexit, et ille cito perrexit: «Vita nobis

omnibus gravis est, nec dubito quin etiam dominus noster praeclarus, decus Ghat atque invidia fluminis ...»

«Mendax, assentator et iacalis ex eodem ovo exclusi sunt,» dixit Adiutans velut ad auras, quamquam ipse, cum sibi operae pretium videretur, mendacia singulari arte fingere solebat.

«Ita vero, invidia fluminis,» repetivit Iacalis, maiore voce. «Etiam ille, opinor, animadvertit, postquam pons aedificatus est, cibum optimum rarius inveniri. Sed contra, quamquam haec in faciem tam nobilem dicere minime auderem, adeo sapiens ac virtute praeditus est—quod de me, heu, dici nequit ...»

«Cum iacalis se cinereum esse fatetur, quantopere niger esse debet!» murmuravit Adiutans. Non videbat quid adveniret.

«... ut numquam victus ei desit, atque idcirco ...»

Levis stridor auditus est, quasi navis vadum attigisset. Iacalis ilico se convertit, ut animal ipsum de quo verba fecerat facie exciperet—semper enim tutius est hosti faciem opponere. Crocodilus erat viginti quattuor pedes longus, quasi triplici lamina ferrea clavis coniuncta tectus, nodis, cristis et carinis asper; superiores dentes flavi vix supra inferiorem maxillam pulchre canaliculatam dependebant. Erat Mugger pagi Mugger-Ghaut, rostro obtuso, senior quam ullus homo in vico, a quo pagus nomen acceperat; antequam ferriviarius pons fieret, daemon vadi, homicida, hominum vorator et numen locale simul fuerat. Mento in aqua vadosa depresso iacebat, cauda leviter, paene invisibiliter aquam movens ut locum teneret. Iacalis probe sciebat uno eius caudae ictu per aquam facto Mugger in ripam tanta vi posse prosilire quanta machina vaporaria ferretur.

«Bono auspicio occurrimus, pauperum defensor!» adulatus dixit Iacalis, singulis verbis retrorsum cedens. «Vocem suavissimam audivimus et colloquii dulcis spe huc accessimus. Mea temeritas, quasi cauda carens, dum hic exspecto, impulit ut de te loquerer. Spero nihil eorum ad aures tuas pervenisse.»

Iacalis enim consulto ita locutus erat ut audiretur, quippe qui sciret assentationem optime cibum parare. Mugger autem sciebat Iacalem hoc consilio locutum, et Iacalis sciebat Mugger id scire, et Mugger sciebat Iacalem scire se scire; sic omnes inter se optime conveniebant.

Crocodilus senex impellendo, anhelando, grunnitando in ripam ascendit, mussitans: «Senes invalidosque reveremini!» Interea exigui oculi velut carbones ardentes sub palpebris corneis gravibus in summo capite triangulo micabant, dum tumidum corpus dolii simile inter crura incurva trahebat. Deinde consedit; et quamvis Iacalis mores eius diu noverat, ne centesimo quidem spectaculo se continere potuit quin expavesceret, tam exacte Mugger truncum ad vadum delatum imitabatur. Quin etiam eum ipsum angulum diligenter elegerat quo truncus naturaliter a flumine depositus iaceret, pro vi

aquae eo loco et tempore. Haec quidem ex vetere consuetudine faciebat: ad ripam enim voluptatis causa venerat. Sed crocodilus numquam omnino satur est; si Iacalis similitudine deceptus fuisset, non supervixisset ut rem philosophando tractaret.

«Fili, nihil audivi,» respondit Mugger altero oculo clauso. «Aqua mihi in auribus erat, et praeterea fame paene languescebam. Ex quo pons ferriviarius exstructus est, homines mei in pago me diligere desierunt; res ista cor meum frangit.»

«Ah, dedecus!» inquit Iacalis. «Tam nobile etiam cor! Sed homines omnes eiusdem farinae mihi videntur.»

«Minime, longe inter se differunt,» mansuete respondit Mugger. «Quidam perticis nauticis macriores sunt; alii contra pingues ut teneri ia ... canes. Numquam ego homines sine causa vituperaverim. Multis generibus multisque formis sunt, sed multis annis comperi omnes, si communiter aestimes, valde bonos esse. Viri, feminae, pueri: nihil in iis quod reprehendam habeo. Memento, fili, eum qui mundum arguit a mundo quoque argui.»

«Assentatio peior est quam vas stanneum vacuum in ventre. Sed quae modo audivimus plena sapientiae sunt,» dixit Adiutans, uno pede in terram fortiter posito.

«Cogitate tamen quam ingrati huic optimo sint,» blande incepit Iacalis.

«Non, non, ingratitudinem nolo dicere,» Mugger respondit. «De aliis non cogitant, nihil amplius. Sed ego, qui infra vadum stationem meam teneo, animadverti scalas novi pontis et senibus et pueris aegerrimas ascensu esse. Senes quidem tam magna cura digni non sunt; at propter pueros pingues doleo, vere doleo. Puto tamen brevi, cum pontis novitas evanuerit, rursus me visurum nudas fuscasque meorum hominum tibias per vadum fortiter aquam pulsantes, ut antea solebant. Tum senex Mugger iterum honorabitur.»

«At certe hodie ipso meridie vidi coronas calendularum e margine Ghat fluitantes,» dixit Adiutans.

Coronae calendularum per totam Indiam venerationis signum sunt.

«Error est, error. Uxor erat dulciariorum venditoris. Oculus eius singulis annis hebetatur, neque truncum arboris a me, Mugger vadi, discernere potest. Fallaciam vidi cum coronam proiecit; ad ipsos enim gradus Ghat iacebam, et si unum passum amplius fecisset, discrimen aliquod ostendere potuissem. Voluit tamen bene facere, et oblationis animum respicere debemus.»

«Quid prosunt coronae calendularum, ubi in sterquilinio iaces?» inquit Iacalis, pulices quaerens, altero tamen oculo in pauperum defensorem semper intento.

«Verum est; sed sterquilinium quod me ferat nondum facere coeperunt. Quinquies vidi flumen a pago recedere et ad pedes viae novam terram relinquere. Quinquies vidi pagum in ripis denuo aedificari, quinquies posthac

videbo. Non ego infidelis ille gavialis sum pisces aucupans, qui hodie apud Kasi, cras apud Prayag commoratur, ut proverbio dicitur; sed verus constansque vadi custos. Non sine causa, fili, pagus nomen meum gerit; et 'qui diu vigilat,' ut vulgo dicunt, 'tandem mercedem inveniet.'»

«Ego diu, perquam diu, paene totam vitam vigilavi; mercedem autem morsus verberaque repperi,» respondit Iacalis.

«Ho! ho! ho!» cachinnavit Adiutans.

«Augusto mense Iacalis natus est,
Septembri imber decidit;
'Tam magnum diluvium!' ait ille,
'Numquam antea memini!'»

Adiutanti quaedam proprietas est valde ingrata. Incertis temporibus gravissimi crurum tremores aut spasmi eum corripiunt; et quamquam aspectu cunctis gribus longe modestior videtur—omnes enim grues gravissimae sunt —subito in saltationes bellicas insanissimas, velut grallis fractis insiliens, incidit; alas semipandit, caput calvum ultro citroque iactat. Quam ob causam id faciat, ipse solus novit, semper pessimos tremores pessimis contumeliis accommodare studet. Ultimo carminis verbo prolato ad militarem illam gravitatem rediit, deciens etiam quam antea augustior.

Iacalis, quamquam tres plenas tempestates aetatis habebat, dolore se contraxit; sed contumeliam ab eo ulcisci non potes cui rostrum trium fere pedum est quod tamquam iaculum impingere potest. Adiutans notissimus omnium ignavus erat, Iacalis autem etiam timidior.

«Prius vivendum quam discendum est,» dixit Mugger. «Illud tamen dicam: exiguos iacales ubique invenis, fili; sed talem crocodilum qualis ego sum raro. Neque propterea superbio, quoniam superbia exitium est. Animadverte tamen omnia a Fato regi; contra suum Fatum nemo eorum qui natant, ambulant aut currunt quicquam dicat. Mihi Fatum meum placet. Fortuna secunda, oculorum acies, consuetudo antequam rivulum aut sinum fluminis ingrediaris quaerendi num exitum habeat, multa efficere possunt.»

«Quondam audivi ipsum Pauperum Defensorem errorem aliquando commisisse,» maligne dixit Iacalis.

«Verum est; ibi tamen Fatum me adiuvit. Id accidit antequam ad plenam magnitudinem pervenissem, tribus famibus ante postremam—per dextram sinistramque Gangam, quam plena tunc flumina fuerunt! Ita, iuvenis eram incautusque; ubi inundatio venit, quis me laetior? Parva res tum me perbeatum reddebat. Pagus alte aqua obrutus erat; ego supra Ghat natavi, longe in continentem ad oryzae agros accessi, ubi optimum lutum profundissime stabat. Memini etiam par armillarum, vitreae erant et aliquantum vexaverunt, quas ea vespera reperi. Ita, vitreae armillae, et nisi me memoria fallit, calceus quoque. Utrumque calceum excutere debueram; sed esuriebam. Postea cautior factus sum. Ita. Itaque pastus quievi. Cum ad flumen

redire vellem, unda iam deciderat, et per lutum viae principalis incedebam. Quis nisi ego? Omnes mei homines egressi sunt, sacerdotes, feminae, liberi; ego autem benigne eos intuebar. Lutum pugnandi locus parum aptus est. Quidam nauta dixit: 'Secures arripite et occidite: hic Mugger vadi est.' At Brahmanus: 'Minime,' inquit, 'aspicite, inundationem ante se propellit! Numenculum pagi est.' Tum plurimos flores in me coniecerunt; et felici consilio unus capram trans viam duxit.»

«Quam bona, quam egregie sapida capra est!» inquit Iacalis.

«Pilosa, nimis pilosa; et si in aqua invenitur, verisimile est hamum cruciformem intra pellem latere. Illam tamen capram accepi et ad Ghat magno cum honore descendi. Postea Fatum mihi nautam illum dedit qui caudam meam securi praecidere voluerat. Navis eius in vetere vado haesit, cuius vos meminisse non poteritis.»

«Non omnes hic iacales sumus,» dixit Adiutans. «Num illud vadum fuit quod navibus lapidibus onustis anno siccitatis maximae demersis ortum est, longo illo dorso quod tribus inundationibus permansit?»

«Duo vada harenosa fuerunt,» respondit Mugger; «unum superius, alterum inferius.»

«Sane, oblitus eram. Canalis ea divisit, deinde siccatus est,» dixit Adiutans, qui memoriae suae gloriabatur.

«In inferiore vado navis illius amici mei haesit. In prora dormiebat; semisomnus in aquam usque ad lumbos—immo non ultra genua—prosiluit ut navem detruderet. Navis vacua secundo flumine progressa rursus infra proximam curvaturam, ut tunc flumen currebat, adhaesit. Ego secutus sum; sciebam enim homines egressuros esse ad navem in ripam ducendam.»

«Et egressine sunt?» paulum formidans rogavit Iacalis. Talis enim venatio longe maiore magnitudine quam solebat gerebatur.

«Ibi et infra egressi sunt. Non ultra processi; sed illo die tres accepi, nautas manji omnes optime pastos, atque praeter postremum, cuius causa paulo neglegentior fui, ne unum quidem clamorem ediderunt, quo riparii monerentur.»

«O venatio nobilis! Sed quanta sollertia, quanto iudicio opus est!» inquit Iacalis.

«Non sollertia, fili, sed cogitatione. Parva in vita cogitatio instar salis in oryza est, ut nautae dicunt; ego autem semper diligenter cogitavi. Gavialis cognatus meus, piscibus vescens, mihi exposuit quam difficile sibi esset singulos pisces persequi, quam alter ab altero differret, quam omnes simul et singillatim noscere oporteret. Id ego sapientiam voco. Contra vero cognatus meus Gavialis inter suos habitat. Mei homines non gregatim natant ore supra aquam eminente, ut Rewa facit; nec assidue in superficiem surgunt inque latus volvuntur ut Mohoo et parvus Chapta; nec post inundationem in turmas coguntur ut Batchua et Chilwa.»

«Omnes ad edendum sapidissimi sunt,» dixit Adiutans, rostro inter se crepitante.

«Ita cognatus meus dicit, atque totum negotium facit dum eos venatur; sed pisces ad ripas non ascendunt ut rostro eius acuto effugiant. Homines mei aliter se habent. Vita eorum in terra, in domibus, inter armenta agitur. Scire debeo et quid agant et quid acturi sint; atque, ut proverbio dicunt, caudam trunco addens totum elephantum efficio. Num supra limen ramus viridis annulusque ferreus dependent? Mugger senex intellegit puerum in ea domo natum, qui aliquando ad Ghat descensurus sit ut ludat. Num puella nuptui datur? Scit Mugger senex, quoniam viros dona ultro citroque ferentes conspicit; et illa quoque ante nuptias ad Ghat descendet ut lavetur, et—aderit ille. Num flumen alveum mutavit et ubi harena tantum erat terram novam effecit? Mugger scit.»

«Quid autem ista scientia adiuvat?» rogavit Iacalis. «Etiam me brevi vivente flumen locum mutavit.» Flumina enim Indica prope perpetuo per alvei fines vagantur; nonnumquam intra unam tempestatem duobus tribusve miliariis decedunt, agros in altero latere submergentes, in altero limum uberem relinquentes.

«Nulla scientia est utilior,» respondit Mugger, «nam terra nova controversias novas parit. Mugger scit. Oho! Mugger profecto scit. Ubi aqua decedit, per rivulos tam exiguos inrepit ut homines ne canem quidem illic latere posse credant; ibi insidiatur. Mox venit agricola dicens se hoc loco cucumeres, illic pepones in nova terra quam flumen dedit consiturum. Lutum fertile nudis digitis pedum explorat. Paulo post alter venit, se cepas, carotas, harundines sacchariferas aliis locis positurum dicens. Congrediuntur ut naves sine gubernatore fluitantes inter se impingunt; uterque sub magno caeruleo pileo oculos in alterum torquet. Mugger senex videt auditque. Uterque alterum 'fratrem' appellat; ad fines novae terrae signandos pergunt. Mugger inter loca notanda eos celeriter sequitur, corpore humillime per lutum labens. Iam litigant! Iam verba vehementia iactant! Iam capitis fascias rapiunt! Iam baculos quos lathi vocant tollunt, et tandem alter retro in lutum cadit, alter aufugit. Ubi redierit, controversia composita erit, teste baculo bambusino ferro circumdato quem victus reliquit. At Muggeri nullas grates agunt; immo 'Caedes!' clamant, familiaeque eorum viceni utrinque baculis dimicant. Mei homines boni sunt, montani Iat, Malwai regionis Bet. Non ictus ludendi causa inferunt; post pugnam Mugger senex longe infra flumen exspectat, extra conspectum pagi, pone sentes kikar illos. Tum descendunt, Iat mei latis umeris, octo novemve simul sub sideribus, mortuum lectulo impositum ferentes. Senes sunt canis barbis, vocibus voce mea tam gravibus. Igniculum accendunt—ah, quam bene illum ignem novi!—tabaci fumum trahunt et capita inter se circulo inclinant, nunc ad mortuum in ripa iacentem convertunt. Dicunt legem Anglicam hac de causa funem laturam, familiamque talis viri ignominia affectam iri, quia talis vir in foro

amplissimo carceris suspendendus esset. Tum mortui amici respondent: 'Suspendatur!' et sermo ab initio denuo agitur, semel, bis, vigies per longam noctem. Tandem unus: 'Aequo certamine dimicatum est,' inquit; 'pretium sanguinis accipiamus, paulo amplius quam homicida offert, de re autem posthac taceamus.' Tum de pretio sanguinis certant; mortuus enim fortis vir fuit, multos filios reliquit. At ante auroram, quam amratvela appellant, ignem ad corpus aliquantulum, ut mos est, admovent; tum mortuus ad me descendit, nec plura de causa loquitur. Aha, filii! Mugger scit, Mugger scit, atque Malwai mei Iat boni homines sunt!»

«Nimium in re parcunt, nimis angustam manum habent ut mea ingluvies impleatur,» crocitavit Adiutans. «Ne nitorem quidem cornu bubuli perdunt, ut dicitur; et rursus, quis post Malwai spicilegium facere potest?»

«Ego vero eos spicilegii loco colligo,» dixit Mugger.

«Apud Calcuttensem australem urbem, antiquis temporibus,» perrexit Adiutans, «omnia in vias proiciebantur; nos autem optima deligebamus. Tempora sane lauta! Nunc vero vias tam puras quam ovi corticem habent, gentesque meae avolant. Aliud est munditiam colere, aliud septies singulis diebus pulverem abstergere, verrere, aspergere: id ipsos deos fatigat.»

«Iacalis quidam regionis inferioris a fratre audivit, qui mihi postea rettulit, omnes apud Calcuttensem australem iacales tam pingues esse quam lutras tempore pluviarum,» dixit Iacalis, cui sola cogitatio salivam in os trahebat.

«At illic homines vultu albo sunt—Angli, qui navibus e regione fluminis inferiore canes magnos pinguesque advehunt—ut iacales illos macilentos servent,» respondit Adiutans.

«Tam duri ergo sunt quam hi homines? Scire debebam. Nec terra nec caelum nec aqua iacali misericordiam ostendunt. Superiore anno post imbres tentoria cuiusdam hominis albi vidi, novumque frenum flavum quo vescerer sustuli. Albi hi corium non recte curant; pessime inde aegrotavi.»

«Melior tamen tua res erat quam mea,» dixit Adiutans. «Cum tertiam aetatis aestatem agerem, avis iuvenis audaxque, ad flumen descendi ubi naves ingentes appellunt. Navium Anglicarum magnitudo ter huius pagi magnitudinem aequat.»

«Usque ad Delhi ivit, et dicit omnes illic incolentes capitibus ambulare,» submurmuravit Iacalis. Mugger sinistrum oculum aperuit et Adiutantem attente aspexit.

«Vera loquor,» instabat avis magna. «Mendax tum solum mentitur cum sibi credi sperat. Nemo qui illas naves non vidit hanc veritatem credere posset.»

«Rationi illud magis consentaneum est,» respondit Mugger. «Quid deinde?»

«E navis interioribus magna fragmenta materiae albae efferebant, quae brevi in aquam vertebatur. Multa frusta avulsa in ripam cadebant; reliqua celeriter in aedificium crassis parietibus instructum condebant. Nauta autem ridens partem unam, non maiorem caniculo, sustulit atque in me coniecit. Ego—omnes generis mei—sine cogitatione deglutimus; itaque illud frustum ex consuetudine devoravi. Statim tantum frigus me invasit, ut ab ingluvie usque ad extremos digitos pedum descendens loquelam ipsam eriperet, nautis interim me deridentibus. Numquam tantum frigus sensi. Dolore stuporeque saltavi, donec respirare potui; tum saltans de huius mundi perfidia clamavi, nautae autem risu in terram cadebant. Praecipue autem mirabile erat, praeter illam incredibilem frigiditatem, nihil omnino in ingluvie remansisse cum lamentari desiissem!»

Adiutans quam diligentissime describere conatus erat quid sensisset cum massam glaciei e lacu Wenham allatae septem librarum pondere devorasset, ex nave Americana glaciem vehente, eo tempore quo Calcutta nondum machinis glaciem conficiebat. Sed cum ipse quid glacies esset nesciret, atque Mugger Iacalisque etiam minus intellegerent, narratio nihil movit.

«Quidquid,» inquit Mugger, sinistro oculo denuo clauso, «quidquid e nave triplo quam Mugger-Ghaut maiore profertur, fieri potest. Pagus meus non exiguus est.»

Supra capita in ponte sibilus auditus est; tramen tabellarium Delhiense per pontem delapsum est, omnibus vehiculis luce micantibus, umbris in aqua fideliter id sequentibus. Ferrum crepitans rursus in tenebras recessit; Mugger autem et Iacalis adeo rei assueverant ut capita ne converterent quidem.

«Num id minus mirabile est quam navis ipso pago Mugger-Ghaut triplo maior?» dixit avis, sursum intuens.

«Illud aedificari vidi, fili. Lapide super lapidem columnas pontis crescere conspexi; et cum operarii decidebant—plerique mirum in modum certo pede stabant, sed cum decidebant—aderam. Post primam columnam erectam numquam cogitaverunt cadavera ad comburendum infra flumen quaerere. Ita quoque multum laboris sustuli. Nihil mirabile in ponte aedificando erat,» respondit Mugger.

«At illud quod super eum transit, tectos currus trahens! Id mirabile est,» repetivit Adiutans. «Sine dubio novum boum genus est. Aliquando in illo alto loco pedem retinere non poterit, et sicut homines cadet. Tum senex Mugger paratus erit.»

Iacalis Adiutantem aspexit, Adiutans Iacalem; si quid prorsus sciebant, illud machinam vaporariam cuiusvis rei potius quam bubali speciem esse. Iacalis eam saepe ex saepibus aloes iuxta ferriviariam viam observaverat; Adiutans machinas noverat ex quo prima in India cucurrerat. Mugger autem tantum a flumine in rem supra se spectaverat, ubi aeneus machinae tholus tumori bubali similis videbatur.

«Hm ... ita vero, novum boum genus,» graviter repetivit Mugger, ut animo rem confirmaret; et Iacalis: «Profecto bos est.»

«Quod si forte aliud esset ...» irritatus incipiebat Mugger.

«Profecto, certissime,» interpellavit Iacalis, priusquam alter sententiam finiret.

«Quid?» iratus clamavit Mugger, sentiens ceteros plus quam ipse scire. «Quid aliud esse poterit? Nondum verba confeci. Tu bovem esse dixisti.»

«Id est quodcumque Pauperum Defensor esse voluerit. Ego illius servus sum, non rei quae flumen transit.»

«Quicquid est, hominum alborum opus est,» respondit Adiutans; «ego certe tam prope illud quam hoc vadum iacere nolim.»

«Anglos non ita novistis ut ego,» respondit Mugger. «Hic aderat quidam albus cum pons aedificabatur; singulis vesperis scapham conscendebat, pedibus super tabulas fundi navis strepebat, susurrans: 'Hicne est? Illicne? Date mihi sclopetum.' Priusquam conspicerem, omnia eius audiebam, crepitus, anhelitus, armorum strepitum, dum sursum deorsum per flumen ferretur. Quotiens unum eius opificum ex aqua sustuleram, ac sumptus lignorum ad exsequias conservaveram, totiens ad Ghat descendebat voce maxima clamitans se me venaturum, flumen a me purgaturum, a Mugger de Mugger-Ghaut! A me! Filii, integras horas sub fundo scaphae eius natavi, eum in truncos sclopeto mittentem audivi; cum satis defatigatum scirem, iuxta eum emersi et maxillas ante vultum eius concrepui. Ponte perfecto discessit. Omnes Angli tali modo venantur, nisi ipsi venatu petantur.»

«Quis autem albos homines venatur?» alacriter latravit Iacalis.

«Nemo nunc; ego tamen aetate mea eos venatus sum.»

«Eius venationis paululum memini; tunc admodum iuvenis eram,» dixit Adiutans, rostro significanter crepitante.

«Iamdudum hic habitabam. Pagus meus tertio, ut memini, aedificabatur, cum Gavialis cognatus nuntiavit mihi supra Benares aquas praeda abundantes esse. Primum ire nolui, quoniam piscivorus ille cognatus non semper bonum a malo discernit. Sed homines meos vesperi loquentes audivi; quae dicebant omnem dubitationem sustulerunt.»

«Quid autem dixerunt?» quaesivit Iacalis.

«Talia dixerunt ut ego, Mugger de Mugger-Ghaut, aquam relinquere atque pedibus iter facere statuerem. Nocte ibam, rivulis quantum poteram utendo; sed initium aestus erat, et omnes fere rivi humiles currebant. Vias pulverulentas transii; per altissimas herbas cucurri; colles luna lucente ascendi. Etiam saxa ascendi, filii—hoc diligenter considerate. Regionem aridissimam Sirhind peragravi antequam tenuissimos amnes invenirem qui in Gangam feruntur. Mensis integri iter a meis hominibus ac flumine noto aberam. Mirabile sane erat!»

«Quid interim edebas?» rogavit Iacalis, qui animam in parvo ventre habebat nec terrenis crocodili itineribus paulum quidem movebatur.

«Quicquid reperire poteram, cognate,» lente respondit Mugger, singulis verbis quasi tractis.

In India neminem cognatum vocas nisi aliquid sanguinis necessitudinis demonstrare posse te arbitraris; cum autem nonnisi in antiquis fabulis crocodilus iacalem uxorem ducat, Iacalis satis intellexit cur subito in familiam Mugger adscriptus esset. Si soli fuissent nihil curavisset; sed Adiutantis oculi ad ludibrium illud foedum hilariter micabant.

«Profecto, pater, hoc scire debebam,» dixit Iacalis. Crocodilus autem patrem iacalium appellari aegre ferebat; itaque Mugger de Mugger-Ghaut hoc ipsum et alia multa dixit quae hic referre nihil attinet.

«Pauperum Defensor consanguinitatem ipse professus est. Quo autem consanguinitatis gradu iungamur, quomodo meminisse possim? Praeterea eodem cibo vescimur: ipse dixit,» respondit Iacalis.

Id vero rem deteriorem fecit. Iacalis enim significabat Mugger in itinere terrestri cibum suum cotidie recens devoravisse, non apud se servavisse donec maturitatem ad edendum aptam attigisset, ut crocodilus sui nominis observans et pleraeque bestiae ferae, quotiens licet, facere solent. Quin inter riparios animalium sermones nihil turpius est quam «carnis recentis vorator» appellari; paene tam probrosum est quam aliquem hominum carnibus vescentem appellare.

«Illa praeda ante triginta tempestates comesta est,» placide dixit Adiutans. «Etiam si triginta tempestates de iis loquamur, numquam revertentur. Nunc narra quid acciderit cum, post mirabilissimum terrestre iter, ad aquas optimas pervenisses. Si singulorum iacalium ululatus audiantur, negotia civitatis cessabunt, ut dicitur.»

Mugger interruptionem grato animo excepisse videtur; subita enim verborum abundantia perrexit:

«Per dextram sinistramque Gangam! Cum illuc adveni, numquam tales aquas ante videram!»

«Meliores etiam quam aquae in maxima superioris tempestatis inundatione?» rogavit Iacalis.

«Meliores! Illa inundatio non plus erat quam quod quinto quoque anno accidit: pauci extranei submersi, gallinae aliquot, bubalus mortuus in aqua turbida contrariis fluctibus agitata. Sed eo tempore de quo loquor, flumen humile, planum, tranquillum erat; et, ut Gavialis praedixerat, cadavera Anglorum ita defluebant ut alia alia tangerent. Illa tempestate et latitudinem et crassitudinem corporis mei adeptus sum. Ab Agra per Etawah et latas aquas Allahabad …»

«O ille gurges sub moenibus arcis Allahabad!» dixit Adiutans. «Illuc velut anates ad arundines veniebant, et in orbem, in orbem circumferebantur—sic!»

Iterum in saltationem detestabilem prorupit, Iacali invido spectante. Is, ut par erat, terribilem annum seditionis Indicae, de quo loquebantur, meminisse non poterat. Mugger perrexit:

«Ita vero, apud Allahabad in aqua quieta immotus iacebas, viginti praetermittebas ut unum deligeres; praesertim vero Angli neque ornamentis neque anulorum nasi aut crurum pondere onerabantur, ut feminae meae hodie. Qui ornamentis delectatur, tandem laqueum pro monili accipiet, ut aiunt. Omnes crocodili omnium fluminum tunc pinguescebant; meum tamen Fatum erat ceteris omnibus pinguiorem fieri. Fama ferebatur Anglos usque ad flumina venando compelli; per dextram sinistramque Gangam, id verum putabamus. Quamdiu ad meridiem descendi, semper ita credidi; flumine secundo ultra Monghyr et monumenta quae desuper flumen spectant progressus sum.»

«Illum locum novi,» dixit Adiutans. «Ex illo tempore Monghyr urbs paene deserta est; perpauci nunc illic habitant.»

«Deinde lentissime otiosissimeque adverso flumine redii. Paulo supra Monghyr scapha hominibus albis vivis plena secundo flumine venit! Feminae, ni fallor, sub velo baculis sustentato iacebant atque magnopere clamabant. Illis temporibus nemo in nos, vadorum custodes, sclopetum mittebat; omnia arma alibi occupata erant. Die noctuque eos in continente audiebamus, vento huc illuc mutante. Ego prorsus ante scapham emersi; nam homines albos vivos numquam videram, quamquam eos alio modo probe noveram. Puer albus nudus in prora genu nitebatur; supra marginem pronus manus in aquam currentem deducere conabatur. Pulchrum est spectare quam pueri aquam fluentem diligant. Illo die pastus eram, sed in ventre adhuc exiguum spatium vacuum restabat. Attamen non famis sed ludendi causa in manus pueri insilui. Tam distinctam mihi praedam praebebant, ut ne respicerem quidem cum maxillas contraherem; sed tam parvae erant ut, quamquam certissime dentes mei concrepuerunt, puer tamen manus sine vulnere retrahere posset. Inter dentes singulos illae parvulae candidae manus transierunt. Transversum cubitis ipsum apprehendere debuissem; sed, ut dixi, ob ludum tantum et novarum rerum explorandarum cupiditatem ex aqua surrexeram. In scapha omnes alia post aliam clamaverunt; paulo post denuo emersi ut eas spectarem. Navis nimis gravis erat ut everterem. Feminae tantum erant; sed qui feminae credit, super lenticulam aquae in stagno ambulabit, ut proverbio dicitur; et per dextram sinistramque Gangam verum est!»

«Quondam femina mihi pellem piscis siccatam dedit,» inquit Iacalis. «Infantem eius adipisci speraveram; sed cibus equi melior est quam eius calcis ictus, ut proverbio dicitur. Quid tua femina fecit?»

«Sclopeto brevi, cuius simile nec ante nec postea vidi, in me iecit. Quinquies continuo» (vetere nimirum sclopeto revolvente usa erat); «ego aperto ore hians immotus steti, capite fumo immerso. Numquam tale quid videram. Quinquies, tam celeriter quam caudam moveo—sic!»

Iacalis, quem fabula magis magisque captum tenebat, vix tempore prosilire potuit, cum cauda ingens instar falcis praeteriret.

«Non ante quintum ictum,» perrexit Mugger, quasi ne somniavisset quidem unum auditorum cauda ferire, «non ante quintum ictum sub aquam demersus sum; mox emersi et nautam audivi omnibus feminis albis dicere me sine dubio mortuum esse. Una glans sub laminam cervicis penetraverat. Nescio num adhuc ibi haereat; caput enim retro vertere nequeo. Aspice, fili, et vide. Ita mea verba probari poterunt.»

«Ego?» exclamavit Iacalis. «Num ego, vetustorum calceorum esor, ossium fractor, verba Decori Fluminis in dubium vocare audebo? Caudam mihi catuli caeci praerodant si talis cogitationis umbra umquam in humilem mentem meam inciderit! Pauperum Defensor mihi servo suo indicare dignatus est semel in vita a femina vulneratum esse. Satis est; omnia filiis meis narrabo nullo testimonio exacto.»

«Nimia urbanitas interdum non minus mala est quam nimia rusticitas; nam, ut proverbio dicitur, etiam lacte coagulato hospes suffocari potest. Nolo ullum filiorum tuorum scire Mugger de Mugger-Ghaut unum vulnus a femina accepisse. Habebunt alias res de quibus cogitent, si tam misere praedam invenient quam pater eorum invenit.»

«Iam pridem oblitus sum! Numquam dictum est! Numquam femina alba exstitit! Nulla scapha! Nihil omnino factum est!»

Iacalis caudam vibravit, quo ostenderet rem plane e memoria sua deletam esse, tum composito quodam vultu consedit.

«Multa vero gesta sunt,» Mugger respondit, iam iterum illa nocte, dum amicum superare conabatur, victus. (Neuter tamen iram retinebat: 'Vorare et vorari' aequa apud flumen lex erat; Iacalis quoque partem praedae accipiebat, ubi Mugger cenam finisset.) «Scapham illam reliqui, adverso flumine progressus sum; cum Arrah et stagna posteriora attigissem, nulli Angli amplius mortui descendebant. Flumen aliquandiu vacuum fuit. Tum unus aut duo homines mortui rubris tunicis, non Angli sed omnes eiusdem generis—Indi et Purbeeah—apparuerunt; mox quini seni in latitudinem, postremo ab Arrah usque ad septentrionem Agrae quasi integri pagi in aquam descendissent. E parvis rivulis alius post alium prodibant, velut trunci pluvialibus mensibus. Cum flumen surgeret, ipsi gregatim e vadis quibus requieverant tollebantur; tum inundatio recedens eos capillis longis per agros silvamque trahebat. Tota nocte, dum septentrionem petebam, armorum crepitum audiebam; interdiu calceatos hominum pedes vada transeuntium, illumque sonum quem gravis rota currus per harenam sub aqua trahitur.

Singula unda plura cadavera afferebat. Tandem ego ipse timui; dicebam: 'Si haec hominibus accidunt, quomodo Mugger de Mugger-Ghaut periculum vitabit?' Naves quoque sine velis a tergo me sequebantur, perpetuo ardentes, ut naves gossypio oneratae interdum incenduntur, numquam tamen mergentes.»

«Ah!» inquit Adiutans. «Tales naves ad Calcuttensem australem urbem veniunt. Altae nigraeque sunt, aquam post se cauda verberant, et ...»

«... triplo quam pagus meus maiores sunt. Meae naves humiles candidaeque erant; aquam utrinque verberabant, nec maiores erant quam decet eum qui vera loquitur. Magnum mihi timorem incusserunt. Itaque flumen reliqui, ad hoc meum redii, interdiu occultus, noctu ambulans, quotiens rivulos parvos quibus uterer non inveniebam. Ad pagum meum reversus sum, neque sperabam quemquam hominum meorum ibi reperturum. At illi arabant, serebant, metebant, in agris suis huc illuc ibant, tam placide quam boves eorum.»

«Num adhuc cibus bonus in flumine erat?» rogavit Iacalis.

«Multo plus quam cupiebam. Etiam ego—qui lutum non comedo—ego quoque fessus eram et, ut memini, paulum timebam, cum isti taciti sine intermissione defluerent. In pago meos homines audivi dicere omnes Anglos mortuos esse; sed ii qui proni secundum flumen delati sunt, ut homines mei intellexerunt, Angli non erant. Tum mei dixerunt satius esse omnino tacere, tributum solvere, terram arare. Post longum tempus flumen purgatum est, atque corpora quae descendebant iam sine dubio inundatione submersa erant; ipse enim satis clare perspiciebam. Quamquam tunc difficilius cibum acquirebam, toto pectore gaudebam. Parva caedes hinc inde non est mala res —sed interdum etiam Mugger saturatur, ut proverbio dicitur.»

«Mirabile! Vere mirabilissimum!» clamavit Iacalis. «Sola narratione tam lautorum ciborum pingues factus sum. Quid deinde, si quaerere licet, Pauperum Defensor egit?»

«Mecum dixi—per dextram sinistramque Gangam, maxillas ad illud votum firmissime clausi!—me numquam postea longius vagaturum esse. Itaque iuxta Ghat vixi, hominibus meis propinquissimus, eosque anno post annum custodivi; illi tanto me amore prosecuti sunt ut quoties caput meum ex aqua emersit, coronas calendularum in me conicerent. Ita, Fatum mihi perbenignum fuit; ipse flumen praesentiam meam pauperem invalidamque observare dignatur. Tantum ...»

«Nemo a rostro usque ad caudam undique beatus est,» benevole dixit Adiutans. «Quid praeterea Mugger de Mugger-Ghaut desiderat?»

«Parvulum illum album quem non ceperam,» magno suspirio Mugger respondit. «Exiguus erat, sed numquam oblitus sum. Senex nunc sum; tamen antequam moriar novam aliquam rem experiri cupio. Gens illa quidem gravibus pedibus strepit, stulta est, nec multum ludus valeret; sed veterum

dierum supra Benares recordor. Si puer ille vivit, ipse quoque meminerit. Fortasse nunc per ripam alicuius fluminis ambulat narrans quomodo manus suas aliquando inter dentes Mugger de Mugger-Ghaut demiserit et superstes historiam narrare potuerit. Fatum mihi benignum fuit, sed id interdum in somnis me cruciat, cogitatio de albo illo parvo in prora navis.» Oscitavit maxillasque clausit. «Nunc quiescam et cogitabo. Tacete, filii mei, et senes observate.»

Rigidus conversus ad summum vadum harenarium lente repere coepit; Iacalis autem cum Adiutante ad truncum arboris prope ferriviarium pontem delatum retrocessit.

«Iucunda et fructuosa vita fuit,» subridens dixit, avem supra se eminentem interrogantis vultu intuens. «Ne semel quidem, hoc bene animadverte, mihi dicere dignatus est ubi in ripis aliquis cibi morsus relictus esset. Ego tamen ei centies de rebus optimis flumine delatis narravi. Quam verum est illud proverbium: 'Nuntiata re, totus mundus Iacalem et Tonsorem obliviscitur!' Nunc somnum capit! Arrh!»

«Quomodo iacalis cum crocodilo venari potest?» placide respondit Adiutans. «Fur magnus et fur parvus: facile est intellegere cui optima praeda cedat.»

Iacalis impatiente gemitu conversus se sub arbore convolvere volebat; subito tamen terram petiit, per ramos aquis foedatos in pontem paene supra caput spectans.

«Quid nunc?» interrogavit Adiutans, alas anxius aperiens.

«Exspecta donec videamus. Ventus a nobis ad illos spirat; sed non nos quaerunt, duo illi homines.»

«Hominesne? Me munus meum tuetur. Tota India me sanctum esse novit.» Adiutans enim egregius sordium purgator erat, cui quocumque libuisset ire licebat; neque hic umquam trepidavit.

«Ego non dignus sum quem re meliore quam vetusto calceo quis feriat,» dixit Iacalis, iterum auscultans. «Audi illum passum!» perrexit. «Non est rusticum corium; est pes ferreo calceamento hominis albi. Audi iterum! Ferrum supra ferrum illic percutitur! Sclopetum est! Amice, Angli illi tardis pedibus stulti ad Mugger salutandum veniunt.»

«Mone igitur eum. Nuper enim Pauperum Defensor a quodam iacali esurienti haud dissimili appellatus est.»

«Cognatus meus propriae pelli consulat. Mihi saepius dixit nihil ab hominibus albis timendum esse. Albi profecto sunt: nullus incola Mugger-Ghaut adversus eum venire auderet. Aspice, nonne sclopetum dixi? Nunc bona fortuna adhibita ante lucem cibum sumemus. Extra aquam male audit; et hac vice mulier non est!»

Canna nitida inter pontis trabes in lunae lumine paulisper refulsit. Mugger tam immobilis quam propria umbra in harena iacebat, pedibus prioribus aliquantulum diductis, capite inter eos demisso, grunnitum dormientis crocodili emittens.

Vox e ponte susurravit: «Mira est iaciendi ratio, paene prorsus deorsum; sed tuto fieri potest. Post cervicem ferire melius erit. Pro Iuppiter, qualis immanis belua! Vicani tamen furibundi erunt, si occiditur. Numen enim huius regionis habetur.»

«Nihil prorsus curo,» alia vox respondit. «Quindecim fere optimos meos operarios, cum pons exstrueretur, devoravit; iam hora est finem ei imponere. Multas hebdomadas scapha eum persectatus sum. Ubi ex utraque huius sclopeti fistula in eum iecero, tu cum Martini sclopeto paratus esto.»

«Cave tamen ne repercussu laedaris. Sclopetum bicanneum, cuius glans quadrantem librae pendit, non est res iocosa.»

«Hoc ipsi experiendum erit. Ecce mitto!»

Fragor auditus est velut parvi tormenti bellici—maximi enim sclopeti elephantis interficiendis apti parum ab aliquibus tormentis differunt—duaeque flammarum linguae fulserunt, quas acutus crepitus Martini sclopeti secutus est, cuius glans longa crocodili laminas facile penetrat. Sed glandes intus displosae rem confecerunt. Altera paulo pone cervicem Mugger, ad sinistram spinae dorsalis latitudine palmae, percussit; altera infra, ad initium caudae, dirupta est. Ex centum crocodilis mortifere vulneratis nonaginta novem ad aquam profundam repere et effugere possunt; Mugger autem de Mugger-Ghaut in tres partes revera discissus erat. Vix caput movit antequam vita exstingueretur, atque tam planus quam Iacalis in harena iacebat.

«Tonitru et fulgur! Fulgur et tonitru!» clamitavit infelix illud animalculum. «Num tandem res illa quae currus tectos supra pontem trahit deorsum cecidit?»

«Sclopetum tantum est,» dixit Adiutans, quamquam ipsae caudae pennae tremebant. «Nihil nisi sclopetum. Certe mortuus est. Ecce homines albi veniunt.»

Duo Angli e ponte festinanter descenderunt, ad vadum harenarium transierunt, ubi longitudinem Mugger admirantes constiterunt. Tum indigena quidam securi caput grande abscidit; quattuor homines illud per arenam traxerunt.

«Ultima vice qua manum intra os crocodili demisi,» inquit alter Anglorum, inclinatus—idem erat qui pontem aedificaverat—«quinque fere annos natus eram, cum scapha secundum flumen ad Monghyr ducebar. Puer seditionis Indicae appellabar. Misera mater in eadem scapha erat, mihique saepe narrabat quomodo vetusto patris mei sclopeto in caput bestiae iecisset.»

«Ita vero, profecto in ducem gentis vindictam exercuisti, etiamsi sclopeti ictu sanguis tibi e naribus fluit. Heus, nautae! Caput illud in ripam trahite;

coquamus ut calvariam servemus. Pellis nimium lacera est ut retineatur. Nunc cubitum eamus. Dignum hoc fuit ob quod totam noctem vigilares, nonne?»

Mirum autem est Iacalem atque Adiutantem vix tribus minutis postquam homines discesserant eadem prorsus verba protulisse.

CARMEN UNDULAE

Quondam undula ripam attigit,
Aureo solis occasu ardentem;
Manum puellae leniter alluit,
Quae per vadum domum revertebatur.

Pes delicatus, pectus tenerum—
Tuto transi, gaude et requiesce.
«Puella, mane,» inquit undula,
«Mane paulisper: ego Mors sum!»

«Quo me amatus vocat, eo pergam;
Turpe est ei frigide respondere.
Piscis erat, qui tam audacter
Se circumagens undas in orbem egit.»

Pes delicatus, cor tenerum,
Exspecta plaustrum oneratum, quo per vadum vehi possis.
«Mane, ah, mane!» inquit undula;
«Puella, mane: ego Mors sum!»

«Cum meus amatus vocat, propero;
Fastidiosa illa domina numquam nupsit!»
Undula lumbos ambit, undula surgit,
Dum limpida aqua rapidum agit orbem.

Cor stultum et manus fidelis,
Pedes parvi qui terram non attigerunt!
Longe aufugit undula illa,
Undula, undula sanguine rubens!

V. STIMULUS REGIUS

Quattuor sunt quibus numquam satis est,
quae, ex quo primi rores ceciderunt, nulla res umquam explevit:
os Iacalae, aviditas milvi,
manus simiae, oculi hominis.
— Dictum silvestre.

Kaa, ingens ille python saxatilis, pellem, ut credibile erat, ducentesima fere iam vice ex quo natus erat deposuerat; Mowgli autem, qui numquam oblitus erat vitam se Kaae debere propter auxilium nocte illa apud Aedes Frigidas praestitum, cuius fortasse meministis, ad eum gratulatum venit. Serpentes enim, dum veterem exuunt cutem, tristes plerumque atque morosi fiunt, donec nova pellis nitorem pulchritudinemque nanciscatur.

Neque iam Kaa Mowglio illudere solebat; immo, ut cetera silvestria animalia, dominum silvae eum agnoscebat, eique omnia nuntiabat quae tam magnus python audire poterat. Si quis ea quae Kaa de media silva nesciebat— de vita humi vel sub terra, inter saxa, cuniculos, truncos arboresque acta— conscribere voluisset, in minima squama eius locum facile invenisset.

Eo die post meridiem Mowgli inter ingentes Kaae orbes sedebat, digitis pellem veterem, squamis disiectis ruptam, contrectans, quae, sicut serpens reliquerat, inter saxa convoluta iacebat. Kaa autem corpus suum sub latos nudosque pueri umeros humanissime subiecerat, ut Mowgli velut in solio vivo recumberet.

«Ad ipsas usque oculorum squamas integra est,» submissa voce Mowgli dixit, dum pellem tractabat. «Mirum profecto est tegumentum capitis sui ante pedes iacere!»

«At ego pedibus careo,» Kaa respondit; «cumque hoc omnibus mei generis accidat, nihil mihi mirum videtur. Num cutis tua numquam inveterascit atque asperatur?»

«Tunc me lavo, Capite Plano; verum fateor aestu summo optavisse me interdum ut cutem sine dolore exuere possem, atque cute carens currere.»

«Ego et lavor et pellem exuo. Quid tibi nova vestis videtur?»

Mowgli manum per obliquos ingentis dorsi rhombos deduxit. «Testudini tergum durius, minus tamen speciosum est,» graviter iudicavit; «ranae vero, cuius nomen gero, color quidem splendidior, sed cutis minus dura. Pulcherrima est haec, veluti maculae in calice lilii.»

«Aqua ei deest. Nova pellis ante primum lavacrum colorem suum perfectum non recipit. Eamus igitur lavatum.»

«Ego te portabo,» inquit Mowgli; atque ridens se inclinavit, ut mediam Kaae corporis partem, qua crassissima erat, tolleret. Tantundem profecisset si fistulam aquariam duorum pedum crassitudine e terra convellere conatus

esset. Kaa immotus iacebat, tacita voluptate susurrans. Tum solitum vespertinum certamen ortum est: puer viribus florens et python nova nitentique pelle indutus luctari inter se coeperunt, oculorum ac virium certamen agentes.

Kaa sane duodecim Mowglios uno amplexu conterere potuisset, si omnibus viribus uti voluisset; sed moderate ludebat, ne decimam quidem virium partem exserens. Ex eo tempore quo Mowgli satis robustus erat ut duriorem tractationem pateretur, Kaa hoc certamen eum docuerat: nihil enim artus pueri aeque flexibiles reddebat. Interdum Mowgli paene ad guttur usque mobilibus serpentis orbibus implicabatur, unum tamen bracchium expedire et collum eius arripere contendens.

Tum Kaa se quasi resolutum submittebat; Mowgli autem pedibus in omnem partem citissime motis ingentem caudam cohibere conabatur, quae retro porrecta saxum aut truncum apprehendere quaerebat. Capitibus inter se oppositis ultro citroque fluctuabant, uterque occasionem opperiens, donec pulchra illa corporum, quasi e marmore sculptorum, coniunctio subito in turbinem nigrarum flavarumque spirarum atque lacertorum crurumque pugnantium solvebatur, ut identidem in novam figuram assurgeret. «Nunc! nunc! nunc!» dicebat Kaa, caput tam subito et dolose intendens ut Mowgli manu velocissima impetum arcere nequiret.

«Aspice! Hic te tango, fratercule! Hic, et hic! Num manus obstupuerunt? En iterum!»

Certamen semper eodem modo finiebatur: directo atque valido capitis ictu puer semel atque iterum in terram provolvebatur. Mowgli adversus tam fulmineam incursionem se tueri numquam didicerat; neque, ut Kaa aiebat, operae pretium erat id temptare.

«Bona venatio!» tandem Kaa submurmuravit; atque Mowgli, ut semper, quattuor fere passus procul proiectus, anhelans et ridens, humi iacuit. Surgens manibus gramen tenebat; deinde sapientem serpentem ad lavacrum illi carissimum secutus est, profundam atramque lacunam saxis circumdatam, in qua trunci submersi latebant.

Puer, more silvestri, sine ullo sonitu in aquam delapsus sub aqua trans lacunam natavit; deinde aeque tacitus emersit, supinusque natans manus post caput imposuit. Lunam supra saxa orientem contemplabatur eiusque imaginem in aqua digitis pedum perturbabat. Caput Kaae, rhombo simile, aquam novaculae instar secuit et in umero Mowglii conquievit. Sic ambo immoti frigidae aquae suavitate diu fruebantur.

«Perbene est,» tandem Mowgli somniculose dixit. «At inter gregem hominum, quantum memini, hoc tempore super dura ligna intra caveas luto factas iacebant; ventis puris diligenter exclusis, pannos sordidos capitibus gravibus superducebant, deinde per nares cantus foedos edebant. Quanto melius est in silva!»

Cobra quidam properans saxo delapsus aquam bibit, «Bonam venationem!» salutavit, atque discessit.

«Sst!» inquit Kaa, quasi subito rei cuiusdam recordatus. «Num igitur omnia tibi desiderata silva praebet, fratercule?»

«Non omnia,» risit Mowgli; «alioquin singulis mensibus novus atque validus Shere Khan adesset quem occiderem. Nunc quidem meis manibus eum interficere possem, bubalorum auxilio non egens. Praeterea optavi aliquando ut sol mediis imbribus fulgeret, utque imbres ipso aestatis ardore solem tegerent; nec umquam vacuis manibus a venatu redii quin capram occidisse mallem, nec capra capta quin cervum, nec cervo quin nilghai cepisse mallem. Ita nos omnes sentimus.»

«Nullum igitur aliud est quod cupias?» ingens serpens percontatus est.

«Quid amplius optem? Silvam habeo atque silvae favorem. Num inter orientem et occidentem solem quidquam praeterea est?»

«Cobra autem ille dicebat...» Kaa coepit.

«Quis cobra? Qui modo discessit nihil dixit; venatum ibat.»

«Alium dico.»

«Num multa tibi cum gente venenata commercia sunt? Ego illis viam suam relinquo: in priore dente mortem gestant, quod haud bonum est, cum tam parva sint animalia. Sed cui tamen serpenti cucullato locutus es?»

Kaa in aqua lente se volvit, velut navis fluctibus a latere pulsata. «Ante tres aut quattuor menses,» inquit, «apud Aedes Frigidas venabar, locum tibi minime excidisse scio. Bestia quam persequebar ululans praeter piscinas fugit, inque domum illam, cuius latus olim tua causa effregi, penetravit atque sub terram se abdidit.»

«At incolae Aedium Frigidarum in cuniculis non habitant.» Mowgli sciebat eum de simiis loqui.

«Illic non habitabat, sed vitam servare conabatur,» Kaa linguam vibrans respondit. «In longissimum cuniculum confugit. Ego persecutus, postquam occideram, dormivi. Experrectus ulterius processi.»

«Sub terra?»

«Ita; donec ad Albicucullum quendam perveni, qui de rebus mihi incognitis multa locutus est, multa praeterea ostendit quae numquam antea videram.»

«Praeda nova? Bona venatio?» Mowgli celeriter in latus se convertit.

«Non praeda erat; omnes mihi dentes fregisset. Sed Albicucullus dicebat hominem—nam tamquam qui homines probe nosset loquebatur—pro solo harum rerum conspectu vitam libenter daturum.»

«Videbimus igitur,» ait Mowgli. «Nunc recordor me quoque olim hominem fuisse.»

«Lente, lente: festinatio Serpentem Flavum, qui solem devoravit, perdidit. Sub terra simul collocuti sumus; ego de te narravi teque hominem appellavi. Tum Albicucullus, qui certe ipsa silva vetustior videtur, inquit: "Iam diu hominem non vidi. Veniat; omnia haec aspiciat, quorum vel minimi causa permulti homines interirent."»

«Nova igitur praeda esse debet; nec tamen gens venenata nos docere solet ubi praeda quaerenda sit. Inimica sane natio.»

«Praeda non est. Est... est... nescio quomodo dicam.»

«Eamus illuc. Albicucullum numquam vidi, reliquas quoque res videre volo. Num eas occidit?»

«Omnes res mortuae sunt. Se omnium custodem esse affirmat.»

«Heu! Ut lupus praedae superstat quam in antrum suum tulit. Eamus.»

Mowgli ad ripam enatavit, in gramine volutatus corpus exsiccavit; ambo deinde ad Aedes Frigidas profecti sunt, urbem desertam de qua fortasse audistis. Illo tempore Mowgli simias ne minimum quidem metuebat; at simiae Mowglium vehementissime timebant. Earum autem agmina tum longe in silva praedabantur, unde Aedes Frigidae lumine lunae vacuae ac tacitae iacebant.

Kaa ad ruinas reginae aediculae in suggestu positae processit, per rudera serpsit, atque in scalas partim obstructas se demisit, quae e medio aedificio sub terram descendebant. Mowgli vocem serpentibus propriam edidit —«Eiusdem sanguinis sumus, vos et ego»—et manibus genibusque innixus secutus est. Longum per cuniculum declivem, identidem anfractibus tortum, reptaverunt, donec ad locum pervenerunt ubi radix ingentis arboris, quae triginta pedes supra crescebat, magnum lapidem e muro extruserat.

Per aperturam subrepserunt et in amplam cameram fornicatam venerunt, cuius lacunar radicibus quoque ruptum erat, ut tenuissimi lucis radii in tenebras delaberentur. «Tutum cubile,» inquit Mowgli pedibus firmiter consistens, «sed nimis remotum ut cotidie adiri possit. Quid nunc videbimus?»

«Num ego nihil sum?» vox e media camera audita est; Mowgli tum albidum nescio quid moveri vidit, donec paulatim ingentissima cobra, quanta nulla umquam antea ei visa erat, erigeretur, paene octo pedes longa, quae perpetuis tenebris ad colorem veteris eboris exalbuerat. Ipsae maculae in dilatato cucullo, quae quasi binae oculorum figurae apparebant, in languidum flavorem evanuerant. Oculi carbunculis rubris similes ardebant, totaque bestia mira erat visu.

«Bona venatio!» salutavit Mowgli, qui urbanitatem aeque ac cultellum semper secum ferebat.

«Quid de urbe?» Cobra Alba, salutatione omissa, quaesivit. «Quid de ingenti urbe moenibus cincta, ubi centum elephanti, viginti milia equorum,

armenta innumerabilia sunt? Quid de urbe regis viginti regum? Hic surdus fio; iam diu tympana eorum bellica non audivi.»

«Silva nobis supra caput est,» respondit Mowgli. «Inter elephantos Hathi eiusque filios tantum novi. Bagheera equos unius pagi omnes occidit. Sed quid est rex?»

«Dixi tibi,» Kaa ad Cobram demissa voce ait, «ante quattuor menses dixi urbem tuam non iam esse.»

«Urbs illa, ingens urbs silvarum, cuius portas turres regiae custodiunt, numquam perire potest. Antequam avus avi mei ex ovo prodiret condita est; stabit etiam cum nepotes nepotum meorum tam albi quam ego erunt! Salomdhi, Chandrabijae filius, Viyejae nepos, Yegasuri pronepos, eam temporibus Bappae Rawal condidit. Cuius pecora estis?»

«Vestigia evanuerunt,» ad Kaa conversus Mowgli dixit. «Quid dicat non intellego.»

«Neque ego. Senex admodum est. Pater Cobrarum, hic sola silva est, qualis a principio fuit.»

«Quis igitur est iste,» Cobra Alba inquit, «qui ante me intrepidus considet, regis nomen ignorat, nostram linguam humano ore loquitur? Quis est ferro armatus et lingua serpentina praeditus?»

«Mowgli me vocant,» respondit puer. «Silvestris sum; lupi populus meus sunt, Kaa vero frater. Tu autem quis es, Pater Cobrarum?»

«Regii thesauri custos sum. Kurrun Raja, quo tempore cutis mea adhuc atra erat, lapidem hunc supra me posuit, ut furtum temptantes morte afficerem. Per eum postea thesaurus submissus est, et Brahminum, dominorum meorum, cantus audivi.»

«Hem!» secum Mowgli. «Iam cum uno Brahmino inter homines egi, et satis novi quod novi. Malum hic brevi instat.»

«Quinquies postquam huc veni lapis ille sublatus est, semper tamen ut plura demitterentur, numquam ut quidquam auferretur. His divitiis pares divitiae non sunt: thesauri centum regum. At iam longo tempore lapis non motus est, atque ab urbe mea me paene oblivioni datum esse suspicor.»

«Urbs nulla est. Suspice: radices arborum ingentium saxa disrumpunt. Non una crescere possunt arbores et homines,» Kaa iteravit.

«Bis terque homines huc penetraverunt,» iratus Cobra Alba respondit; «sed, donec illos in tenebris palpantes deprehendi, tacebant; tum vero brevi clamabant. Vos autem, homo serpensque, mendaciis me impugnantes urbem perisse custodiamque meam finitam esse credere vultis. Vix mutatur genus hominum per tot saecula.»

«Ego vero numquam mutor! Donec lapis tollatur Brahminesque, solitos cantus canentes, descendant meque lacte tepido alant et ad lucem rursus educant, ego, ego, ego solus regii thesauri custos ero! Urbem mortuam esse

dicitis et radices hic esse? Inclinate igitur vos et sumite quod libet. Nullae in terris divitiae his pares sunt. Homo lingua serpentina, si vivus qua venisti redieris, reges minores tibi servient!»

«Iterum vestigia perdidi,» placide Mowgli inquit. «Num quis iacalus tam alte perfodit ut hunc Albicucullum momorderit? Profecto insanit. Pater Cobrarum, nihil hic video quod auferam.»

«Per deos Solis et Lunae, mors ipsa pueri mentem corrupit!» sibilavit Cobra. «Priusquam oculi tui claudantur, hoc beneficium tibi tribuam: aspice quae nemo hominum ante te umquam vidit!»

«Male sibi consulunt silvae incolae qui Mowglio beneficia iactant,» puer compressis dentibus respondit. «Sed tenebrae multa commutant, ut equidem novi. Aspiciam, si tibi placet.»

Oculis contractis circum cameram inspexit, tum de solo manum rerum micantium plenam sustulit.

«Oho!» ait. «Similia sunt rebus quibus homines ludunt; haec tantum flava sunt, illae autem fuscae erant.»

Nummos aureos e manu dimisit atque processit. Solum cellae ad altitudinem quinque aut sex pedum nummis aureis argenteisque operiebatur; olim e saccis, quibus conditi erant, effusi iam longo tempore ita subsederant et constipati erant, ut harena aestu decedente densari solet. Inter nummos et supra eos, tamquam navium naufragarum reliquiae ex harena emergentes, sellas elephantinas magnificas videbas, argento caelato factas, auro ductili laminatas, carbunculis turcicisque lapillis ornatas.

Erant lecticae ac fercula quibus reginae portarentur, argento opereque vitreo colorato composita, perticis nephritide manubriatis, anulis ex sucino ad aulaea suspendenda; erant candelabra aurea, ex quorum ramis smaragdi pertusi tremuli pendebant; deorum iam oblitorum simulacra quinque pedes alta, argentea, oculis gemmeis; loricae e ferro auro intertexto factae, margaritis minutis, iam nigris atque corruptis, fimbriatae; galeae cristis ornatae et rubinis sanguine columbarum rubentibus distinctae; scuta e lacca, testudinum corticibus vel corio rhinocerotis facta, auro rubro umbonata et in marginibus smaragdis insignita; gladii, pugiones, venatoria ferramenta manipulatim congesta, quorum capuli adamantibus fulgebant; paterae et simpula aurea ad sacrificia, arulae portatiles quarum formas nemo in luce hodierna videt; pocula et armillae nephritide sculpta; thuribula, pectines, pyxides unguentorum, hennae atque pulveris quo oculi pinguntur, omnia auro caelato; anuli narium, armillae, redimicula frontis, anuli digitorum, cingula innumerabilia; baltei septem digitos lati ex adamantibus et rubinis quadratim caesis; arculae ligneae ternis ferreis vinculis olim cinctae, quarum lignum iam in pulverem resolutum acervos gemmarum rudium ostendebat: sapphiros stellatos, opalos, oculos felinos, sapphiros ceteros, rubinos, adamantes, smaragdos atque carbunculos.

Recte dixerat Cobra Alba. Nulla pecuniae summa tanti thesauri pretium aequare poterat: spolia complurium saeculorum, ex bellis, direptionibus, mercatura tributisque congesta. Gemmarum pretio omisso, ipsi quoque nummi inaestimabiles erant; solum pondus auri argentique ducentas vel trecentas tonnas facile aequabat.

Etiam nunc quisque princeps Indicus, quamvis egenus, aliquam pecuniae gemmarumque copiam reconditam habet, quam perpetuo auget; et quamquam interdum princeps prudentior quadraginta quinquagintave plaustra argenti bobus tracta mittit ut in obligationes aerarii publici convertatur, plerique divitias suas et ipsam earum notitiam summa cura occultant.

Mowgli tamen quid ista significarent omnino nesciebat. Ferramenta aliquamdiu ei placuerunt, sed minus commode quam proprius cultellus in manu librabantur, itaque abiecit. Tandem super antica parte sellae elephantinae, quae dimidia nummis sepulta erat, rem invenit quae animum eius prorsus occupavit: ankus, id est stimulus quo elephanti reguntur, tres pedes longus, parvo unco ad naviculas attrahendas haud dissimilis.

In summo instrumento magnus rotundusque rubinus fulgebat; sub eo octo unciarum spatium capuli turcicis lapillis rudibus tam dense incrustatum erat ut bene teneri posset. Infra gemmas anulus ex nephritide floribus sculptus capulum cingebat; folia quidem smaragdis, flores autem rubinis in lapide viridi insertis constabant.

Cetera manubrii pars e puro ebore facta erat; cuspis vero et hamus ex chalybe auro incrustato, imaginibus elephantorum capiendorum ornabantur. Quae picturae Mowglium delectabant, quippe qui intellexisset rem ad amicum suum Hathi Tacitum pertinere.

Cobra Alba interim eum proxime sequebatur.

«Tantine hic conspectus est ut homo pro eo moriatur?» inquit. «Num tibi magnum beneficium non contuli?»

«Non intellego,» Mowgli ait. «Omnia dura sunt et frigida, nec ad edendum apta sunt. At hoc,» stimulum sustulit, «mecum ferre volo, ut sub sole videam. Tua omnia esse dicis? Mihi hoc donabis, si tibi ranas ad cibum attulero?»

Cobra Alba scelerata laetitia paene contremuit. «Dabo sane,» inquit; «quicquid hic est tibi dabo, donec hinc discedas.»

«At nunc discedo. Locus frigidus obscurusque est; rem istam spina praeditam in silvam auferre cupio.»

«Aspice quod ad pedes tuos iacet. Quidnam est?»

Mowgli rem albam laevemque sustulit. «Calvaria hominis est,» placide dixit. «Ecce alia duo.»

«Thesaurum abhinc multis annis auferre venerunt. In tenebris eos allocutus sum, atque illic immoti iacuerunt.»

«Quid enim mihi opus est isto, quod thesaurum vocatis? Si me stimulum auferre sinis, bona venatio; sin minus, nihilo minus bona venatio est. Contra gentem venenatam non pugno; atque etiam verba gentis tuae magistralia didici.»

«Unum tantum hic verbum magistrale est: meum!»

Kaa oculis ardentibus se proripuit. «Quis me hominem adducere iussit?» sibilavit.

«Ego sane,» senex cobra susurravit. «Iam pridem hominem non vidi, hic autem nostra lingua utitur.»

«At nulla caedis mentio facta erat. Quo ore in silvam redibo et me eum ad mortem duxisse fatebor?» Kaa respondit.

«De caede non loquor ante tempus. Quod autem ad reditum tuum attinet, sive eas sive maneas, foramen in muro vides. Quiesce nunc, pinguis simiarum carnifex! Si collum tuum semel tantum attigero, efficiam ut silva tui iam non meminerit. Nemo umquam homo huc intravit qui vivus egressus sit. Ego sum regiae urbis thesauri custos!»

«At, vermis albe tenebrarum, neque rex neque urbs est! Silva nos undique cingit!» exclamavit Kaa.

«Thesaurus tamen manet. Sed hoc agere possumus: mane paulisper, Kaa Saxatilis, et puerum currentem specta. Hic amplissimus ludendi locus est, et iucunda vita. Discurre paulisper, puer, ac ludum praebe!»

Mowgli manum quiete capiti Kaae imposuit.

«Album hoc animal cum hominibus tantum hactenus egit,» susurravit. «Me non novit. Venationem ipse poposcit; venetur igitur.» Mowgli stimulum cuspide deorsum tenens steterat. Subito abiecit; is transversus pone cucullum serpentis immanis cecidit, eumque ad solum affixit. Eodem momento ingens Kaae corpus in serpentem contortum incubuit, eum a cucullo ad caudam ita premens ut immobilis fieret. Oculi rubri flagrabant; extrema capitis pars, sex fere uncias longa, huc illuc vehementissime feriebat.

«Occide!» inquit Kaa, dum Mowgli ad cultellum manum porrigit.

«Non,» ait puer, ferro educto; «numquam posthac nisi cibi causa occidam. Sed aspice, Kaa!» Cobram post cucullum arripuit, cultelli lamina rictum aperuit, ostenditque dentes venenatos formidabiles in superiore maxilla positos, nigros ac putridos intra gingivas iacentes. Etenim Cobra Alba venenum suum vetustate amiserat, ut serpentibus fieri potest.

«Thuu!» inquit Mowgli (id est «exaruit»; proprie autem «truncus arboris putrefactus» significat); tum Kaa se removere iussit, stimulum sustulit Cobramque Albam liberavit.

«Regio thesauro novus custos quaerendus est,» graviter ait. «Thuu, munere tuo male functus es. Discurre nunc et ludum praebe, Thuu!»

«Pudet me. Occide me!» sibilavit Cobra Alba.

«Nimis multa iam de caede verba facta sunt. Nunc abimus. Instrumentum spinosum mecum fero, Thuu, quoniam te certamine vici.»

«Vide ne ipsum instrumentum aliquando te interficiat. Mors est! Memento, Mors est! Tanta in illo instrumento mortis vis inest ut omnes urbis meae incolas interimere possit. Nec tu diu illud tenebis, homo silvestris, nec qui tibi auferet. Huius causa homines caedent, atque iterum caedent, iterumque caedent! Vires meae exaruerunt, at stimulus opus meum perficiet. Mors est! Mors est! Mors est!»

Mowgli per foramen ad cuniculum repserat; postremo Cobram Albam vidit, quae dentibus iam innoxiis in immobiles aureas deorum facies humi iacentes furiose impingebat, dum sibilat: «Mors est!»

Laeti rursus in lucem diei emerserunt; atque cum silvam suam recepissent et Mowgli stimulum in lumine matutino fulgere fecisset, haud minus gaudebat quam si flores recens lectos invenisset quos capillis insereret.

«Hoc oculis Bagheerae splendidius est,» laetatus inquit, rubinum versans. «Illi ostendam. Sed quid volebat Thuu cum de morte loqueretur?»

«Nescio. Ad ipsam caudae extremitatem doleo quod cultellum tuum non expertus est. Semper apud Aedes Frigidas malum est, sive supra sive infra terram. Sed nunc esurio: mecum hac aurora venatum venis?» dixit Kaa.

«Non: rem hanc Bagheerae ostendere debeo. Bona venatio!» Mowgli saltans atque magnum stimulum quassans discessit, subinde insistens ut illum admiraretur, donec ad eam silvae partem pervenit in qua Bagheera venari solebat. Eum post amplam caedem bibentem offendit; omnes res a principio ad finem narravit, Bagheera autem interdum stimulum olfactabat. Ubi Mowgli verba extrema Cobrae Albae rettulit, panthera probans submurmuravit.

«Ita ergo Albicucullus vera dixit?» Mowgli celeriter interrogavit.

«Ego in caveis regis apud Oodeypore natus sum; ideo de hominibus aliquid novi. Permulti homines pro unico illo magno rubro lapide ter una nocte occiderent.»

«At lapis ille instrumento pondus addit. Melior est mihi cultellus meus nitidus; et ecce, lapis ruber edi non potest. Cur igitur occiderent?»

«Mowgli, abi dormitum. Inter homines olim vixisti et...»

«Memini. Homines occidunt quod non venantur: otio atque voluptate ducuntur. Expergiscere, Bagheera. Ad quid faciendum hoc instrumentum spina praeditum fabricatum est?»

Bagheera somno gravatus oculos dimidios aperuit, in quibus malitiosum quoddam lumen micabat.

«Homines hoc fecerunt ut filiorum Hathi, id est elephantorum, capitibus infigerent, unde sanguis proflueret. Similia in via Oodeypore ante caveas nostras vidi. Hoc instrumentum multorum elephantorum sanguinem gustavit.»

«Sed cur elephantis in caput pungunt?»

«Ut legem humanam doceant. Quia hominibus neque ungues neque dentes sunt, haec et peiora excogitant.»

«Semper plus sanguinis invenio, etiam in rebus a grege humano factis,» fastidio Mowgli dixit, cui iam onus stimuli molestum erat. «Si scivissem, non sustulissem. Primum sanguis Messuae in vinculis, nunc Hathi sanguis! Non amplius eo utar. Aspice!»

Stimulus micans per aera volavit et duodeviginti fere passus procul inter arbores in terram cuspide fixa descendit. «Sic manus meas a Morte purgavi,» inquit Mowgli, palmas udo recentique solo abstergens. «Thuu Mortem me secuturam dixit. Senex est, albus et insanus.»

«Sive albus sive niger, sive mors sive vita sit, ego dormitum eo, fratercule. Neque enim tota nocte venari totaque die ululare possum, ut quidam solent.»

Bagheera ad cubile venatorium sibi notum, duobus fere milibus passuum distans, discessit. Mowgli arborem aptam facile ascendit, tres quattuorve lianas inter se religavit, et priusquam id verbis narrare posses, in lecto pendulo quinquaginta pedes supra solum huc illuc oscillabat. Quamquam lucem diei claram per se non oderat, amicorum consuetudinem sequens ea quam minimum utebatur.

Cum inter clamorem gentium arboricolarum vesperi experrectus esset, sibi pulchros lapillos quos abiecerat in somnis apparuisse recordabatur.

«Saltem rem illam iterum inspiciam,» ait, liana delapsus. Bagheera autem iam advenerat, cuius anhelitum odorantem in crepusculo audire poterat.

«Ubi est res illa spina praedita?» Mowgli exclamavit.

«Homo abstulit. Ecce vestigia.»

«Nunc videbimus num Thuu verum dixerit. Si res acuta Mors est, homo ille morietur. Sequamur.»

«Prius occidamus quod edamus,» Bagheera dixit. «Inanis venter oculos neglegentes facit. Homines lentissime eunt, humidaque silva tenuissimum vestigium retinet.»

Continuo praedam ceperunt; sed paene tres horae actae sunt dum ederent biberentque et tandem vestigia sequi inciperent. Silvestres enim sciunt nihil compensare posse cibum festinanter consumptum.

«Num censes rem acutam in manu hominis se conversuram ipsumque interfecturam?» Mowgli quaesivit. «Thuu Mortem esse dixit.»

«Cum invenerimus videbimus,» respondit Bagheera capite demisso currens. «Unicum hic est vestigiorum iter,» quo unum tantum hominem

significabat; «pondus autem instrumenti calcaneum eius alte in solum depressit.»

«Hai! Clarius hoc est quam aestivum fulgur,» respondit Mowgli; atque ambo citatis concisisque passibus, per lucem lunae inter folia quasi tessellatim divisam, binos nudos pedes insequi coeperunt.

«Nunc celeriter currit,» ait Mowgli. «Digiti pedum diducti sunt.» Per locum humidum processerunt. «Cur autem hic de via decedit?»

«Mane!» Bagheera magno saltu ad ultimum quantum poterat prorupit. Cum vestigia obscura fiunt, prudentis exploratoris est ante prosilire, ne suis vestigiis signa prius impressa confundat. Deposito saltu conversus ad Mowglium clamavit: «Huc alterum iter confluit. Pedes minores sunt, digiti introrsum vertuntur.»

Mowgli accessit et inspexit. «Vestigium venatoris Gond est,» dixit. «Ecce, arcum in gramine traxit. Ideo prior ille subito deflexit. Pes Magnus a Pede Parvo se abscondit.»

«Vere,» Bagheera dixit. «Ne alter alterius vestigia confundat, singuli singula itinera sequamur. Ego Pes Magnus ero, fratercule, tu Pes Parvus, Gond ille.»

Bagheera ad priora vestigia resiluit; Mowgli interim supra angusta atque insolita homunculi silvestris vestigia pronus constitit.

«Nunc,» ait Bagheera singulos gressus enumerans, «ego, Pes Magnus, huc deflecto. Nunc post saxum me celo, immotus, ne pedem quidem commovere ausus. Tu tuum iter narra, fratercule.»

«Nunc ego, Pes Parvus, ad saxum venio,» Mowgli ait, sua vestigia persequens. «Nunc infra saxum consido, dextra innixus, arcum inter digitos pedum pono. Diu opperior, nam vestigium hic altius impressum est.»

«Ego quoque,» dixit Bagheera post saxum latens. «Exspecto, extremum stimuli saxo imponens. Labitur enim; ecce incisura in lapide. Tuum iter narra, fratercule.»

«Unus, duo surculi atque ingens ramus hic fracti sunt,» submissa voce dixit Mowgli. «Quomodo id narrem? Ah, nunc patet. Ego, Pes Parvus, abeo, strepitum pedibus consulto faciens, ut Pes Magnus me audiat.» Paulatim inter arbores a saxo discessit; vox longius longiusque audita est, dum cataractae parvae propinquat. «Ego... longe... abeo... ad locum... ubi aquae cadentis strepitus... meum strepitum... obtegit; hic... exspecto. Tuum iter narra, Bagheera, Pes Magne!»

Panthera quaquaversum vestigia quaerebat, ut sciret qua Pes Magnus a tergo saxi discessisset. Tum magna voce respondit:

«Ego post saxum genibus reptans prodeo, rem spinosam trahens. Neminem videns curro. Ego, Pes Magnus, celeriter curro. Vestigia manifesta sunt. Sua quisque sequatur. Curro!»

Bagheera clara vestigia persecutus proripuit; Mowgli Gondis parvos gressus secutus est. Aliquamdiu silva tacuit.

«Ubi es, Pes Parve?» Bagheera clamavit. Mowgli minus triginta passus ad dextram respondit.

«Hem!» panthera tussim profundam emisit. «Ambo nunc pari cursu, sensim appropinquantes, pergunt!»

Alterum dimidium miliarium concurrerunt, spatio fere eodem inter se servato; donec Mowgli, cuius caput altius quam Bagheerae a solo distabat, clamavit: «Convenerunt! Bona venatio! Aspice: hic Pes Parvus genu saxo imposuit, illic vero Pes Magnus iacet!»

Vix sex passus ante eos, super congeriem saxorum fractorum, cadaver cuiusdam eius regionis vicani iacebat, sagitta longa, parvis plumis instructa, per dorsum et pectus traiectum.

«Num Thuu tam senex tamque insanus erat, fratercule?» Bagheera placide quaesivit. «En una certe caedes.»

«Ulterius sequamur. Sed ubi est elephantini sanguinis potor, stimulus rubro oculo?»

«Pes Parvus eum habet, fortasse. Nunc rursus una tantum vestigiorum series est.»

Vestigia hominis parvi ac levis, qui celeriter currebat onusque humero sinistro ferebat, longum humileque iugum siccis herbis tectum circumibant; singuli gressus peritis exploratorum oculis quasi candenti ferro impressi videbantur.

Neuter loquebatur, donec vestigia ad cineres ignis in valle occulta exstincti pervenerunt.

«Iterum!» inquit Bagheera, subito velut in saxum mutatus consistens.

Cadaver exilis deformisque homunculi Gond pedibus in cineres demissis iacebat. Bagheera Mowglium interrogans aspexit.

«Baculo bambusino hoc factum est,» puer uno aspectu cognovit. «Id genus instrumenti inter bubalos adhibui, cum inter homines servirem. Pater Cobrarum—pudet me quod eum derisi—genus humanum bene noverat, ut intellegere debueram. Nonne dicebam homines otio caedes facere?»

«Immo propter lapides rubros caeruleosque interemerunt,» Bagheera respondit. «Memineris me in caveis regis Oodeypore fuisse.»

«Unum, duo, tria, quattuor pedum paria,» Mowgli supra cineres inclinatus numeravit. «Quattuor homines calceati. Non tam celeriter quam Gondae procedunt. Quid mali illis parvus silvicola fecerat? Vide: quinque omnes stantes ante caedem collocuti sunt. Bagheera, revertamur. Gravis est mihi venter, simul tamen ultro citroque sicut avis orioli nidus e ramo pendentis movetur.»

«Non est bona venatio praedam adhuc fugientem relinquere. Sequere!» inquit panthera. «Illi octo pedes calceati haud longe ierunt.»

Integram fere horam taciti lata quattuor virorum calceatorum vestigia indagabant.

Iam clara et aestuosa dies erat, cum Bagheera dixit: «Fumum olfacio.»

«Homines semper paratiores sunt ad edendum quam ad currendum,» Mowgli respondit, inter humiles frutices novae silvae huc illuc currens. Bagheera paulo ad sinistram ex faucibus sonum inexplicabilem edidit.

«En unus qui prandendi finem fecit,» inquit. Sub frutice fasciculus variegatarum vestium disiectus iacebat, circa quem farina effusa erat.

«Iterum baculo bambusino factum,» Mowgli ait.

«Videsne pulverem album? Cibus hominum est. Illi huic cibum, quem portabat, eripuerunt; ipsum autem milvo Chil in praedam reliquerunt.»

«Haec tertia caedes est,» inquit Bagheera.

«Novas magnasque ranas ad Patrem Cobrarum afferam eumque bene pascam,» Mowgli secum dixit. «Elephantini sanguinis potor Mors ipsa est; nondum tamen intellego.»

«Sequere!» dixit Bagheera.

Nondum dimidium miliarium processerant, cum Ko corvum in summa tamarisco arbore cantum funebrem canentem audiverunt; sub eius umbra tres viri iacebant. In medio eorum ignis semiexstinctus fumabat, supra quem ferrea patella placentam ex farina sine fermento atram ustamque sustinebat. Iuxta ignem, sole radiantem, rubinis caeruleisque gemmis ornatus stimulus iacebat.

«Celeriter res ista operatur; hic finis est,» Bagheera dixit. «Quo modo isti mortui sunt, Mowgli? Nullum in corpore vulnus apparet.»

Incola silvae usu discit de venenatis herbis fructibusque paene tantum quantum medicus doctus. Mowgli fumum ex igne olfecit, exusta placenta frustulum decerpsit, gustavit, statimque exspuit.

«Malum Mortis!» tussens exclamavit. «Primus mortuus venenum in cibo horum paraverit, qui eum occiderant, cum ipsi prius Gondam necavissent.»

«Egregia sane venatio! Caedes caedem statim sequitur,» inquit Bagheera.

«Malum Mortis» silvestres daturam spinosam appellant, herbam inter omnia Indiae venena letalissimam.

«Quid nunc?» panthera quaesivit. «Num nos quoque propter illum interfectorem rubro oculo alter alterum occidere debemus?»

«Num loqui potest?» Mowgli susurravit. «Iniuriamne ei feci cum abieci? Nobis quidem nocere non potest, quoniam ea quae homines cupiunt non concupiscimus. At si hic manserit, alios post alios occidet, tam crebro quam

nuces vento vehementi de arbore decidunt. Homines non amo, sed ne ego quidem velim sex una nocte perire.»

«Quid refert? Homines tantum sunt. Alter alterum interfecerunt atque id libenter fecerunt,» Bagheera dixit. «Primus autem ille silvicola belle venatus est.»

«Catuli tamen sunt; atque catulus aliquando in aquam se demergit, dum lunae imaginem mordere conatur. Mea culpa fuit,» Mowgli inquit, quasi omnium rerum scientiam haberet. «Numquam posthac res ignotas in silvam inferam, etiamsi floribus ipsis pulchriores sint. Hoc,» stimulum caute tenebat, «ad Patrem Cobrarum referam. Sed primum dormiendum est, neque iuxta hos dormientes dormire possumus. Oportet etiam eum sepelire, ne aufugiat atque sex alios interficiat. Sub illa arbore fossam mihi fode.»

«Sed, fratercule,» inquit Bagheera ad arborem accedens, «dico tibi nullo modo culpae esse istum sanguinis elephantini potorem. In hominibus vitium est.»

«Eodem redit,» respondit Mowgli. «Altius fode. Cum experrecti erimus, eum tollam atque reddam.»

Post duas noctes Cobra Alba in camera tenebrosa sedens, pudore maeroreque confectus, praeda destitutus et solus, videbat stimulum turcicis gemmis ornatum per foramen muri volare atque in aureorum nummorum struem cum fragore cadere.

«Pater Cobrarum,» Mowgli ait—ipse tamen cautus trans murum stabat —«iuvenem validumque ex tua gente adscisce qui te in regii thesauri custodia adiuvet, ne quis homo posthac inde vivus egrediatur.»

«Aha! Rediit ergo! Nonne dixi illud Mortem esse? Quomodo tu adhuc vivis?» senex Cobra susurravit, circa manubrium stimuli quasi amans se convolvens.

«Per Taurum quo emptus sum, equidem nescio! Res illa sex homines una nocte interfecit. Ne umquam ex hoc loco rursus exeat.»

CARMEN VENATORIS PARVULI

Priusquam Mor pavo trepidis quatiat alas,
Priusquam simiarum gens clamorem tollat,
Priusquam Chil milvus longo per aera tractu delabatur,
Per silvam leniter umbra et suspirium labuntur:
Metus ille est, venator parvule, Metus ille est!

Per apertum saltum molli gradu umbra exspectans speculansque prolabitur;
Susurrus longe lateque diffunditur.
Iam sudor in fronte perlucet: nam praeter te nunc transit;
Metus ille est, venator parvule, Metus ille est!

Priusquam luna montis iuga superaverit,
Priusquam saxa lucis vinculis signentur,
Dum descensus semitarum madent et tenebris horrent,
Pone te aliquis graviter spirat et crebro per noctem naribus fremit:
Metus ille est, venator parvule, Metus ille est!

In genua procumbe, tende arcum, sagittam stridentem mitte;
In vacuam fallacis fruticis umbram hastam immitte.
Sed manus remissae languescunt, sanguis genis effugit:
Metus ille est, venator parvule, Metus ille est!

Cum nubes aestu nata procellam haurit,
Cum pinus in assulas fractae corruunt,
Cum caecae strepentesque nimborum plagae feriunt atque vertuntur,
Inter tonitrus tubae vox omnibus clarior clamat:
Metus ille est, venator parvule, Metus ille est!

Nunc torrentes ripas replent, nunc saxa sine pedibus saltant;
Nunc fulgur tenuissimas in foliis nervorum lineas ostendit.
Tibi autem guttur siccum praeclusum est, cor ad latus
Quasi malleus pulsat: Metus, venator parvule—hic Metus est!

VI. QUIQUERN

Gentes Glaciei Orientalis, velut nix, liquescunt: caffeam saccharumque mendicant, homines albos quocumque ierint sequuntur.
Gentes Glaciei Occidentalis furari pugnareque discunt: pelles ad tabernam mercatorum vendunt, animas hominibus albis.
Gentes Glaciei Australis cum nautis cetos venantibus mercantur: feminae multas vittas gestant, sed paucae sunt earum tabernacula eaque lacera.
At gentes Veteris Glaciei, ultra cognitionem hominum alborum, hastas cornibus monocerotum marinorum faciunt: hi ultimi sunt Homines.
— Versio.

«Oculos aperuit. Videte!»

«In pellem eum iterum reconde. Canis robustus erit. Quarto mense nomen ei dabimus.»

«Cuius nomine?» rogavit Amoraq.

Kadlu oculis per nivibus structam atque pellibus intus tectam domum circumspexit, donec Kotukonem, filium quattuordecim annorum, in lecto sedentem vidit, qui ex ebore morsae marinae orbiculum ad vestem alligandum sculpebat. «Meo nomine eum appella,» Kotuko risit. «Aliquando mihi erit necessarius.»

Kadlu contra arrisit, adeo ut oculi pinguedine rotundarum genarum paene occultarentur, tum Amoraq annuit. Interim mater catuli ferox lamentabatur, dum pullum suum procul a se in sacculo e pelle phocae confecto, supra calorem lucernae, phocarum adipe nutritae, suspenso, se moventem videbat.

Kotuko sculpturae intentus mansit; Kadlu autem complicatum fascem habenarum coriacearum quibus canes iunguntur in exiguum conclave iuxta domum coniecit, vestem gravem venatoriam e pellibus cervorum deposuit, in rete e laminis corneis balaenae factum supra alteram lucernam suspendit, tum in scamnum cubandi decidit atque ex congelata phocae carne frustula cultello resecavit, donec Amoraq uxor cenam solitam, carnes elixas ac ius sanguineum, afferret.

A prima luce ad foramina phocarum octo miliaria distantia venatus erat atque tres magnas phocas reportaverat. In media parte longi humilisque cuniculi nivei, quae ad intimam domus ianuam ducebat, audiebantur morsus latratusque canum, qui currum eius diei opus absolventes locum calidum certatim quaerebant.

Ubi ululatus graviores facti sunt, Kotuko segniter de lecto devolutus flagellum arripuit, cuius capulus ex costa balenae flexili sesquipedalis erat, lorum autem grave et tortum viginti quinque pedes longum. In cuniculum ingressus est; ibi tantus tumultus erat ut omnes canes eum vivum devorare viderentur, sed nihil nisi cotidiana ante cenam precatio erat.

Per alterum cuniculi exitum progressus, sex capita pilosa oculos in eum converterunt, dum ad quasdam furcas ex maxillis balaenarum factas ibat, ubi cibus caninus suspensus erat. Lata hastae cuspide magnos congelatae carnis frustulos discidit, ac deinde altera manu flagellum, altera cibum tenens constitit.

Singulos canes proprio nomine advocabat, infirmissimum primum; vae autem ei qui ante vicem moveretur! Lorum enim ad extremum tenue velut fulmen e corio factum prosiliebat atque unciam fere pilorum cum cute detrahebat. Quisque canis fremuit, dentibus cibum corripuit, semel paene suffocatus est, atque in tutum cuniculi refugium festinavit; puer interim sub ardentibus aurorae borealis luminibus in nive iustitiam exercebat.

Ultimus cibum accepit niger ingensque ductor canum, qui in iugis ordinem servabat; huic Kotuko duplicem portionem carnis et flagelli ictum extra dedit.

«Ah!» Kotuko flagellum convolvens dixit, «parvulum supra lucernam habeo qui multos ululatus aliquando excitabit. Sarpok, intro!»

Super canes confertos domum repserat, nivem siccam e pellibus bacillo e costa balenae facto, quem Amoraq iuxta ostium servabat, excussit, tectum pellibus interius obductum pulsavit ut pendentes sub nivea testudine glaciei stiriae deciderent, tum in scamnum se complicavit.

In cuniculo canes dormientes stertebant ac gementes querebantur; infans in profundo capitis pellito cucullo Amoraq calcitrabat, suffocabatur, infantile murmur edebat; mater autem catuli modo nominati iuxta Kotukonem cubabat, oculis in sacculum ex pelle phocae suspensum intentis, ubi pullus supra latam flavam lucernae flammam calidus tutusque erat.

Haec omnia in extremo septentrione fiebant, ultra Labradoriam, ultra fretum Hudsonis, ubi aestus magni glaciem commovent, ultra paeninsulam Melville, ultra etiam angusta freta Fury et Hecla, ad septentrionalem oram terrae Baffin, ubi insula Bylot supra glaciem freti Lancaster, velut catinus inversus, eminet.

De regionibus ultra fretum Lancaster sitis parum novimus, praeter Terram Devon Septentrionalem atque Terram Ellesmere; et tamen etiam ibi sparsi pauci homines vivunt, velut proximo ad ipsum polum mundi vicini.

Kadlu gentis Inuit erat, quos vulgo Esquimau vocant; tribus eius, triginta fere hominum, ad Tununirmiut pertinebat—quod nomen «terra post aliquid abdita» significat. In tabulis geographicis tristis illa ora *Navy Board Inlet* inscribitur; melius tamen Inuit nomen convenit, nam regio ipsa post omnia mundi loca sita est. Novem mensibus anni nihil est nisi glacies, nix, procellarum continuae vices, frigusque quale nemo intellegat qui numquam thermometrum ad zerum descendisse viderit.

Sex autem ex illis novem mensibus plenae tenebrae sunt, atque hoc maxime terribile est. Tribus tantum aestatis mensibus alternis diebus et

omnibus noctibus congelat; tum nix in austrinis declivitatibus quasi lacrimans liquescit, humiles quaedam salices gemmas lanuginosas emittere incipiunt, minutae plantae saxatiles florere simulant, litora e glarea tenui ac lapillis rotundis ad apertum mare descendunt, saxa levigata et rupes striata supra nivem grumosam apparent.

Sed intra paucas hebdomadas omnia ista pereunt; hiems saevissima terram iterum constringit; interea glacies maritima in alto sursum deorsumque pellitur, mutuo urgetur ac feritur, finditur atque colliditur, tunditur ad saxaque expellitur, donec denuo tota coeat, decem pedes crassa, a litore usque ad aquas profundas.

Hieme Kadlu phocas ad extremam glaciem terrae adhaerentem sequebatur easque hasta feriebat, cum ad spiracula respirandi causa emergerent. Phocis aqua aperta opus est ut vivant piscesque capiant; media autem hieme glacies interdum octoginta miliaria ab litore sine ullo hiatu porrigebatur. Vere ille cum suis e campis glaciei ad saxeam continentem redibat, ubi tentoria pellibus texebant, aves marinas laqueis capiebant vel iuvenes phocas in litoribus sole fruentes hasta confodiebant.

Postea austrum versus intra terram Baffin migrabant, ut cervos boreales venarentur et salmones in innumeris rivis lacubusque interioris regionis caperent, quibus per annum alerentur; mense autem Septembri aut Octobri in septentrionem redibant, boves moschiferos et phocas hiemales petituri.

Haec itinera curribus a canibus tractis, vicena vel tricena miliaria diei spatio, fiebant; interdum etiam litora magnis navibus pelliceis, «navibus mulierum» dictis, navigabant, in quibus canes parvulique infantes ad remigantium pedes cubabant, mulieresque inter promunturia per aquas frigidas vitreasque labentes carmina canebant.

Quaecumque deliciae Tununirmiut notae erant ab austro veniebant: ligna fluctibus allata ad soleas curruum, ferrum in virgis pro cuspidibus harpoonum, cultelli e chalybe, ollae stanneae quibus cibus multo facilius quam antiquis vasis lapideis coquebatur, silex et ferrum igni excitando, etiam lucifera; item vittae versicolores capillis feminarum, specula parva vilia atque pannus ruber ad oras tunicarum cervinarum exornandas.

Kadlu pretiosa cornua monocerotum marinorum, colore lacteo spiraliter torta, atque dentes boum moschiferorum, qui margaritis aequabantur pretio, Inuit australibus vendebat; hi deinceps cum nautis cete venantibus et stationibus missionariorum in sinibus Exeter et Cumberland mercabantur. Ita mercimoniorum catena per multos transibat, donec olla in foro Bhendy a quodam navis coquo empta ad extremum supra lucernam adipe refertam in frigida parte circuli arctici suspenderetur.

Kadlu venator peritus multis harpoonibus ferreis, cultellis nivariis, telis avibus petendis ceterisque rebus quibus vita in summo frigore tolerabilis redditur dives erat; tribui praeerat, sive, ut illi loquuntur, «is qui omnia

exercendo novit». Ea dignitas imperium ei nullum dabat, nisi quod interdum amicis suadere poterat ut alia venandi loca peterent. At Kotuko dignitate patris utebatur, ut ceteris pueris, more Inuit otioso et pingui, aliquantum superbe imperaret, cum sub luna pilam ludere aut pueri carmen ad Auroram Borealem canere noctu convenirent.

At quattuordecim annos natus Inuit se virum sentit; Kotukonem iam taedebat laqueos avibus parvisque vulpibus tendere, maxime vero mulieribus opem ferre, quae pelles phocarum cervorumque mandendo molliebant—nam hoc modo pellis mire subigitur—dum viri tota die venantur.

Cupiebat intrare in *quaggi*, domum cantuum, ubi venatores sacra sua arcana celebrabant, atque *angekok*, veneficus, postquam lucernae exstinctae essent, eos iucundissimis terroribus percellere solebat; ibi Spiritum Cervi Borealis super tectum calcantem audire posses; hasta in atram noctem aperto ostio proiecta sanguine calido madefacta redibat.

Volebat magnos calceos suos in rete conicere cum simulata patris familias lassitudine; volebat cum venatoribus vesperi advenientibus alea ludere, qui genus rotae fortunatoriae ex olla stannea atque clavo confectae movebant. Centum talia cupiebat; adulti autem ridebant dicentes: «Exspecta, Kotuko, dum in vinculo sederis. Non omnis venatio in capiendo est.»

Nunc autem, cum pater catulum eius nomine appellavisset, spes maiores erant. Inuit enim bonum canem filio non committit, nisi puer satis agere canes didicerit; Kotuko autem certissimus erat se iam omnia praeclare nosse.

Nisi catulus corpore ferreo praeditus fuisset, nimio cibo nimioque tractatu periisset. Kotuko eum exiguo iugo cum fune iunxit atque per totum domus solum traxit, clamans: «Aua! Ja aua!» id est «Ad dextram!»; «Choiachoi! Ja choiachoi!» id est «Ad sinistram!»; «Ohaha!» id est «Consiste!» Catulo res haud placuit; sed istud huc illuc attrahi merum gaudium erat prae prima vice qua ad currum ligatus est.

In nive consedit, funem ex pelle phocae, qui a suo iugo ad magnum currus funem *pitu* dictum ducebat, ludens mordicabat. Tum agmen canum currere coepit; catulus gravem currum decem pedes longum tergo suo imminere sensit, perque nivem tractus est, dum Kotuko usque ad lacrimas ridebat.

Sequebantur dies multi saevi flagelli super glaciem instar venti sibilantis; socii canes eum omnes mordebant quod officium ignoraret; iugum latera excoriabat; neque amplius cum Kotukone dormire licebat, sed frigidissimum cuniculi locum tenere cogebatur. Triste tempus catulo erat.

Nec puer minus celeriter quam canis discebat, quamquam currum caninum regere labor est qui animum frangat. Singuli canes singulis funibus ad currum ligantur, infirmissimo proxime aurigam posito; funis cuiusque sub sinistro priore crure transit ad lorum commune, cui globulo et ansa ita alligatur ut uno carpi flexu solvi possit, quo unum canem statim liberare

liceat. Id necessarium est, quod iuniores canes saepe funem inter posteriores pedes involvunt, quo caro crurum usque ad os secatur.

Omnes autem dum currunt amicorum salutandi causa huc illuc inter funes prosiliunt. Tum rixantur, totumque agmen intricatius quam linea piscatoria umida postero mane implicatur. Prudens flagelli usus plurima incommoda avertit. Quisque puer Inuit se longi flagelli magistrum gloriatur; facile vero signum humi iacens attingere, difficile autem curru maxima celeritate eunte prorsum se inclinare atque canem segniter trahentem post umeros percutere.

Si canem unum quia amicos invisit nomine compellas, alterum vero per errorem ferias, ambo protinus inter se pugnant atque ceteros omnes consistere cogunt. Praeterea si cum comite viam faciens colloqui incipias, aut solus carmen canas, canes statim consistunt, se convertunt, sedent, quasi quid dicturus sis auscultaturi.

Kotukonem semel atque iterum canes cum curru abripuerunt, quod cum constitisset currum obice continere oblitus erat; multos funes rupit, nonnullas corrigias perdidit, antequam octo canum integrum agmen currumque levem ei tuto credere possent. Tum vir magnae auctoritatis sibi videbatur; in glacie plana et nigra, forti corde et cubito veloci usus, per campos ferebatur tam celeriter quam lupi integra acie venantes.

Decem miliaria ad spiracula phocarum procedebat; venandi loco adepto unum funem e *pitu* solvens magnum nigrumque ducem canum, omnium callidissimum, liberabat. Ubi canis spiraculum odoratus erat, Kotuko currum in contrariam partem vertebat, duo cervorum cornua brevia quae e tergo currus ansarum instar eminebant profunde in nivem figens, ne reliqui canes currum auferre possent.

Tum per singulos digitos prorepens exspectabat dum phoca respirandi causa emergeret. Subito hastam fune longo adnexam in foramen defigebat; paulo post phocam ad marginem glaciei trahebat, duxque niger accurrens cadaver in currum ducere adiuvabat. Hoc tempore canes iuncti excitati spumabant ululabantque, dum Kotuko flagellum longum, velut ferrum candens, super omnium ora identidem demittebat, donec cadaver rigidum congelaret.

Redire domum labor gravior erat. Currus onustus inter glaciem asperam caute moderandus, canes autem neque trahere volebant, sed sedebant atque phocam esurientes spectabant. Tandem viam curruum per glaciem ad pagum tritam attingebant; tum cum tintinnitu supra glaciem sonantem, demissis capitibus erectisque caudis, currere solebant. Kotuko interea «An-gutivaun tai-na tau-na-ne taina»—Carmen Venatoris Redeuntis—canebat; passimque e domibus sub caelo obscuro sideribus pleno voces eum salutabant.

Cum canis Kotuko ad plenam magnitudinem pervenisset, suum quoque gaudium habebat. Multis inter canes certaminibus paulatim usque ad principem locum ascendit, donec vesperi quodam ad cibum magnum nigrum

ducem lacessivit—Kotuko puer aequum certamen curavit—atque eum in secundum locum redegit. Tum ipse funem longissimum in fronte agminis accepit, quinque pedibus ante ceteros currens; officium eius certamina omnia, sive inter currendum sive quiescentibus, prohibere erat; torquem gravem et crassum ex filo aeneo gerebat.

Occasionibus praecipuis interdum intra domum cibum coctum sumebat; nonnumquam etiam Kotukonis in lecto dormire sinebatur. Optimus phocarum indagator erat, bovemque moschiferum circumcurrendo et posteriores eius pedes mordendo continere poterat. Quin etiam—quod maxima fortitudinis cani currum trahenti probatio est—lupo Arctico macilento resistebat, quem ceteri septentrionales canes supra omnia per nivem gradientia metuunt.

Ipse dominusque eius—ceteros canes currui iunctos inter comites non numerabant—dies noctesque una venabantur: puer pellibus involutus et canis ferox, villis longis, oculis angustis, dentibus albis, pelle flava. Inuit nihil aliud vitae negotium habet quam sibi familiaeque cibum ac pelles comparare; feminae pelles in vestes conficiunt interdumque venatione bestiolarum adiuvant, sed maxima cibi pars, quam ingenti copia consumunt, a viris invenienda est.

Si copia deficiat, nemo ibi est a quo emere, petere aut mutuari possis: homines mori necesse est.

Inuit tales casus non cogitat nisi cum calamitas ipsa instat. Kadlu, Kotuko, Amoraq atque infans qui in materno cucullo pelliceo perpetuo calcitrabat et adipis frustula toto die mandebat tam beati erant quam ulla familia in orbe terrarum. E gente placidissima nati erant—in qua raro quis irascitur, vix umquam infans verberatur—cui vix nota erat vera mentiendi ratio, nedum furandi ars.

Satis illis erat cibum e medio frigore acerbo atque immani ferro sibi comparare, pingui vultu arridere, mira de larvis et monstris vesperi narrare, edere dum amplius edere nequirent; interminabileque mulierum carmen «Amna aya, aya amna, ah! ah!» per longos dies ad lucernarum lumen canere, dum vestes instrumentaque venatoria reficerent.

Sed hieme quadam terribili omnia illos destituerunt. Tununirmiut e solita salmonum captura reversi domos in glacie recens concreta ad septentrionem insulae Bylot posuerunt, phocas capturi ubi mare congelasset. At autumnus celeriter saevissimeque advenit.

Totum mensem Septembrem procellae sine intermissione fuerunt; glaciem planam phocis venandis idoneam, dum vix quattuor vel quinque pedes crassa esset, fractam in litora compulerunt atque immensam glaciei asperae, in tumulos et acus eminentes congestae, molem viginti miliarium latitudine excitaverunt, qua currus a canibus trahi omnino nequibant. Extremus campus

glaciei, ubi phocas hieme venari consueverant, fortasse viginti miliaria ultra hoc aggerem remotus erat, extra tribus Tununirmiut potestatem.

Potuissent tamen fortasse gelatis salmonibus et recondito adipe, additis quae laquei caperent, hiemem aegre transigere; sed mense Decembri venator quidam reperit *tupik*, tentorium pelle textum, in quo tres feminae et puella paene mortuae iacebant. Earundem viri ex ultimo septentrione descenderant atque in parvis navigiis pellitis, dum monocerotes marinos longis cornibus praeditos insequerentur, glacie compressi perierant.

Kadlu igitur nihil aliud facere poterat quam mulieres inter casas pagi hiemalis distribuere: apud Inuit enim nemo hospiti escam negare audet, quia nescit quando ipse mendicare cogatur. Amoraq puellam quattuordecim fere annorum domum recepit, quae ancillae quodammodo operam daret. Ex cuculli acuta forma et longo rhomborum ornatu in tibialibus e candida cervina pelle factis eam e terra Ellesmere venisse coniecerunt.

Numquam antea puella ollas coctorias ex stanno nec currus subter ligno munitos viderat; at Kotuko puer et Kotuko canis eam satis diligebant.

Tum vulpes omnes ad austrum migraverunt; ne gulo quidem, parvus ille fur nivium obtuso capite fremens, inanem laqueorum ordinem a Kotukone positum sequi dignabatur. Tribus duos optimorum venatorum amisit, qui in pugna cum bove moschifero graviter mutilati erant; reliquis igitur plus laboris impositum est.

Cotidie Kotuko curru venatorio levi et sex aut septem canibus robustissimis trahebatur, glaciem perlustrans donec oculi dolerent, num alicubi planities quieta et aperta reperiretur, in qua phoca spiraculum fortasse effodisset. Kotuko canis longissime discurrebat; in summo camporum glacialium silentio puer gemitum canis sui, laetitia paene suffocatum, ad spiraculum phocae tria miliaria distans tam clare audire poterat quam si ipse iuxta cubitum staret.

Ubi canis foramen invenisset, puer humili e nive muro sese a vento asperrimo tegebat; ibi decem, duodecim, viginti horas exspectabat donec phoca respiratum surgeret, oculis semper in parvo signo ipsius manu supra foramen posito fixis, quo harpoonem recta deorsum dirigere posset. Sub pedibus stragulum parvum ex pelle phocae habebat, cruraque sibi invicem cingulo *tutareang*, id est illo «vinculo» quod seniores venatores memoraverant, constringebat.

Hoc vinculum crura inscio motu tremere prohibebat, dum ille exspectat, exspectat atque exspectat phocam auribus acutissimis ad aquae superficiem venturam. Nullum sane ibi gaudium; facile tamen intellegitis quanta sit aerumna immobiliter in tali cingulo sedere, thermometro quadraginta fere gradus infra zerum indicante: durissimus est labor quem Inuit novit. Phoca tandem capta, Kotuko canis cum fune post se trahente prosiliebat cadaverque

ad currum deducere adiuvabat, ubi canes fessi ac famelici sub venti umbra abruptae glaciei tristes iacebant.

Una phoca non diu sufficiebat: omnibus enim paguli incolis ius ad portionem cibi erat; neque os neque cutis neque nervus animalis perdebatur. Etiam canibus olim destinatus cibus hominibus cedebat; Amoraq canes veteribus pellibus tentoriorum aestivorum, quas e sub scamno cubili eruebat, pascebat. Canes ululabant, iterum ululabant, experrectique fame ululabant. Lucernae ex lapide saponario intra casas positae aperte famem adventantem ostendebant.

Annis bonis, cum adeps abundabat, flammae lucernarum navibus similium ad duos pedes alte surgere solebant, laetae, pingues, flavae. Nunc vix sex uncias attingebant. Quotiens flamma imprudenter relicta subito claresceret, Amoraq musci ellychnium studiose demittebat; omnium autem e familia oculi manum eius sequebantur. In tanto frigore res horrenda famis non tam ipsa mors est quam mors in tenebris.

Omnes Inuit tenebras metuunt, quae sex mensibus sine intervallo eos premunt; ubi lucernae intra domos languescunt, mentes hominum labare atque perturbari incipiunt.

At maior etiam calamitas instabat.

Canes fame exhausti in cuniculis rictus ostendebant et fremebant, stellas frigore rigentes intuentes vento acri nares opponentes, nocte post noctem. Cum ululatus cessavissent, silentium rursus ita grave ac solidum cadebat sicut nix ante ianuam aggesta; homines tum sanguinis pulsus per angustos aurium meatus atque ictus propriorum cordium audiebant, quorum fragor tympanis veneficorum per nivem sonantibus aequabatur.

Nocte quadam canis Kotuko, qui in iugis insolito more tacitus iratusque fuerat, repente insiluit atque caput genui Kotukonis admovit. Puer eum palpavit; sed canis caece adhaerebat atque blandiebatur. Tum Kadlu experrectus ingens caput lupino simile apprehendit, inque oculos vitreo obtutu haerentes inspexit. Inter genua Kadlu canis tremens gemebat. Pili circa collum erecti sunt, fremitus tamquam advenae ad ianuam stantis audiebatur; mox laetissime latravit, humi volutatus calceum Kotukonis velut catulus mordicavit.

«Quid est?» Kotuko interrogavit, qui iam metu incipiebat affici.

«Morbus,» respondit Kadlu. «Morbus caninus est.» Canis Kotuko nasum sustulit diuque ululavit.

«Talem morbum antea numquam vidi. Quid acturus est?» puer quaesivit.

Kadlu umerum paulum sustulit atque ad brevem suam hastam ad confodiendum aptam in altera domus parte ambulavit. Magnus canis eum conspexit, iterum ululavit, tum per cuniculum furtim subrepsit; ceteri canes hinc atque hinc recesserunt ut latiorem ei viam darent. Ubi in nivem exierat, velut boum moschiferum indagans furiose latravit; sic latrans atque saliens et

gestiens ex oculis evanuit. Morbus eius non aquae horror, sed simplex manifestaque mentis insania erat.

Frigus, fames, maxime vero tenebrae mentem ei turbaverant; cumque hic morbus horrendus in uno canum agmine semel apparuerit, flammae vaganti similis celeriter transit. Proximo venationis die alius canis insanivit, quem Kotuko, cum ille inter funes mordens ac luctans saeviret, ilico occidit.

Tum niger ille canis qui olim primus agmen duxerat subito quasi cervi borealis vestigium imaginarium secutus latravit; ubi e *pitu* liberatus est, glacialem rupem faucibus petiit, deinde sicut dux suus, iugo adhuc indutus, aufugit. Ex eo tempore nemo canes rursus venatum educere volebat: alio enim usui canes servabant, idque canes sentiebant; quamvis alligati manuque pascerentur, desperatione metuque oculi eorum repleti erant.

Accedebat quod anus de larvis fabulas narrare coeperunt; dicebant se umbris venatorum eodem autumno perditorum occurrisse, quae terribilia omnia ventura esse praedixissent.

Kotuko magis de suo cane amisso quam de ullo alio incommodo dolebat; quamquam Inuit immodice vesci solet, etiam famem tolerare novit. Sed fames, obscuritas, frigus atque intemperies vires eius frangebant; voces intra caput audire coepit, et homines qui non aderant extremo oculorum angulo quasi videre.

Nocte quadam, postquam decem horas supra foramen phocae «caecum» incassum sederat, cingulo soluto ad pagum redibat, infirmus et vertigine laborans. Constitit ut dorsum grandi saxo applicaret, quod una glaciei prominente cuspide tamquam lapis libratus sustinebatur. Pondere pueri aequilibrium turbatum est; saxum graviter provolutum, dum Kotuko ut effugeret subsilit, per glacialem clivum stridens sibilansque eum secutum est.

Id Kotukoni satis erat. A puero didicerat omne saxum et lapidem suum habere dominum, *inua* dictum, qui plerumque monstrum femineum uno oculo praeditum, *tornaq* nomine, esset; cum autem tornaq homini auxilium praebere vellet, intra saxeam domum suam post eum volvi atque rogitare solebat num eam sibi spiritum custodem adsciscere vellet.

Cum aestatis tepore glacies tabescit, saxa glacie nixa per totam regionem devolvuntur atque labuntur; hinc facile intellegitur quomodo homines saxa vivere opinati sint. Kotuko pulsum sanguinis in auribus, quem tota die audiverat, iterum sensit; eumque vocem ipsius tornaq saxi esse credidit. Antequam domum rediret, certus iam erat se diu cum illa locutum esse; cumque omnes eius gentis hoc fieri posse crederent, nemo contradixit.

«Ita mihi dixit: "De loco meo in nive desilio, desilio,"» Kotuko oculis cavis, intra domum semilucidam procumbens, exclamavit. «"Dux tibi ero," dixit. "Ad phocarum spiracula bona te ducere possum." Cras egrediar, tornaq autem viam demonstrabit.»

Tum *angekok*, pagi veneficus, intravit; Kotuko historiam iterum a principio narravit, nihilque in secunda narratione detraxit.

«Tornait sequere,» dixit angekok, «spiritus lapidum; hi rursus cibum nobis afferent.»

Puella autem ex septentrione advecta iam diu iuxta lucernam iacebat, parum edens, pauciora loquens; postero vero die, cum Amoraq et Kadlu exiguum currum manu trahendum oneribus aptarent atque Kotukonis venatoria instrumenta et quantum adipis et carnis phocae congelatae concedere possent congererent, puella funem arripuit et fortiter ad latus pueri egressa est.

«Domus tua domus mea est,» inquit, dum parvus currus ossibus subtus munitus post eos stridens salit in immani Arctica nocte.

«Domus mea domus tua est,» Kotuko respondit, «sed vereor ne ambo simul ad Sednam eamus.»

Sedna autem domina inferorum est; Inuit credunt omnes mortuos unum annum in eius regione horribili degere debere, antequam ad *Quadliparmiut*, locum felicem, proficiscantur, ubi numquam congelat et cervi pingues ad vocem accurrunt.

Per pagum homines clamabant: «Tornait Kotukoni locutae sunt. Glaciem apertam ostendent. Phocas iterum nobis afferet!» Voces eorum mox in vacuas frigidasque tenebras absorptae sunt. Kotuko et puella umeris collatis funem trahebant aut currum inter glacies ad Oceanum Septentrionalem perducebant.

Kotuko asseverabat tornaq saxi sibi imperavisse ut ad septentrionem iret; illuc itaque pergebant, sub *Tuktuqdjung*, id est Cervo Boreali, illis sideribus quae nos Ursam Maiorem vocamus.

Nemo Europaeus quinque miliaria diei spatio super illos glaciei cumulos et acumina nivis conficere potuisset; hi vero duo exacte sciebant quali manus flexu currus circa tumulum promoveretur, quo nisu e rima glaciei paene tolleretur, quanta denique vi paucis placidis ictibus hastae viam faceres, cum omnia desperata viderentur.

Puella nihil dicebat; caput inclinabat, dum longa fimbria e pelle gulonis facta in cucullo eius hermellino ad latam faciem fuscam ventilabatur. Supra eos caelum atrum veluti holoserico tectum, in horizonte autem fasciae rubrae, Indicas vestes imitantes, fulgebant; sidera ingentia velut urbanae lucernae ardebant. Subinde viridis aurorae borealis fluctus per concavum caeli volvebatur, quasi vexillum micabat et evanescebat; interdum stella cadens per tenebras crepitans longam scintillarum seriem trahebat.

Tum camporum glacialium superficies sulcis et iugis distincta colorem rubrum, aeneum, caeruleum varie ostendebat; at sub communi stellarum lumine omnia uno cano gelu percusso colore apparebant. Glacies enim, ut

meministis, tempestatibus autumnalibus ita contusa tormentisque conflictata erat, ut terrae motu concreto similis esset.

Erant fossae ac valles, erant foramina quasi lapidicinae glaciei incisae; moles fragmentaque plurima in plana priore concretione haerentia; maculae veteris nigrae glaciei olim tempestate sub campum compulsatae nunc rursus evectae; rotundae glaciei moles, acies serrarum similes, quas nix vento agitata scalpebat, cavitates magnae ubi quadraginta octo vel sexaginta quattuor iugera infra reliquum campum iacebant.

E longinquo tales moles phocas vel morsos marinos, currus inversos vel venatores, fortasse etiam Ursum Spiritum Album decem cruribus praeditum referre poterant. Sed quamquam mirae formae quasi mox animandae erant, nullus audiebatur sonus, ne tenuissima quidem repercussa vox.

Per hoc silentium et vastitatem, dum lumina subita quasi alis agitata apparebant et exstinguebantur, currus cum duobus trahentibus lente serpebat, quasi res in somnio terribili, in ipso mundi fine de fine mundi somniatae.

Ubi defessi erant, Kotuko id quod venatores «dimidiam domum» nominant construebat, exiguum niveum tugurium, in quod se cum lucerna itineraria contrudebant, congelatam phocae carnem quam maxime calefacere conantes. Brevi somno capto iter renovabatur: per triginta miliaria saepe pergebant, ut decem tantum ad septentrionem progrederentur. Puella semper taciturna; Kotuko secum murmurabat, subitoque carmina in Domo Cantus audita canebat—carmina aestatis, cervorum borealium salmonumque—quae illo anni tempore prorsus incongrua erant.

Interdum affirmabat se tornaq sibi grunnientem audire; tum in glacialem tumulum insanus quasi currens ascendebat, bracchia iactans, magna minantique voce loquebatur. Verum ut dicam, Kotuko eo tempore paene mente captus erat; puella autem pro certo habebat eum a spiritu custode duci omniaque bene cessura esse.

Quarto tandem die itineris Kotuko, cuius oculi quasi globi ardentes in capite fulgebant, narravit suam tornaq eum per nives insequi sub forma canis duobus capitibus praediti. Puella in locum quo Kotuko monstrabat respexit; nescio quid in vallem delabi visum est. Hominem certe non fuisse constat; omnes autem noverant tornait formas ursorum, phocarum similiumque animalium potissimum assumere.

Fortasse ille Spiritus Ursus Albus decem pedibus praeditus erat, fortasse res omnino alia; ambo adeo fame confecti erant ut oculis parum credi posset. Ex quo pagum reliquerant nihil ceperant, nullum venationis vestigium viderant; cibus ne septem quidem dies amplius sufficeret, tempestasque iam imminebat. Procella Arctica decem dies sine intermissione saevire potest, totoque eo tempore qui sub divo versetur certissime peribit.

Kotuko casam niveam aedificavit tam amplam ut currum manu trahendum reciperet—nam a cibo tuo numquam discedendum est. Dum

postremum glaciei frustum forma inaequali, quod summam tecti concamerationem clauderet, aptabat, Rem quandam ex rupicula glaciei dimidio miliario distante se intuentem vidit. Aer caligine velatus erat, Resque quadraginta pedes longa, decem alta, viginti pedes caudae habere videbatur; omnis corporis ambitus tremebat.

Puella idem vidit; nec tamen terrore clamitans, placide dixit: «Quiquern est. Quid deinde fiet?»

«Mecum loquetur,» respondit Kotuko, sed inter dicendum cultellus nivarius in eius manu contremuit; nam quamvis quis se horrendis insolitisque spiritibus familiarem esse credat, raro tamen optat ut ipsi suam opinionem experimento confirment. Quiquern enim umbra canis ingentis, glabri, edentuli esse putatur, qui in ultimo septentrione habitat atque per terras vagatur antequam quidquam novi accidat.

Res illae sive bonae sive malae esse possunt; at ne venefici quidem de Quiquern libenter loquuntur. Is canes in insaniam agit. Sicut Spiritus Ursus, pluribus quam solitis pedum paribus, sex vel octo, praeditus est; res vero in caligine huc illuc saliens pluribus cruribus quam ullus canis naturalis eget instructa videbatur. Kotuko et puella celeriter in casam se contraxerunt.

Sane si Quiquern eos petere voluisset, tectum supra capita eorum disrumpere potuisset; tamen murus niveus pedem crassus inter ipsos et sceleratas tenebras positus non mediocrem consolationem afferebat. Tum tempestas cum ululatu venti, traminis stridori simillimo, erupit; tres dies totidemque noctes sine ulla directionis mutatione nec uno momento remittens saeviit.

Lapideam lucernam inter genua positam assidue alebant, semitepidam phocae carnem parce mordicabant, fumum nigrum in tecto condensari spectabant, septuaginta duabus longissimis horis. Puella cibum in curru reliquum dinumeravit: vix duobus diebus sufficiebat. Kotuko cuspides ferreas harpoonis, hastae phocariae atque teli avibus petendis apti, nec non vincula e cervorum nervis facta, inspiciebat; aliud enim nihil erat agendum.

«Mox ad Sednam ibimus—perquam mox,» puella susurravit. «Tribus diebus exactis nos decumbentes illuc ibimus. Num tua tornaq nihil aget? Cane ei aliquod angekok carmen, quo huc veniat.»

Kotuko cantus magicos voce acutissima et ululanti modulatus est, procellam interea lente residentem. Media in cantione puella repente commota chirotheca tectam manum, mox ipsum caput, ad glacialem casae solum admovit. Kotuko idem fecit; ambo genibus nixi mutuo in oculos intendentes omni animi contentione auscultabant.

Kotuko e margine laquei aviario in curru iacentis tenuem e costa balenae assulam avulsit; quam ubi rectam fecit, in parvo glaciei foramine defixit, chirotheca glaciem circa eam premens. Tam delicate constabat quam acus magnetica; iam non auscultabant, sed eam intuebantur. Virga tenuis levissime

contremuit; tum aliquot secundis aequaliter vibravit, conquievit, iterumque vibravit, hoc tempore ad aliam caeli partem quasi annuens.

«Praemature!» Kotuko exclamavit. «Ingens glacies alicubi longe in alto fracta est.»

Puella virgulam indicavit et caput negando commovit. «Magna fractura est,» dixit. «Audi glaciem terrae innixam: pulsat.»

Rursus genuflexi sonos occultos et mirabiles, tamquam sub pedibus ortos, audiverunt: nunc catulus caecus supra lucernam stridere videbatur; nunc saxum per duram glaciem teri; nunc tympanum opertum surdis ictibus pulsari; omnia tamen quasi ex longa distantia per exiguum cornu ducta languescebant et attenuabantur.

«Non decumbentes ad Sednam ibimus,» Kotuko dixit. «Glacies frangitur. Tornaq nos fefellit. Moriemur.»

Haec fortasse absurda videntur; re vera autem duo illi in gravissimo erant periculo. Procella trium dierum profundam aquam sinus Baffin ad austrum propulerat atque ad extremum campi glacialis, qui ab insula Bylot in occidentem late porrigitur, accumulaverat.

Simul validus ille maris cursus qui ex freto Lancaster ad orientem fertur longa miliaria glaciei solutae, quam *pack-ice* vocant, secum trahebat: non in uno campo compactam, sed asperam et discretam. Haec glacies campum feriebat, dum mare aestu procelloso commotum eum subter labefactabat et erodebat. Quos sonos Kotuko et puella audiverant, levissimi soni repercussi ex pugna triginta quadragintave miliaria remota erant; virga autem exilis eius concussione tremebat.

Ut Inuit dicunt, cum glacies ex longo hiemis somno semel expergiscitur, quid accidere possit nemo praedicere valet; nam campi olim firmissimi tam cito quam nubes faciem mutant. Ventus hic vere solitus sed praematuro tempore missus esse apparebat; fieri omnia poterant.

Nihilominus eorum animi aliquanto laetiores facti sunt. Si campi glacies frangeretur, nulla amplius esset mora nec longa miseria. Spiritus, larvae, veneficae gentes super glaciem contortam iam discursabant; fortasse ambo inter monstros insolitos, ardenti adhuc animi motu, simul in regnum Sednae descenderent. Tempestate cessante casam relinquentes strepitum procul in horizonte indies augeri audiverunt; glacies ipsa dura circa eos gemebat atque susurrabat.

«Adhuc exspectat,» inquit Kotuko.

Supra tumulum glaciei sedebat vel subsidens latebat Res illa octo cruribus praedita, quam ante tres dies conspexerant; horrendum ululatum emittebat.

«Sequamur,» dixit puella. «Fortasse aliquam viam novit quae non ad Sednam ducat.» Sed dum funem arripit, viribus deficientibus titubavit. Res illa lente ac claudicanti gressu per glaciei iuga discessit, semper occidentem et

continentem petens. Illi secuti sunt; fragor autem ad extremum campum glacialem propius propiusque tonabat.

Extremum campi labrum undique tribus aut quattuor miliariis introrsum fissum erat; ingentes tabulae glaciei decem pedes crassae, nunc paucorum passuum, nunc triginta duorum iugerum magnitudine, inter se et cum adhuc integra planitie concurrebant, fluctu assurgente deprimi, attolli, conquassari coactae. Hanc glaciei arietariae primam aciem mare in campum immiserat.

Continuus tabularum fragor ac concursus stridorem aliarum glaciei laminarum, quae sub integra mole detrudebantur quasi chartae sub mappam convivii, paene obscurabat. Ubi mare minus profundum erat, laminae aliae super alias cumulabantur, donec infima ad lutum quinquaginta pedes infra pertineret; aqua caenosa post aggerem glacialem coacta magis magisque premebatur, donec vis aucta omnia iterum in anteriorem partem compelleret.

Praeter campum atque glaciem vagam etiam procella et cursus aquarum veros montes glaciales adducebant, ex oris Groenlandiae vel litore septentrionali sinus Melville abruptos. Hi granditer cum sonitu veniebant, fluctibus circa eos albicantibus, atque in campum progrediebantur velut classis antiqua omnibus velis instructa.

Mons glacialis qui totum mundum ante se rapere posse videretur repente in aqua profunda fundum attingens immobilis haerere poterat, dein inclinatus in spuma, luto, aquaque glaciali volitante se volutabat; alius multo minor humiliorque in campum planum penetrare poterat, utrimque tonnas glaciei expellens, et dimidium miliarium sulcum incidens priusquam sisteretur.

Alii gladii instar cadebant, fossam recens sectam asperis marginibus relinquentes; alii in immanem imbrem fragmentorum solvebantur, quorum singula complures tonnas ponderabant et inter tumulos volvebantur. Alii rursus, ubi vada subissent, ex aqua integro corpore surgebant, velut dolore cruciati se contorquebant, deinde in latus pondere suo procumbebant, mari supra umeros eorum fervente.

Hic perpetuus glaciei motus—quae premebatur, flectebatur, frangebatur atque in innumeros arcus attollebatur—per totam campi oram septentrionalem, quantum oculi aspicere poterant, apparebat. E loco ubi Kotuko et puella erant res nihil nisi levem sollicitumque sub horizonte motum, aquarum quasi reptationem, ostendebat; sed singulis momentis appropinquabat, et procul terrestri parte audiebatur grave tonitruum velut tormentorum per nebulam explosorum.

Hoc significabat glaciem contra ferreas rupes insulae Bylot, quae ad austrum post eos erat, impelli et conferri.

«Hoc numquam antea factum est,» Kotuko stupens inquit. «Non est huius rei tempus. Quomodo glacies nunc frangitur?»

«Illud sequere!» puella clamavit, Rem ante se nunc claudicantem nunc perturbate currentem ostendens. Ambo funem currus trahentes secuti sunt,

dum glacies fragoribus formidabilibus appropinquabat. Denique circumiecta planities in omnes partes stellatim rimosa facta est; rimae aperiebantur ac subito occludebantur velut lupi dentes. At ubi Res illa quiescebat, in tumulo veteris glaciei fragmentorum quinquaginta fere pedes alto, nihil movebatur.

Kotuko praeceps prosiluit, puellam post se trahens, ad imum tumulum repens. Glacies undique clarius clariusque loquebatur, sed tumulus immobilis mansit; puella autem eum spectante, Kotuko dextrum cubitum sursum forasque extulit, Inuit signo insulae figuram designans.

Vera enim terra erat ad quam Res illa octipes claudicans eos duxerat: insula parva, saxis graniticis summo in vertice instructa, harenis in litoribus cincta, glacie undique calceata, vestita, larvata, ut nemo eam a glaciali campo distinguere posset, sed cui solidum terrae solum, non mobilis glaciei moles, suberat! Concussiones et repercussus glaciei in vado fractae fines eius demonstrabant; vadum autem propitium septentrionem versus proiectum maximos glaciei impetus detorquebat, prorsus sicut vomer aratri terram versat.

Periculum sane erat ne aliqua moles glaciei vehementer impulsa litus superaret, summum insulae caput velut planum raderet; sed ea cura Kotukoni et puellae non erat, dum casam niveam constituebant cibumque parabant, fragorem et labentium glaciei massarum strepitum in litore audientes. Res illa evanuerat; Kotuko vero coram lucerna sedens de sua potestate in spiritus fervide gloriabatur. Inter media eius verba puella subito risit, atque ultro citroque corpus inclinans quati coepit.

Post umerum eius in casam sensim reptando duo capita intrabant, unum flavum, alterum nigrum; pertinebant ad duos canes tristissimos et omnium quos vidisses maxime pudentes. Alter Kotuko canis erat, alter antiquus dux niger. Uterque nunc pinguis atque bene habitus, mente sanus, sed mirabili quodam modo alter alteri coniunctus erat. Meministis ductorem nigrum, cum aufugerat, iugum secum retinuisse.

Is cani Kotukoni occurrisse atque aut lusisse aut certasse debuerat; nam ansa eius humeralis in torquem Kotukonis ex filo aeneo torto factum irrepsit atque ita contracta est ut neuter funem mordendo solvere posset. Ita uterque laterali parte ad collum alterius alligatus erat. Haec coniunctio, cum libertate suo arbitratu venandi, insaniam eorum sanavisse videbatur. Nunc ambo gravissimo vultu consistebant.

Puella duos canes, velut pudore affectos, ad Kotukonem impulit et risu inter singultus exclamavit: «Ecce Quiquern, qui nos ad terram tutam duxit! Aspice octo pedes et duo capita!»

Kotuko vincula incidit; ambo in eius amplexum, flavus et niger, irruerunt, quasi narrare vellent quomodo sanitatem recepissent. Kotuko manum per costas eorum deduxit, quae bene rotundae carneque refertae erant. «Cibum

invenerunt,» arridens dixit. «Non puto nos tam cito ad Sednam ituros esse. Tornaq mea eos misit. Morbus ab iis recessit.»

Ubi Kotukonem salutaverant, canes illi, qui per multas hebdomadas una dormire, edere atque venari coacti fuerant, statim mutuo iugula petiverunt: in casa nivea pulcherrimum certamen ortum est. «Canes inanes non pugnant,» Kotuko dixit. «Phocas invenerunt. Dormiamus; cibum reperiemus.»

Ubi experrecti sunt, ad septentrionale insulae litus mare apertum apparebat, glaciesque omnis soluta ad terram compulsata erat. Sonus fluctuum in litus incidentium inter iucundissimos est quos Inuit audire possit, quoniam significat ver adventare. Kotuko puellaque manus coniunxerunt et arriserunt: plenus enim et purus undarum inter glacies fragor salmonum cervorumque tempus et odorem humilium salicum florescentium in memoriam revocabat.

Dum aspiciebant, mare inter glaciei frusta fluctuantia summa frigoris vi tenui crusta iterum obduci coepit; in horizonte tamen immensa rubra lux oriebatur, solis adhuc sub terra positi fulgor. Non tam solem oriri videre sibi videbantur quam eum in somno oscitantem audire; fulgor paucis tantum minutis mansit, sed anni conversio significata est. Nihil iam id mutare posse sentiebant.

Kotuko canes reperit super phoca recens occisa certantes, quae pisces procella exagitatos secuta venerat. Prima erat ex viginti vel triginta phocis quae eodem die insulam petierunt; donec mare perfecte congelavit, centena capita nigra in aqua vadosa libera gaudebant, cum glaciei fragmentis huc illuc fluctuantia.

Iucundum erat phocarum iecinoribus rursus vesci, lucernas adipe tam liberaliter replere ut flammae tres pedes altae exsilirent. Sed simul atque glacies recens hominem sustinere potuit, Kotuko puellaque currum manu trahendum oneraverunt, duos canes plus quam umquam in vita trahere coegerunt: metuebant enim quid in pago suo accidisset. Aer aeque atque antea saevus erat, sed facilius est currum bono cibo oneratum trahere quam fame laborantem venari.

Quinque et viginti phocarum cadavera in glacie litoris recondita, ad usum parata, reliquerunt atque ad suos contenderunt. Canes, ubi Kotuko quid ex iis vellet indicaverat, rectam viam demonstraverunt; nullis locorum indiciis apparentibus, intra duos dies extra Kadlu domum latraverunt. Tres tantum canes responderunt: ceteri devorati erant, omnesque domus obscurae erant.

Sed ubi Kotuko «Ojo!» id est «Carnes elixae!» clamavit, infirmae voces responderunt; tum singulorum vicanorum nomina clare recitavit, neminemque desideravit.

Post horam intra domum Kadlu lucernae late flagraverunt; aqua ex nive liquefacta calebat, ollae fremere incipiebant, ex tecto nives stillabant; Amoraq toti pago cenam parabat, infans in cucullo adipem suaviter nucis saporem referentem mandebat, venatores lente atque ordine phocae carnibus

usque ad satietatem se implebant. Kotuko autem et puella res gestas narraverunt.

Duo canes inter eos sedebant; quoties nomen eorum pronuntiabatur, singulas aures erigebant, maxime omnium verecundi videbantur. Inuit affirmant canem, qui semel insanivit et sanitatem recuperavit, numquam postea eodem morbo corripi posse.

«Ergo tornaq nos non oblita est,» dixit Kotuko. «Procella saeviit, glacies fracta est, phocae post pisces quos tempestas fugaverat enataverunt. Nunc nova spiracula phocarum non plus quam duobus diebus distant. Cras boni venatores proficiscantur et phocas quas cecidi reportent: viginti quinque in glacie sepultae sunt. Illis consumptis nos omnes per campum glacialem phocas sequemur.»

«Quid nunc agis?» angekok quaesivit, eadem prorsus voce qua Kadlu, ditissimum Tununirmiut, alloqui solebat.

Kotuko in puellam septentrionalem respexit, et placide respondit: «Domum aedificamus.» Domus Kadlu partem ad septentriones et occidentem spectantem indicavit, nam iuxta hanc filius coniugio iunctus aut filia nupta habitare solet.

Puella ambas manus supinas convertit, velut desperans caput paulum commovens. Peregrina erat, fame paene mortua reperta, quae nihil ad novam familiam constituendam afferre posset.

Amoraq e lecto insiluit, resque multas in puellae gremium congerere coepit: lucernas lapideas, instrumenta ferrea ad pelles radendas, ollas stanneas, cervorum pelles dentibus boum moschiferorum exornatas, veras etiam acus ad crassam telam consuendam idoneas qualibus nautae utuntur: dotem splendidissimam quae umquam in extremo circuli Arctici confine data esset. Puella septentrionalis caput usque ad solum inclinavit.

«Etiam hos!» Kotuko risit, canes nutu advocans, qui frigida rostra in faciem puellae impresserunt.

«Ah,» angekok significanti tussi inquit, quasi rem omnem diu ipse perpendisset. «Simul atque Kotuko pagum reliquit, in Domum Cantus ingressus sum et magicos cantus cecini. Per omnes longas noctes cecini, Spiritum Cervi Borealis advocavi. Mea carmina procellam excitaverunt quae glaciem fregit et duos canes Kotukoni admovit, cum glacies ossa eius contritura esset. Meum carmen phocas post fractam glaciem advexit.»

«Corpus meum in *quaggi* immotum iacebat, spiritus autem per glaciem circumcurrebat atque Kotukonem canesque in omnibus rebus gestis ducebat. Ego omnia feci.»

Omnes autem cibo pleni somnoque dediti erant, ut nemo contradiceret. Angekok igitur ob dignitatem officii aliud magnum carnis elixae frustum sibi sumpsit, atque cum ceteris in calida domo, bene illuminata et adipe redolente, dormitum procubuit.

Kotuko, qui picturas more Inuit egregie sculpebat, imagines harum omnium rerum in longa planaque eboris tabula, cuius alterum extremum foramine pertusum erat, incidit.

Cum ipse et puella anno illo quo hiems mirabiliter mitis atque aperta fuit ad terram Ellesmere septentrionem versus profecti essent, picturam rerum gestarum apud Kadlu reliquit. Hanc Kadlu aestate quadam amisit in glareosis litoribus lacus Netilling ad Nikosiring, cum currus eius caninus confractus esset; insequenti vere Inuit quidam lacus incola reperit, et cuidam apud Imigen viro vendidit, qui in navi cete venante apud sinum Cumberland interpres erat. Is deinde eam Hansi Olsen vendidit, qui postea inter navis gubernatores adiutores fuit in ingenti nave qua peregrinatores ad Caput Septentrionale Norvegiae vehebantur.

Ubi tempus peregrinationum finitum est, navis inter Londinium et Australiam iter facere coepit, ad Taprobanen subsistens; ibi Olsen ebur cuidam gemmario Cingalensi pro duobus sapphiris ficticiis vendidit. Ego autem id sub quibusdam quisquiliis in aedibus apud Columbum, oppidum Taprobanes, reperi atque ab initio ad finem interpretatus sum.

ANGUTIVUN TINA

Haec est libera admodum versio carminis quo venatores redeuntes, post phocas venatas, cantare solebant. Inuit saepe eadem verba iterant atque iterant.

Chirothecae sanguine concreto rigent,
Pelles nivibus volantibus obrutae sunt;
Redimus cum phoca, cum phoca!
Ab extremo glaciei campo redimus.

Au jana! Aua! Oha! Haq!
Iuncta canum agmina latrant et currunt;
Longa flagella crepant, redeunt venatores,
Ab extremo glaciei campo redeunt!

Phocam ad secretum eius recessum vestigiis secuti sumus,
Subter glaciem phocam radere audivimus;
Signum posuimus ibique excubavimus,
In extremo glaciei campo.

Cum respiratum emersit, hastam sustulimus;
Sic hastam deorsum adegimus!
Sic eam diu fatigavimus, sic interfecimus,
In extremo glaciei campo.

Chirothecae glaciali sanguine cohaerent,
Oculos nives agitatae claudunt;
Tamen ad coniuges nostras revertimur,
Ab extremo glaciei campo!

Au jana! Aua! Oha! Haq!
Iuncta canum agmina latrant et currunt;
Iam coniuges viros suos redeuntes audiunt,
Ab extremo glaciei campo redeuntes!

VII. CANIS RUBER

Pro noctibus nostris candidis, optimis, quibus veloces currimus,
Late vagamur, procul cernimus, bene venamur, callide fallimus!
Pro primis aurorae odoribus, antequam rores discesserint!
Pro cursu per nebulas, pro praeda subito exterrita!
Pro sociorum clamore, cum cervus sambar conversus restitit,
Pro noctis discrimine atque tumultu!
Pro somno interdiu ad ipsas speluncae fauces,
Adest tempus: ad pugnam procedimus!
Ululate! Eia, ululate!

Postquam silva in pagum immissa est, Mowgli vitam longe iucundissimam agere coepit. Tranquillo animo erat, ut ii esse solent qui debita persolverunt; universa silva amica eius erat, quamquam nonnihil eum verebatur. Ex iis quae inter varias ferarum gentes, sive cum quattuor comitibus sive solus vagans, gesserat, viderat audiveratque, tot fabulae confici possent ut singulae huic longitudine pares essent.

Numquam igitur vobis singillatim narrabitur quo modo elephantum furiosum Mandlae offenderit, qui viginti duos boves, undecim vehicula nummis argenteis ad aerarium publicum trahentes, occiderat nummosque per pulverem passim disperserat; quo modo cum Iacala crocodilo per totam noctem in septentrionalibus paludibus pugnaverit, donec culter eius in tergi laminis fractus est; quo modo longiorem novumque cultrum e collo hominis, quem aper occiderat, invenerit, tum aprum persecutus interfecerit tamquam pretium pro ferro persoluturus; quo modo magna fame cervorum migratio paene eum inter aestuantia armenta oppresserit; quo modo Hathi Tacitum servaverit, ne rursus in foveam infixis sudibus incideret, ipse autem postero die insidiosissimo laqueo pardorum captus sit, donec Hathi validos ligneos clathros supra eum comminuit; quo modo bubalos feros in palude mulserit, aliaque eiusmodi facinora patraverit--

Sed una fabula uno tempore narranda est. Lupus Pater et Lupa Mater mortui sunt; Mowgli magnum saxum ad ostium speluncae provolvit et super eos Carmen Mortis cantavit. Baloo senio gravis ac rigidus factus est; Bagheera quoque, cui nervi ferrei et musculi velut e ferro erant, in venatione paulo tardius quam olim praedam consequebatur. Akela, canus antea, prorsus albus aetate evasit, costis prominentibus, membris quasi ligneis; huic Mowgli praedam comparabat.

Interea iuvenes lupi, e grege Seonensi olim disperso orti, creverunt ac multiplicati sunt. Cum iam ad quadraginta essent, quinque annos nati, voce plena, pedibus glabris, sine duce, Akela eos monuit ut more Gentis Liberae in gregem secundum Legem coirent atque uni principi parerent.

Mowgli haec parvi faciebat: "Fructus acerbos gustavi," aiebat, "arboremque cognovi unde penderent." Sed cum Phao, Phaonae filius--cuius pater temporibus Akelae vestigator canus fuerat--secundum Legem Silvarum ducatum certamine obtinuisset, vocesque et carmina antiquorum luporum sub sideribus denuo sonuissent, Mowgli memoria commotus ad saxum Concilii venit.

Quotiens loqui volebat, grex tacitus finem orationis exspectabat, ipseque super saxum iuxta Akelam, supra Phaonem, sedebat. Tempora erant bene venandi beneque dormiendi. Nemo alienus temere silvas invadere audebat quas "silvas gentis Mowgli" appellabant; lupi iuvenes validi ac pingues fiebant, et multi catuli ad recensionem spectandi producebantur.

Recensionibus Mowgli semper aderat, memor noctis qua panthera nigra parvulum hominem nudum pretio redemptum in gregem adduxerat. Quotiens vetus ille clamor, "Aspicite, lupi, diligenter aspicite!" resonabat, cor ei exsultabat. Ceterum cum quattuor fratribus late errabat, res ignotas gustans, tangens, intuens exploransque.

Quodam vesperi, dum otiose trans iuga ad Akelam dimidiam cervi partem, quam nuper occiderat, ferret, quattuor fratribus post eum inter se colludentibus ac prae laetitia se invicem prosternentibus, exaudivit clamorem qui a tristibus Shere Khani temporibus non auditus erat. Hunc silvicolae pheeal vocant: ululatum horrendum quo chacalus utitur cum post tigridem venatur aut cum magna caedes iam geritur.

Si odium, victoriam, metum desperationemque una mixtam, subsannatione quadam admixta, mente concipere possitis, aliquatenus intellegatis qualis ille pheeal per ripas Waingungae procul exortus, nunc attollens nunc deprimens vocem, alternis tremulis sonis resonuerit. Quattuor fratres subito steterunt, pilis horrentibus, frementes; Mowgli manum ad cultrum admovit, constitit, vultu rubente, superciliis contractis.

"Hic nullus Striatus praedam occidere audet," inquit.

"Non est Praecursoris clamor," Frater Cinereus respondit. "Magna quaedam caedes fit. Ausculta."

Rursus ille sonus exauditus est, partim singultui partim cachinno similis, tamquam chacalus mollibus hominis labris uteretur. Mowgli, spiritu alte ducto, ad saxum Concilii cucurrit; in itinere multos gregis lupos trepidos praeteriit. In saxo Phao et Akela simul stabant, reliqui subter omnibus nervis intentis sedebant. Matres cum catulis ad antra properabant: cum pheeal auditur, infirmis foris morari non licet.

Nihil audiebant praeter Waingungam inter tenebras fluentem ac fremitum levem ventorum vespertinorum in arborum fastigiis; tum repente trans flumen lupus ululavit. Haud erat e grege, nam omnes ad Saxum convenerant.

Vox in longum desperatumque ululatum mutata est. "Dhole!" clamabat. "Dhole! dhole! dhole!" Pedes lassos super saxa properantes audierunt; lupus macerrimus, lateribus sanguine rubro signatis, dextro pede anteriore inutili, faucibus spuma albis, in medium circulum se proiecit atque ad pedes Mowgli anhelans iacuit.

"Bene venemini! Sub quo duce?" Phao graviter rogavit.

"Bene venemini! Ego Won-tolla sum," respondit. Hoc nomen lupum significabat qui extra gregem cum coniuge catulisque in remoto antro sibi victum quaereret, sicut multi in australibus regionibus faciunt; Won-tolla enim lupum extra gregis fines vagantem appellabant. Tum anhelabat adeo ut pectoris palpitatione totum corpus ultro citroque moveretur.

"Quid movetur?" Phao rogavit; sic enim, ubi pheeal auditus est, universa silva quaerit.

"Dhole, dhole ex Decano, Canis Ruber, Interfector! A meridie ad septentriones venerunt, dicentes Decanum praeda vacuum esse, cuncta obvia interim caedentes. Cum haec luna recens esset, quattuor mecum erant: coniunx mea tresque catuli. Illa eos in campis gramineis venari docebat, occultari, deinde cervum propellere, ut nos in apertis campis consuevimus. Media nocte omnes simul latrantes persequentium vocem audivi. Aura prima diluculi quattuor in gramine rigentes inveni--quattuor e Gente Libera, qui recenti luna adhuc vivebant! Tum ius sanguinis mei repetivi et dholes inveni."

"Quot erant?" Mowgli celeriter quaesivit, dum grex imis faucibus fremebat.

"Nescio. Tres saltem eorum numquam amplius occisuri sunt; postremo tamen me quasi cervum fugaverunt; tripedem me persecuti sunt. Spectate, Liberi!"

Pedem laceratum protulit, sanguine sicco nigricantem; in inferiore latere dirae plagae patebant, iugulum morsibus discerptum erat.

"Ede," Akela dixit, a carne quam Mowgli attulerat consurgens. Won-tolla in praedam avidissime incidit.

"Non peribit hoc beneficium," postquam primam famis vim sedaverat, humili voce ait. "Paululum roboris mihi date, Liberi, et ego rursus interficiam. Vacuum est cubile meum, quod hac nova luna plenum erat; debitum sanguinis nondum persolutum est."

Phao audivit dentes eius in femoris osse crepitantes, atque adsentiens fremuit.

"Talibus dentibus opus erit," inquit. "Num catulos dholes secum habebant?"

"Minime, minime. Omnes venatores rubri, canes adulti, validi gravesque, quamquam in Decano lacertis vescuntur."

Quae Won-tolla narraverat hoc significabant: canes rubros Decani ad caedem migrantes iam appropinquare. Gregi notum erat ipsam tigridem recenter captam praedam dhole concedere. Recta per silvam pergunt;

quidquid obvium est arripiunt atque dilacerant; quamvis minores lupis sint atque dimidio minus callidi, viribus tamen ac multitudine valent.

Neque enim dholes sibi gregis nomen vindicant nisi centum saltem convenerint, cum quadraginta lupi gregem satis validum efficiant. Mowgli in itineribus ad altos gramineos Decani colles pervenerat, ibique impavidos canes in exiguis vallibus et inter caespites, quibus pro cubilibus utuntur, dormientes, ludentes, se scalptantes viderat.

Contemnebat eos oderatque, quod alium quam Gens Libera odorem ferrent, quod non speluncas incolerent, maxime vero quod inter digitos pedum villos haberent, cum ipse eiusque amici pedes glabros haberent. Sciebat tamen ex Hathi monitis quam formidabilis esset canum rubrorum venantium exercitus: Hathi quoque eorum itinere decedit, illi autem pergunt donec caedantur aut praeda deficiat.

De dhole etiam Akela aliquid sciebat. Itaque Mowglio submissa voce dixit: "Melius est in pleno grege mori quam sine duce solum. Bona haec venatio erit, mihi quidem ultima. Tu vero, quamdiu homines vivere solent, multas adhuc noctes multosque dies habebis, Frater Parve. Septentriones pete et ibi quiesce. Si quis post transitos dholes supersit, ad te veniet et de pugna narrabit."

"Hem," Mowgli gravissime respondit, "num ad paludes mihi eundum est ut pisciculos capiam atque in arbore dormiam? Num auxilium a Bandar-log petam et nuces frangam, dum grex subter proeliatur?"

"Ad mortem dimicabitur," ait Akela. "Dholes nondum vidisti, Interfectores Rubros. Etiam Striatus--"

"Aowa! Aowa!" Mowgli blande interrupit. "Ego certe unam simiam striatam occidi, mihi quidem persuasum est Shere Khan ipsam suam coniugem dholibus pro praeda reliquissurum fuisse, si gregis odorem e tribus iugis percepisset. Audite nunc. Lupus fuit mihi pater, lupa mater; lupus etiam quidam vetus canus--nec perquam sapiens, qui iam albus est--et pater et mater mihi fuit. Quam ob rem ego--" Hic vocem sustulit. "Dico, si dholes venerint, quando venerint, Mowgli et Gens Libera uno eodemque corio in illa venatione erunt. Per bovem autem quo emptus sum, quem Bagheera olim pro me dedit, quod plerique vestrum iuvenes non meministis, iuro--audiant Arbores atque Flumen meque periurum teneant, si umquam obliviscar--cultrum hunc meum dentem gregis fore; nec sane perquam hebes est. Verbum meum dixi; ex ore profectum non revocabo."

"Dholes non nosti, homo lingua lupina," Won-tolla respondit. "Ego tantum debitum sanguinis ex iis exigere cupio, antequam in multas partes discerpar. Lente procedunt, quidquid obstat caedentes; duobus autem diebus vires mihi aliquantum redibunt, tum rursus sanguinem meum repetam. Vos autem, Liberi, me audite: ad septentriones discedite atque paulisper parce edite, donec dholes praeterierint. Hic nullum est venationis lucrum."

"Audite vagum!" Mowgli cachinnans inquit. "Liberi, septentriones petamus, lacertas muresque ex ripis eruamus, ne forte dholes occurrant. Canis ille venationes nostras caedibus vastet; nos in borealibus lateamus donec ille nobis nostra reddere dignetur. Canis est, canis catulus, ruber, ventre flavo, cubili carens, inter singulos pedum digitos villosus! Catulos in uno partu senos octonosque numerat, quasi Chikai esset, mus saliens. Fugiendum omnino, Liberi, a septentrionalibus gentibus reliquias mortuorum pecorum mendicandum! Nostis proverbium: 'Septentrione vermes, meridie pediculi; nos sumus Silva.' Eligite igitur, eligite! Bona venatio! Pro grege, pro pleno grege, pro cubili ac catulis, pro praeda intus et foris capta, pro coniuge cervam propellente et parvulo, parvulo catulo intra speluncam! Occurramus! Occurramus! Occurramus!"

Universus grex uno gravissimo latratu respondit, tanta voce ut magna arbor noctu cadere videretur. "Occurramus!" clamaverunt. "Hic manete cum illis," Mowgli quattuor fratribus praecepit. "Omni dente nobis opus erit. Phao et Akela proelium parent. Ego canes numeratum ibo."

"Mors est!" Won-tolla semierectus exclamavit. "Quid iste sine pilis contra Canem Rubrum facere potest? Etiam Striatus, memento--"

"Verus profecto vagus es," Mowgli iam discedens retulit, "sed colloquemur cum dholes mortui erunt. Bene venemini omnes!"

In tenebras percurrit, gaudio bellico adeo incensus ut quo pedem poneret vix curaret; quare in longas Kaa spiras prono corpore incidit, ubi ingens python iuxta flumen cervorum viam observabat.

"Kssha!" Kaa iratus exclamavit. "Hoccine silvestre opus vocas: strepere, terram pedibus pulsare nocturnamque mihi praedam dissipare, cum tam prospere ferae moveantur?"

"Mea culpa fuit," Mowgli se attollens respondit. "Te vero quaerebam, Capitiplane; sed quoties convenimus, totius bracchii mei spatio longior latiorque mihi videris. Nemo tibi par est in universa silva, Kaa sapiens, vetus, validus, pulcherrimus!"

"Quorsum ista te via ducit?" Kaa paulo mitius quaesivit. "Nondum mensis abiit ex quo homunculus quidam cultro instructus saxa in caput meum coniecit, meque vilissima arboricolae felis nomina appellavit, quod sub divo dormiebam."

"Ita sane; atque omnes cervos quos persequebar huc illuc fugaveras. Ego venabar, tu vero, Capitiplane, tam surdus eras ut sibilum meum non audires neque vias cervorum vacuas relinqueres," Mowgli placide respondit, inter pictas spirarum maculas residens.

"Ecce idem homunculus mollissimis blanditiis eundem Capitiplanum demulcet, eum sapientem, validum, pulchrum praedicat; et vetus Capitiplanus ei credit atque, ut vides, ipsi saxorum iactatori locum facit. Satisne commode iaces? Num Bagheera tam mollem tibi lectum praebere posset?"

Kaa enim, ut solebat, mollis suspensi lectuli instar spiras sub pondere Mowgli composuerat. Puer in tenebris manum porrexit, flexibilem cervicem funi crasso similem ad se attraxit, caputque Kaa in umero suo collocavit; tum omnia quae illa nocte in silva acciderant ei narravit.

"Sapiens fortasse sum," tandem Kaa dixit, "surdus certe. Alioqui pheeal audissem. Non mirum est herbis vescentes perturbari. Quot sunt dholes?"

"Nondum conspexi. Recta ad te cucurri. Hathi etiam aetate superas. Sed, o Kaa!" Hic Mowgli ipso gaudio toto corpore se contorsit. "Quanta venatio erit! Pauci ex nobis lunam alteram videbunt."

"Num tu quoque pugnabis? Memento te hominem esse; memento a quo grege olim eiectus sis. Lupus cum Cane rem habeat. Tu homo es."

"Nux anni superioris hoc anno terra nigra est," respondit Mowgli. "Hominem esse me verum est; sed in animo meo habeo me hac nocte lupum esse dixisse. Arbores et Flumen testes invocavi. Ex Gente Libera sum, Kaa, donec dholes transierint."

"Gens Libera!" Kaa fremuit. "Liberi latrones! Pro mortuorum luporum memoria te vinculo mortis alligasti? Haec bona venatio non est."

"Verbum meum dedi. Arbores norunt, Flumen novit. Priusquam dholes transierint, verbum non repetam."

"Ngssh! Omnes igitur viae mutantur. Te in septentrionales paludes mecum auferre cogitabam. Sed verbum--etiam nuduli imberbisque homunculi verbum--verbum est. Nunc ego, Kaa, dico--"

"Bene perpende, Capitiplane, ne ipse tibi mortis vinculum nectas. Tuo verbo non egeo, satis enim scio--"

"Esto," inquit Kaa. "Nullum verbum dabo. Sed quid tandem, ubi dholes advenerint, facere decrevisti?"

"Waingungam transnatabunt. In vadis cultrum tenens eos excipere parabam, grege post me collocato; sic feriendo atque transfigendo fortasse quosdam infra flumen averteremus aut ardorem faucibus eorum restingueremus."

"Dholes non avertuntur, nec fauces eorum frigescunt," respondit Kaa. "Ea venatione nec homunculus nec catulus lupinus supererit, sed ossa arida tantum."

"Alala! Si morimur, morimur. Pulcherrima erit venatio. Sed stomachus mihi adhuc iuvenis est, nec multas pluvias vidi. Nec sapiens sum nec validus. Num melius consilium habes, Kaa?"

"Centum atque iterum centum pluvias vidi. Priusquam Hathi dentes lacteos deposuisset, meum vestigium magnum iam in pulvere erat. Per Primum Ovum! Multis arboribus antiquior sum, omniaque quae silva egit vidi."

"Sed hoc novum venationis genus est," Mowgli dixit. "Numquam antea dholes iter nostrum transierunt."

"Quod nunc est, iam olim fuit; quod futurum est, annus e memoria excisus rursus redibit. Quiesce dum annos meos numero."

Per horam integram Mowgli inter spiras recubuit; Kaa vero, capite immoto humi posito, memoriam omnium rerum repetebat quas ab ovo egressus viderat didiceratque. Oculorum lumen tamquam exstinctum est; ipsi oculi opalis obsoletis similes facti sunt. Interdum caput rigidum in dextram aut sinistram partem parum movebat, velut per somnum venaretur. Mowgli placide obdormivit; noverat enim nihil somno ante venationem utilius esse, atque quavis hora diei noctisve dormire didicerat.

Subito dorsum Kaa sub se latius altiusque fieri sensit, dum python ingens se spiritu implet, sibilum edens velut gladius e vagina ferrea educeretur.

"Omnia iam extincta anni tempora vidi," inquit tandem Kaa, "arbores ingentes, elephantes vetustos, saxa nuda atque acuta, antequam muscus cresceret. Adhucne vivis, homuncule?"

"Vix luna occidit," Mowgli respondit. "Non intellego--"

"Hssh! Rursus Kaa sum. Sciebam modicum temporis praeteriisse. Ad flumen nunc eamus; ostendam quid contra dholes faciendum sit."

Rectus velut sagitta ad Waingungae alveum contendit, supra stagnum quo Saxum Pacis latebat se immittens; Mowgli iuxta eum descendit.

"Noli natare. Celeriter procedo. In dorsum meum, Frater Parve!"

Mowgli sinistrum bracchium circa Kaa cervicem implicuit, dextrum corpori admovit, crura porrexit. Tum Kaa adverso flumine more suo penetravit; undae divisae circa collum pueri velut collare assurgebant, pedesque eius in verticibus ad valida serpentis latera vibrabant.

Uno aut altero miliario supra Saxum Pacis Waingunga inter praeruptas rupes marmoreas, octoginta aut centum pedes altas, angustatur. Ibi amnis per saxa aspera tamquam per molendini canalem rapidissime currit. Sed aquam Mowgli non metuebat: vix ullum in orbe flumen ei formidabile fuisset. Utrumque latum faucibus rupium oculis explorabat et olfactu anxius perscrutabatur; nam in aere dulcis quaedam simul atque acida fragrantia vagabatur, qualis e magno formicarum tumulo die aestivo exhalat.

Sponte se sub aquam depressit, tantummodo caput interdum ad respirandum attollens; Kaa vero caudam bis circa saxum submersum circumvolvit ibique stetit, Mowgli in spirae sinu sustentato, cum undae praeter eos vehementer raperentur.

"Hic est Locus Mortis," puer susurravit. "Cur huc venimus?"

"Dormiunt," inquit Kaa. "Hathi Striato non cedit, et tamen Hathi una cum Striato dhole cedit; dhole autem, ut aiunt, nulli cedit. At quibus cedunt

Populi Parvi Rupium? Dic mihi, Domine Silvarum: quis vere silvarum dominus est?"

"Hi," Mowgli vix audibili voce respondit. "Locus Mortis est. Discedamus."

"Minime. Diligenter aspice; dormiunt enim. Sic iam erat cum ego tuum bracchium longitudine non aequarem."

Ab initio silvarum rupes Waingungae, hiantes ac ventis pluviisque exesae, a Populis Parvis Rupium habitabantur, apibus Indicis nigris, laboriosis, saevissimis; atque Mowgli sciebat omnes semitas dimidio miliario ante angustias in aliam partem deflectere.

Per saecula apes e fissura in fissuram examina deduxerant atque iterum novas colonias condiderant; marmora candida vetere melle maculaverant, in atris cavernarum recessibus favos ingentes ac profundos struxerant, quibus nec homo nec fera nec ignis nec aqua umquam nocuerat. Utraque angustiarum pars quasi nigris velis sericis leviter coruscantibus pendebat: illa erant decies centena milia apum dormientium, densissime inter se conglobatarum, quarum aspectu Mowgli paene sub aquam concessit.

Aliae massae, coronae pendentes, truncis arborum putridis similes ex rupe protuberabant, veteres superiorum annorum favi aut novae apum urbes in umbra angustiarum a ventis tutarum conditae; magnae quoque materiae spongiosae putrescentes inter arbores et lianas quae rupibus inhaerebant decidendo haeserant.

Dum attente audit, interdum stridorem favi melle gravis in obscuris cuniculis labentis aut concidentis audiebat; deinde alas iratas tonare et stillas pigras mellis inutilis lentissime labi, donec ex prominenti aliqua rupe in aerem defluentes in ramulis haererent. Ex uno latere fluminis angusta harena vix quinque pedes lata iacebat, saeculorum sordibus aggestis oppleta.

Ibi apes mortuae, fuci, sordes e favis eiectae, favi corrupti et alae papilionum praedatricum quae mellis causa intraverant inter aequos tenuissimi pulveris nigri acervos confundebantur. Tam acer inde odor exhalabat ut quodvis animal alis carens et apum naturae peritum perterreret.

Kaa rursus contra flumen procedens ad harenam supra angustissimum rupium meatum pervenit.

"Hic est huius anni proventus venationis," inquit. "Aspice!" In ripa sceleta duorum cervorum iuvenum et unius bubali iacebant, ossibus suis naturaliter dispositis, quae neque lupum neque chacalum tetigisse Mowgli videbat.

"Terminum transgressi sunt; Legem ignorabant," murmuravit Mowgli. "Populi Parvi eos occiderunt. Abeamus, priusquam expergiscantur."

"Ante auroram non expergiscuntur," inquit Kaa. "Nunc audi. Multis olim pluviis cervus e meridie, gregem luporum fugiens, ad hunc locum ignarus regionis pervenit. Metu caecus e summis rupibus se praecipitavit; lupi ardentes, caeco studio atque oculis praedam sequentes, eodem modo cucurrerunt. Sol

altus erat, Populi Parvi innumerabiles et iratissimi. Multi lupi in Waingungam sese proiecerunt, sed priusquam aquam attigerunt iam mortui erant. Qui autem non desiluerunt, supra inter saxa perierunt. Cervus unus superfuit."

"Quo modo?"

"Quia prior, mortem fugiens, antequam apes commoverentur desiluit atque iam in flumine erat cum illae ad caedem convenerunt; totus vero grex qui sequebatur pondere Populorum Parvorum obrutus est."

"Cervus superfuit?" lente repetivit Mowgli.

"Saltem tunc non mortuus est, etsi neminem habuit qui valido corpore infra in flumine eum exciperet atque contra impetum aquae tueretur, sicut quidam vetus, pinguis, surdus, flavus Capitiplanus homunculum exspectaret, etiam si totius Decani dholes eum persequerentur. Quid animo tibi versatur?" Caput Kaa auriculae Mowgli propius accessit; puer paulisper nihil respondit.

"Hoc est ipsam Mortem barba vellere; sed, Kaa, tu profecto sapientissimus es inter omnes silvicolarum gentes."

"Multi sic dixerunt. Animadverte igitur. Si dholes te sequantur--"

"Sequentur omnino! Ho, ho! Multos sub lingua spinulos habeo quibus coria eorum pungam."

"Si te ardentes caecique persecuti nonnisi umeros tuos spectabunt, quicumque supra non peribunt aut hinc aut infra in aquam ruent, cum Populi Parvi exsurrexerint eosque obruerint. Waingunga autem vorax amnis est; nec Kaa ibi erit qui eos sustineat. Quicumque evaserint ad vada prope antra Seonensia perferentur, ubi grex tuus iugulis eos excipere poterit."

"Ahai! Eowawa! Melius excogitari non posset, nisi pluviae medio tempore siccitatis caderent. Restat tantum cursus atque saltus. Curabo ut dholes me cognoscant et quam proxime sequantur."

"Rupes supra te vidistine, a terrestri parte?"

"Minime vero; id oblitus sum."

"I, explora. Solum putre est, fissuris foraminibusque plenum. Si ibi pedem imprudenter offenderis, venatio conficietur. Ego hic te relinquo; tui solius causa ad gregem nuntium feram, ut sciant ubi dholes opperiantur. Ego certe cum nullo lupo unum idemque corium gero."

Cum Kaa quendam non amabat, acerbius se gerebat quam fere quisquam silvicolarum, Bagheera fortasse excepto. Itaque infra flumen natavit et e regione Saxi Phaonem atque Akelam nocturnos sonos observantes invenit.

"Hssh! Canes!" hilari voce dixit. "Dholes secundum flumen venient. Si timidi non estis, in vadis eos trucidare poteritis."

"Quando venient?" Phao quaesivit. "Ubinam homunculus meus est?" Akela interrogavit.

"Venient cum venerint," respondit Kaa. "Ceterum homunculus tuus, a quo Verbum exegisti atque ita morti exposuisti, mecum est. Quod si nondum occubuit, tu profecto causa non es, canis dealbate! Hic dholes exspectate, et gaudete homunculum meque in vestra parte pugnare."

Kaa rursus fulmineo cursu contra flumen enatavit, in media fauce rupium se firmavit, oculos in summam rupem erigens. Paulo post caput Mowgli inter astra apparuit; tum per aera sibilus auditus est, corpusque pedibus praemissis acuto cum strepitu in aquam delapsum est. Proximo momento puer in Kaa spira tutus quiescebat.

"Hic saltus noctu factus nihil est," Mowgli placide inquit. "Bis longius olim lusus causa salui. Sed ibi supra malus locus est: frutices humiles, fossae profundissimae Populis Parvis plenae. Iuxta tria fossarum ostia magnos lapides alios super alios composui. Eos pedibus currendo disiciam, ut Populi Parvi post me irati exsurgant."

"Hominis verba haec sunt et hominis calliditas," ait Kaa. "Sapiens es; sed Populi Parvi semper irati sunt."

"Immo inter crepusculum alae omnes procul atque prope ad breve tempus conquiescunt. Cum dholibus sub vesperum ludam; interdiu enim venari optime solent. Nunc sanguinis Won-tollae vestigium sequuntur."

"Chil bovem mortuum non relinquit, neque dholes sanguinis vestigium," ait Kaa.

"Tum novum sanguinis vestigium eis faciam, e proprio sanguine si potero, terramque edendam praebebo. Manebisne hic, Kaa, donec cum dholibus meis rediero?"

"Manebo. Sed quid si te in silva interfecerint, aut Populi Parvi priusquam in flumen desilias occiderint?"

"Cum crastinus dies advenerit, pro crastino die venabimur," respondit Mowgli, proverbium silvestre commemorans. Tum addidit: "Cum mortuus ero, tum tempus erit Carmen Mortis canendi. Bene venemini, Kaa!"

Bracchium e collo pythonis solvit et sicut truncus torrente abreptus per angustias defluxit, ad alteram ripam remigans ubi aquam quietam invenit. Ex mero gaudio ridebat. Nihil ei iucundius erat quam, ut ipse aiebat, "Mortis barbam vellere," silvamque universam sui imperii admonere. Saepe, Baloo adiuvante, ex arboribus singulis apium mellaria rapuerat, sciebat Populos Parvos allii silvestris odorem exsecrari.

Itaque fasciculum allii silvestris collegit et libro arboris pro vinculo usus colligavit. Tum vestigia Won-tollae, quae sanguine notata per quinque circiter miliaria ab antris ad meridiem ducebant, persecutus est, capite aliquantum inclinato arbores perlustrans atque interdum sibi ipse subridens.

"Mowgli Rana fui," secum dicebat; "Mowgli Lupum me esse dixi. Nunc Mowgli Simia mihi faciendus est, antequam Mowgli Cervus sim; in fine

Mowgli Homo ero. Ho!" Pollice autem per aciem cultri duodeviginti unciarum longitudine percurrebat.

Won-tollae vestigia multis guttis sanguinis atri foeda sub densissimo arborum nemore in septentriones orientem versus tendebant; arbores, primo inter se confertae, paulatim rariores fiebant, donec duobus miliariis ante Rupes Apum desinebant. Inde ad frutices humiles qui rupes cingebant campus apertus iacebat, tam parvo praeditus tegumento ut lupus vix occultari posset.

Mowgli inter arbores gradum celerem tenens distantias ramorum aestimabat, interdum in truncum scandebat et ab una arbore in alteram experimenti causa saliebat, usque ad apertum campum, quem per horam diligentissime exploravit. Tum retrogressus Won-tollae iter ubi reliquerat rursus invenit, in ramo arboris circiter octo pedes supra terram prominenti consedit, cultrum planta pedis acuens et tacitus cantillans.

Paulo ante meridiem, sole ferventi, pedum crepitum audivit atque foetorem exsecrabilem gregis dholium sensit, qui sanguinis vestigia sine ulla miseratione persequebantur. Desuper spectatus Canis Ruber ne dimidiae quidem magnitudinis lupi videbatur, sed Mowgli vim pedum et maxillarum eius noverat. Principem, capite acuto rufescenti, terram olfactantem intuitus, "Bene venemini!" salutavit.

Bestia suspexit, comitesque post eum constiterunt: multae catervae canum rubrorum, aliae post alias, caudis humilibus, umeris validis, posterioribus membris debilioribus, ore sanguinolento. Dholes plerumque taciturni sunt, nec vel in propria silva urbanitatem ullam norunt. Iam ferme ducenti infra arborem constiterant; principes tamen Won-tollae vestigia esurientes odorabantur gregemque ad procedendum impellere conabantur.

Id pati non poterat Mowgli: prius enim quam vesper adveniret, canes in antra Seonensia intrassent; at ipse sub arbore ad crepusculum usque eos detinere decreverat.

"Quis vobis huc veniendi potestatem dedit?" Mowgli quaesivit.

"Omnes silvae nostrae silvae sunt," unus respondit, dentes candidos nudans. Mowgli subridens acutum crepitantemque Chikai, muris salientis Decani, clamorem tam perfecte imitatus est ut canes se muribus illis nihilo praestantiores ab eo haberi intellegerent. Universus grex circa truncum coiit, princepsque ferociter latrans Mowgli simiam arboricolam appellavit. Puer autem nudum crus demisit, digitosque pedis proxime supra principis caput agitavit.

Hoc satis superque erat ut stultam eorum iram concitaret. Qui villos inter digitos habent, talem ignominiam aegre ferunt. Mowgli pedem retraxit, dum princeps exsilit, atque dulcissima voce dixit: "Canis, canis ruber! Redi in Decanum, lacertas ede. Abi ad fratrem tuum Chikai, canis, canis, ruber ruberque canis! Inter singulos digitos villi sunt!" Iterum digitos movit.

"Descende, simia imberbis, antequam fame te consumamus!" grex ululavit; hoc ipsum erat quod Mowgli cupiebat. Prostratus in ramo genam cortici apposuit, dextro bracchio libero, atque canibus omnia quae de moribus, consuetudinibus, coniugibus catulisque eorum sentiret ac sciret enumeravit. Nulla est in universo orbe oratio tam amara atque venenata quam qua silvicolae contemptum declarant; si rem cogitaveritis, causam facile videbitis.

Ut Mowgli ipsi Kaa dixerat, sub lingua multos spinulos habebat. Lente et consulto canes a silentio ad fremitum, a fremitu ad latratum, a latratu ad raucos furoris clamores perduxit. Illi conviciis respondere conabantur; sed catulus irato Kaa tam facile responderet quam isti Mowgli. Interea dextra eius ad latus incurvata ictum parabat, pedibus circa ramum nexum firmiter tenentibus. Princeps magnus rufus saepius exsiluerat, sed Mowgli temerarium ictum facere nolebat.

Tandem bestia ira supra vires excitata septem aut octo pedes in altum exsiluit. Tum manus Mowgli velut caput serpentis ex arbore prosiluit, cervicis eius pilos arreptos tenuit. Ramus pondere relapsi canis concussus paene Mowgli ad terram deiecit; ille tamen manum non solvit, sed paulatim pendentem feram, tamquam chacalum submersum, ad ramum sustulit.

Sinistra manu cultrum extraxit caudamque rubram villosam abscidit, canem ipsum ad terram reiciendo. Hoc satis erat: iam grex Won-tollae vestigia non sectaturus erat, nisi prius aut Mowgli ab iis aut ipsi a Mowgli occiderentur. In orbem consederunt, clunibus subinde trementibus quo significabant se mansuros esse. Mowgli vero ad superiorem ramorum commissuram ascendit, dorsum commode reposuit et obdormivit.

Post tres quattuorve horas experrectus gregem numeravit. Omnes aderant, taciti, rauci, siti exarescentes, ferreis oculis. Sol iam inclinabat. Intra dimidiam horam Populi Parvi Rupium opus diurnum finissent; dholes autem, ut scitis, sub crepusculum peius pugnant.

"Tam fidis custodibus non egebam," sursum in ramo consistens comiter dixit, "sed beneficium meminero. Veri estis dholes, et tamen mea quidem sententia nimis inter vos similes. Quare principi huic lacertarum voratori caudam non reddam. Num non laetaris, Canis Ruber?"

"Ventriculum tibi meis dentibus eruam!" princeps latravit, unguibus truncum radens.

"Noli temere; reputa, o sapiens mus Decani: multa iam nascentur canum rubrorum agmina sine caudis, caudiculis crudis rubentibus, quae in harena calida ardent. Redi domum, Canis Ruber, dic simiam id fecisse. Non vultis discedere? Venite igitur mecum; multum vos docebo!"

More Bandar-log in proximam arborem, inde in alteram, deinde in aliam transiluit, canibus subter esurientibus capitibus sublatis eum sequentibus. Interdum se lapsurum simulabat, tum omnes alii in alios ruentes ad caedem properabant. Mirabile spectaculum erat: puer cultrum in tenui sole vespertino

per summa folia fulgentem gerebat; subter velut flammae rubrae ingens canum agmen silentio procedebat.

Ubi ad ultimam arborem pervenit, allium sumpsit et diligenter totum corpus fricuit. Canes eum irriserunt. "Simia lupina lingua," dicebant, "num tuum odorem celare speras? Usque ad mortem persequemur."

"Cape tuam caudam," Mowgli dixit, eam via qua venerat retro proiciens. Canes impetu naturali post eam cucurrerunt. "Nunc me sequimini--ad mortem."

Priusquam consilium eius intellexissent, per truncum delapsus pedibus nudis ad Rupes Apum celeritate venti currebat.

Longo unoque ululatu edito dholes longis gravibusque saltibus, quibus tandem quamlibet feram assequi valent, currere coeperunt. Mowgli noverat eos in gregis cursu lupis tardiores esse; aliter per campum apertum duorum miliariorum sequi ausus non esset. Illi puerum sibi iam captum esse credebant; ipse vero eos suo arbitrio tractari posse certo sciebat. Tantum hoc cavebat, ne ira eorum refrigesceret et ante tempus a via declinarent.

Aequis, facilibus, elasticis passibus currebat; princeps sine cauda non amplius quindecim pedibus aberat, ceteri per quartam fere miliarii partem longe dispersi, caedis cupiditate caeci furiosique. Mowgli auribus spatium inter se et illos metiebatur, ultimam vim ad transitum Rupium Apum reservans.

Populi Parvi prima vespertina umbra iam obdormiverant, nec flores serotini florebant; sed simul ac primi pedes Mowgli super solum cavum insonuerunt, quasi universa terra summissa voce fremere coepit.

Tum, velocitate numquam antea usitata, cucurrit; unum, alterum, tertium lapidum acervum pede in tenebrosas odoratasque fossas proiecit; strepitum audivit velut maris in spelunca rugientis; extremo oculi angulo aerem post se nigrescere conspexit; longe infra Waingungae torrentem et in aqua caput planum, rhombi figura, animadvertit. Omnibus viribus in apertum desiluit; canis sine cauda in ipso aere umerum eius dentibus petebat. Puer vero pedibus praemissis in tutum flumen cecidit, anhelans et victor.

Nullum apis aculeum acceperat: allii enim odor Populos Parvos per pauca illa momenta quibus eos transierat retardaverat. Cum e flumine emersit, Kaa spiris suis eum sustentavit; desuper autem quasi ingentes apum glomeres ex rupibus in aquam cadebant. Priusquam singuli grumi aquam tangerent, apes evolabant, et cadaver dholis in flumine volvebatur.

Desuper brevissimi ferocissimique gemitus sub rugitu ingenti, maris fluctibus simili, alarum apum confundebantur. Aliqui dholes in fossas quae cum cavernis subterraneis communicabant deciderant, ibique inter lapsos favos suffocati luctabantur et dentibus saeviebant. Denique apum fluctibus aestuantibus etiam mortui sublati per foramina rupis fluvialis proiciebantur, super acervos sordium nigrarum devoluti.

Alii saltu in arboribus de rupibus eminentibus haerebant, quos apes tamquam velo obscurabant; longe plures tamen aculeorum dolore furentes in flumen desilierant, quod, ut Kaa monuerat, aquas habebat avidissimas.

Kaa Mowgli tamdiu retinuit donec spiritum recepit. "Hic manere non possumus," inquit. "Populi Parvi vere excitati sunt. Age!"

Mowgli corpore quam maxime demisso natans et quam saepissime submergens, cultrum manu tenens, secundum flumen processit.

"Lente, lente," Kaa ait. "Unus dens centum canes non occidit, nisi cobrae dens est. Multi dholes, ubi apes consurgere viderunt, statim in aquam descenderunt."

"Tanto plus operis cultro meo erit. Phai! Quam procul Populi Parvi nos sequuntur!" Mowgli denuo se mersit. Totum fluminis tergum silvestribus apibus tegebatur, quae irato murmure quidquid offenderant pungebant.

"Silentio nemo umquam damnum cepit," inquit Kaa, cuius squamas nullus aculeus penetrabat; "et tibi tota nox ad venandum superest. Audi ululatus eorum!"

Dimidia fere canum pars conspexerat quae insidiae comites perdidissent; subito se in partem vertentes in aquam desilierant ubi rupium fauces in arduas ripas solvebantur. Ibi eorum minae contra "simiolum arborum," qui tantam ignominiam intulisset, cum ululatibus canum ab apibus vexatorum miscebantur. In terra remanere erat mors, neque id ullus ignorabat.

Universum agmen per impetum amnis ad profundos Stagni Pacis vortices rapiebatur; sed etiam illuc Populi Parvi sequebantur atque rursus eos in aquam cogebant. Mowgli principem sine cauda audiebat suis mandantem ut in cursu perseverarent omnesque lupos Seonenses necarent; sed ipse verba eius neglegebat.

"Aliquis in tenebris post nos occidit!" unus dhole dentibus fremebat. "Hae aquae contaminatae sunt!"

Mowgli ut lutra sub aquam se coniecerat, canem luctantem antequam os aperiret demergens. Circuli obscuri super aquam surgebant, cum cadaver ad summum flumen emersit in latus revolutum. Dholes se convertere conabantur, sed fluminis vis obstabat; apes capita et aures eorum petebant, dum provocatio gregis Seonensis in tenebris crescentibus altius profundiusque resonabat.

Rursus Mowgli submersus est, rursus dhole sub aquam tractus mortuus emersit; denuo in extrema acie tumultus oritur. Alii optimum esse ad ripam egredi clamabant, alii principem iubebant in Decanum redire, alii Mowgli sese ostendere ut occideretur imperabant.

"Duplici ventre pluribusque vocibus ad proelium veniunt," ait Kaa. "Cetera fratribus tuis infra relinquuntur. Populi Parvi ad somnum redeunt, longe nos persecuti sunt. Ego quoque revertor; cum ullo lupo unum idemque corium

non gero. Bene venemini, Frater Parve; memento dholes in inferiorem corporis partem mordere."

Lupus quidam tripes secundum ripam currebat, nunc exsiliens nunc procumbens, capite ad terram inclinato, dorso incurvato, mox in altum prosiliens, velut cum catulis luderet. Erat Won-tolla, lupus vagus; nulla verba edebat, sed dirum hunc ludum iuxta canes continuabat.

Illi iam diu in aqua nataverant, lassitudine confecti, villis aquae plenis gravibusque, caudis spongiis simillimis aquam trahentibus. Tam fessi erant atque perturbati ut silentio duo illa oculorum ardentium lumina in ripa aequaliter currentia contemplarentur.

"Non bona haec venatio est," unus anhelans dixit.

"Bene venemini!" Mowgli inquit, e flumine iuxta eum audacter emergens, cultrumque longum post umerum usque ad capulum adegit, corpus longius propellens ne morientis dentibus attingeretur.

"Adesne, homuncule?" Won-tolla trans aquam rogavit.

"Mortuos interroga, vagabunde," Mowgli respondit. "Nulli huc delati sunt? Canum horum ora terra implevi, eos luce clara decepi, dux eorum caudam amisit; tamen nonnulli tibi adhuc supersunt. Quonam eos agam?"

"Exspectabo," inquit Won-tolla. "Nox ante me patet."

Propius propiusque ululatus luporum Seonensium audiebatur: "Pro grege, pro pleno grege, occurramus!" Flexus fluminis dholes in harenas atque vada e regione antrorum impulit.

Tum errorem suum cognoverunt. Debuerant dimidio miliario supra in ripam exire atque lupos in arida terra aggredi; iam sero erat. Tota ripa oculis ardentibus redimebatur; excepto horrendo pheeal, qui ab occasu solis numquam cessaverat, silva tacita iacebat. Won-tolla quasi blandis motibus eos invitare videbatur. "Convertimini et arripite!" dholium princeps proclamavit.

Universus grex ad ripam irruit, per aquam vadis fractam ita ruens ut tota Waingungae superficies spuma albescens lacerari videretur, undaeque magnae hinc illinc velut ante proram navis flecterentur. Mowgli impetum secutus est, transfigens et secans, dum canes conglobati uno impetu per harenam ripae erumpebant.

Tum longum proelium ortum est, hinc illinc aestuans, nunc collectum nunc dispersum, per arenam rubram humidamque, inter arborum radices intricatas, per dumeta atque graminis caespites. Etiam nunc canes numero lupos duplicabant.

Sed lupi pro omnibus rebus quibus grex constat dimicabant. Non modo venatores breves et erecti, lato pectore, candidis dentibus, sed lahiniae quoque, id est lupae antrorum sollicitis oculis praeditae, pro catulis suis pugnabant; hinc inde annum unum nati lupi, villo adhuc semilanato, iuxta matres dentes in hostes immittebant.

Lupus enim iugulum appetit vel latus mordet; dhole vero ventrem potissimum invadit. Itaque cum canes ex aqua egredientes capita attollere cogerentur, lupi opportunitatem habebant; in sicca terra lupi magis laborabant. Sed ubicumque proelium fiebat, Mowgli culter assiduo ictu movebatur. Quattuor fratres ad eum luctando pervenerant.

Frater Cinereus inter genua pueri procumbens ventrem eius defendebat; ceteri tergum et latera tuebantur, aut super eum consistebant, si dhole exsiliens atque ululans in aciem firmi cultri toto pondere incurrendo eum deiecisset. Ceterum unus erat implicatissimus tumultus, concitatus glomus corporum, nunc a dextra ad sinistram nunc contra secundum ripam movens, simulque circa proprium centrum lente volvens.

Hic velut in vertice aquae globus tumidus attollebatur, deinde repente dissiliens quattuor quinqueve canes laceratos eiciebat, qui omnes in medium redire conabantur. Illic lupus solus duobus tribusve dholibus pressus eos aegre secum trahebat, cum paulatim ipse opprimeretur. Alibi catulus anniculus iam occisus confertorum corporum pondere erectus haerebat, dum mater furore muta circumvolveretur, mordens, iugulans, procedens. In ipso pugnae centro lupus et dhole, ceteris oblitis, uter prior alteri morsum inferret certabant, donec novi proeliantium impetus ambos abstulerunt.

Semel Mowgli Akelam praeteriit: duo dholes in eius lateribus haerebant, ipse paene edentulus tertii lumbos dentibus tenebat. Alio loco Phaonem vidit dholis iugulo inhaerentem, invito hoste tracto, donec iuvenes lupi caedem conficerent. At maxima pars pugnae caecus inter tenebras tumultus erat, ictus, lapsus, ruinae, ululatus, gemitus, pertinaces morsus, circa puerum, post eum, supra eum. Quanto longius nox progrediebatur, tanto celerius totum agmen in orbem versabatur.

Dholes demum fracti animis validiores lupos aggredi timebant, nec tamen fugam capere audebant. Mowgli finem iam appropinquare sensit, et hostes iam non tam occidere quam vulneribus debilitare studebat. Lupi anniculi audaciores fiebant; interdum spatium respirandi aut cum amico loquendi dabatur, ac sola fulguratio cultri canem avertere poterat.

"Caro iam proxima est ossi!" Frater Cinereus exclamavit, qui e viginti fere vulneribus sanguinem fundebat.

"At os nondum fractum est," Mowgli respondit. "Eowawa! Ita in silva agimus!" Lamina sanguine rubra per latus dholis velut flamma cucurrit, cuius posteriora membra sub lupi adhuc haerentis pondere latebant.

"Mea praeda!" ille naribus contractis fremuit. "Mihi relinque."

"Adhucne ventrem vacuum habes, vagabunde?" Mowgli rogavit. Won-tolla multis gravissimisque vulneribus affectus erat; at morsu suo canem ita retinebat, qui se convertere atque lupum attingere non poterat.

"Per Bovem quo emptus sum!" Mowgli acerbe ridens exclamavit. "Ipse est cauda carens!" Et revera magnus princeps rufus erat.

"Non sapienter faciunt qui catulos lahiniasque necant," Mowgli philosophantis voce addidit, sanguine ab oculis deterso, "nisi lupum vagum quoque occiderint. Et certum mihi est hunc Won-tollam te confecturum esse."

Alius dhole duci subvenire prosiliit; sed antequam dentibus Won-tollae latus attigit, Mowgli cultro iugulum eius transegit et Frater Cinereus residuum suscepit.

"Atque ita in silva agimus," Mowgli inquit.

Won-tolla nullum verbum protulit: maxillae tantum eius circa hostis spinam arctius arctiusque comprimebantur, dum vita ipsi defluebat. Dhole intremuit, caput inclinavit, immobilis iacuit; Won-tolla super corpus hostis procubuit.

"Huh! Debitum sanguinis persolutum est," Mowgli dixit. "Canta carmen, Won-tolla."

"Iam non venatur," Frater Cinereus respondit; "et Akela quoque iam diu tacet."

"Os fractum est!" Phao Phaonae filius ingenti voce clamavit. "Fugiunt! Occidite, omnes interficiendi sunt, venatores Gentis Liberae!"

Iam canis ruber post canem rubrum de harenis obscuris sanguineque madentibus furtim discedebat, ad flumen aut densam silvam fugiens, nunc contra aquam nunc cum aqua, prout via patebat.

"Debitum! Debitum!" Mowgli vociferabatur. "Debitum solvatur! Lupum Solitarium occiderunt! Nullus canis evadat!"

Iam ad flumen cultrum stringens cucurrebat, ne quis dhole in aquam effugeret, cum e tumulo novem cadaverum caput Akelae et anteriores partes corporis emerserunt. Mowgli iuxta Lupum Solitarium in genua procubuit.

"Nonne dixi hoc ultimum mihi proelium fore?" Akela anhelans inquit. "Bona venatio fuit. At tu, Frater Parve?"

"Vivo, multis interfectis."

"Sic decet. Ego morior; velim... velim prope te mori, Frater Parve."

Mowgli caput horrendis vulneribus refertum in genua recepit, lacerae cervici brachia circumdedit.

"Multum temporis ex diebus Shere Khani praeteriit, cum homunculus nudus in pulvere volvebatur."

"Non, non! Lupus sum! Uno corio cum Gente Libera sum!" Mowgli clamabat. "Non mea voluntate homo sum."

"Homo es, Frater Parve, lupe quem olim custodivi. Homo es; nam aliter grex ante dholes fugisset. Vitam tibi debeo: hodie gregem servavisti, sicut ego olim te servavi. Oblitusne es? Omnia iam debita persoluta sunt. Ad tuam gentem vade. Iterum tibi dico, oculorum meorum lumen, venatio haec finita est. Abi ad tuam gentem."

"Numquam abibo. Solus in silva venabor. Ita dixi."

"Post aestatem pluviae veniunt, post pluvias ver. Redi antequam cogaris."

"Quis me coget?"

"Mowgli Mowgli coget. Redi ad tuam gentem. Ad homines vade."

"Cum Mowgli Mowgli coegerit, ibo," Mowgli respondit.

"Nihil amplius dicendum est," inquit Akela. "Frater Parve, num me in pedes erigere potes? Ego quoque olim Gentis Liberae dux fui."

Mowgli summa cura atque lenitate cadavera huc illuc amovit, Akelam in pedes sustulit, ambobus brachiis sustinens. Tum Lupus Solitarius spiritum longum duxit, Carmen Mortis coepit, quod ducem gregis morientem decet canere. Vox, quo diutius cantabat, eo vehementior clariorque surgebat, trans flumen usque late resonans, donec ad ultimam salutationem "Bene venemini!" pervenit. Tum Akela e Mowgli complexu subito sese liberavit, in aerem saluit, atque retro lapsus super ultimam dirissimamque praedam mortuus cecidit.

Mowgli capite genibus imposito consedit, nihil iam curans, dum lahiniae sine ulla miseratione reliquos fugientes dholes insequerentur atque trucidarent. Paulatim clamores conticuerunt; lupi vulneribus iam rigescentibus claudicantes redierunt et iacturam numeraverunt. Quindecim e grege lupi atque sex fere lahiniae ad flumen mortui iacebant; ex reliquis nemo sine vulnere superfuit.

Per totam noctem usque ad frigidum diluculum Mowgli eodem loco sedit. Tum Phao rostrum sanguinolentum et humidum in manum eius deposuit; Mowgli sese retraxit, ut attenuatum Akelae cadaver ostenderet.

"Bene venemini!" Phao dixit, quasi Akela etiam viveret; deinde trans umerum morsibus saucium ad reliquos conversus: "Ululate, canes! Lupus hac nocte mortuus est!"

Ex ducentis autem dholibus qui gloriati erant omnes silvas suas esse et nullam bestiam vivam sibi resistere posse, ne unus quidem in Decanum rediit qui talia narraret.

CARMEN CHILI

Hoc carmen Chil cecinit, cum milvi post magnam pugnam alii post alios in alveum descenderent. Chil omnium amicus est; natura tamen frigidioris animi: scit enim paene omnes silvarum incolas aliquando sibi cibo futuros esse.

Hi socii mei noctu venatum ibant,
(Chil! Chil ipsum respicite!)
Nunc pugnae finem sibilo nuntiaturus adsum.
(Chil! Praecursores Chili!)
Illi mihi de praeda nuper caesa desuper nuntiabant,
Ego illis de cervo in campo deorsum significabam;
Iam omnium semitarum finis est: numquam rursus loquentur.

Hi venatorium clamorem edebant, hi cursu celeres sequebantur,
(Chil! Chil ipsum respicite!)
Hi cervum sambar averterunt, praetereuntem prehenderunt,
(Chil! Praecursores Chili!)
Alii odorem tardius sequebantur, alii ante ceteros currebant,
Illi rectum cornu vitabant, hi hostem viribus opprimebant;
Iam omnium semitarum finis est: numquam rursus sequentur.

Hi socii mei fuerant. Miserum est quod perierunt!
(Chil! Chil ipsum respicite!)
Nunc eos consolatum venio qui illos olim florentes noverant.
(Chil! Praecursores Chili!)

Lacera latera, oculi in orbitis demissi, os apertum sanguine rubens:
Coniuncti, macri, soli iacent mortui super mortuos;
Iam omnium semitarum finis est, hic hospites mei pascuntur!

VIII. CURSUS VERNALIS

Homo ad hominem redit! Provocationem per silvam clamate!
Qui frater noster fuerat iam discedit.
Audite, iudicate nunc, o silvarum populi:
Dicite, quis eum avertet, quis retinebit?
Homo ad hominem redit! In silva lacrimat:
Qui frater noster fuerat nunc dolore conficitur.
Homo ad hominem redit! (O quam in silva eum amabamus!)
Ad hominum viam, quam iam sequi non possumus.

Anno altero post magnum contra Canem Rubrum proelium et Akelae mortem Mowgli septimum decimum fere annum agebat. Maiore tamen aetate videbatur: assidui labores, cibus optimus, lavationesque quotiens vel paulum calebat aut pulvere obsidebatur, corporis incrementum et robur aetatem longe superantia ei dederant. Una manu e summo ramo suspensus per dimidiam horam pendere poterat, si per arboreas vias prospicere vellet; iuvenem cervum pleno cursu salientem capite arreptum sistere et in latus deicere valebat.

Magnos etiam apros caeruleos qui septentrionales paludes incolebant impetu subito prosternere poterat. Populi Silvarum, qui olim eius astutiam metuebant, nunc eius vires formidabant; cum ille negotia sua tacitus perageret, solo adventus eius nuntio viae silvestres vacuabantur. Oculi tamen eius semper mites manebant. Neque in ipsa pugna oculi eius sicut Bagheerae flammabantur, sed intentiores tantum avidioresque fiebant; quod Bagheera ipse non intellegebat.

Cum hoc a Mowgli quaesivisset, puer ridens respondit: "Cum praedam praetermitto, irascor; cum biduum nihil comedo, vehementer irascor. Num tum oculi mei nihil loquuntur?"

"Os esurit," Bagheera dixit, "oculi vero tacent. Sive venaris sive edis sive natas, idem manes ac saxum, sive pluit sive serenum est." Mowgli sub longis ciliis languide eum respexit, et, ut solebat, panthera caput demisit: dominum suum Bagheera noverat.

Ambo in superiore montis clivo supra Waingungam iacebant; nebulae matutinae infra eos albis viridibusque fasciis pendebant. Oriente sole nebulae, velut aurea rubentiaque maria ferventia, paulatim diffluxerunt, et radii humiles per gramen aridum in quo recubabant strias fecerunt. Frigus anni desinebat; folia arboresque lassae atque decoloratae videbantur; quotiens aura flabat, siccus tenuisque foliorum crepitus audiebatur.

Foliolum quoddam ramulum identidem feriens "tap, tap, tap" sonabat, velut folium in fluminis vortice captum. Sonus Bagheeram excitavit; aera matutinum profundo tussi olfactavit, tum supinus iacuit et prioribus pedibus folium supra caput nutans petivit.

"Annus convertitur," inquit. "Silva procedit. Tempus Novi Sermonis adest. Folium hoc novit. Optime est."

"Gramen aridum est," Mowgli, caespite evulso, respondit. "Etiam Oculus-Veris--flos ille parvus, tubae forma, ceraceo rubore nitens, inter gramina serpens--etiam Oculus-Veris adhuc clausus est. Sed, Bagheera, decetne Pantheram Nigram ita resupinam iacere pedibusque in aere ferire, tamquam arboricola felis esset?"

"Aowh?" inquit Bagheera, cuius animus alibi vagari videbatur.

"Quaero num Pantheram Nigram deceat ita fremere, tussire, ululare ac volutari. Memento nos silvarum dominos esse, te et me."

"Sane, sane, audio, homuncule." Bagheera festinanter se in latus convertit atque consedit, pulvere in nigris lateribus hirsutis adhaerente, nam villos hiemales iam deiciebat. "Nos quidem silvarum domini sumus. Quis Mowgli validior? Quis sapientior?" In eius voce sonus quidam insolitus ac languidus inerat, unde Mowgli se convertit, ut videret num forte Panthera Nigra sibi illuderet; in silva enim multa dicta alia sonant atque alia significant.

"Dixi nos sine controversia silvarum dominos esse," Bagheera iteravit. "Num quid peccavi? Nesciebam homunculum iam humi iacere nolle. Num nunc volat?"

Mowgli cubitis genibus innixis ad vallem diemque orientem spectabat. Inter arbores infra eos avis quaedam primos verni carminis sonos rauca fistulosaque voce tentabat, vix umbra illius liquidi et volubilis concentus quem postea emissura erat. Bagheera tamen audivit.

"Tempus Novi Sermonis appropinquat, dixi," panthera caudam quatiens fremuit.

"Audio," Mowgli respondit. "Bagheera, cur toto corpore tremis? Sol calet."

"Ferao est, picus coccineus," Bagheera ait. "Ille non est oblitus. Nunc ego quoque mei carminis recordari debeo." Itaque leniter murmurans modulabatur, identidem reprehendens semet ipsum et carmen rursus incipiens.

"Nulla praeda adest," Mowgli dixit.

"Frater Parve, utraque tibi auris obturata est? Non venandi vox est, sed carmen quod pro novo tempore paro."

"Oblitus eram. Tempus Novi Sermonis cum venerit cognoscam, nam tu cum ceteris discedes, meque solum relinquetis." Haec Mowgli aliquanto ferocius protulit.

"At vero, Frater Parve," Bagheera coepit, "non semper nos--"

"Dico tamen vos facere!" Mowgli digitum vehementer intendens respondit. "Fugitis, et ego qui silvarum dominus sum solus incedere cogor. Quid superiore tempore factum est, cum saccharinas arundines ex hominum agris

colligere vellem? Nuntium misi--te ipsum misi!--ad Hathi, ut tali nocte adveniret et dulcia illa gramina proboscide mihi decerperet."

"Post duas tantum noctes venit," Bagheera paulum se contrahens dixit, "atque tantum illius dulcis longae arundinis collegit quantum nullus homunculus omnibus pluviarum noctibus consumere posset. Mea culpa non fuit."

"Non venit nocte qua iussi. Immo per valles sub luna tuba cecinit, cucurrit, rugiit; vestigia eius trium elephantorum agmen referre videbantur, adeo se inter arbores occultare recusabat. Ante hominum domos sub luna saltavit. Ipse vidi, sed ad me venire noluit; et ego silvarum dominus sum!"

"Tempus Novi Sermonis erat," panthera summa modestia dixit. "Fortasse, Frater Parve, illum non verbo dominico vocavisti? Audi Feraonem et laetare."

Ira Mowgli, quasi fervore exhausta, consedit. Supinus capite in bracchiis imposito oculos clausit. "Nescio, nec curo," somnolentus inquit. "Dormiamus, Bagheera. Stomachus mihi gravis est. Capiti meo cubile fac."

Panthera cum suspirio rursus procubuit, quia Feraonem identidem vernum carmen exercentem audiebat, pro illo tempore quod silvicolae Novi Sermonis appellant.

In silvis Indiae tempora anni paene nullo discrimine inter se transeunt. Duo tantum esse videntur, humidum atque siccum; attamen si per pluviae torrentes cinerumque pulverisque nubes diligenter inspicias, quattuor tempora in suo ordine reverti cognosces.

Omnium mirabilissimum ver est. Non enim nudo mundo folia floresque nova integere debet, sed praeteritas, semivirescentes res, quas mitis hiems servaverat, ante se abigere atque removere, tellurem iam semivestitam et obsoletam denuo iuvenilem reddere. Id tam perfecte efficit ut nusquam terrarum ver illi quod in silvis Indiae venit comparari possit.

Uno die omnia lassata sunt, ipsi odores gravi aere delati veteres atque usitati videntur. Cur ita sit explicari vix potest, sed ita sentitur. Proximo die, quamquam oculi nihil mutatum conspiciunt, cunctae fragrantiae nova suavitate recreantur, vibrissae silvicolis usque ad radices tremunt, hibernus villus in longis incomptisque fasciculis e lateribus cadit.

Tum fortasse imber levis decidit; subito arbores, arbusta, bambusae, musci et succulentae plantae quasi expergiscuntur, tanto nascentis herbae strepitu ut eum paene auribus percipias. Sub hoc strepitu die noctuque profundus quidam tremulusque cantus perstat. Hic veris sonus est: non apum murmur, non labentis aquae strepitus, non venti in arborum fastigiis, sed totius mundi tepentis laetantisque mollis velut felis fremitus.

Ad hunc usque annum Mowgli semper temporum conversione delectatus erat. Solebat primum Oculum-Veris in profundo gramine reperire, primasque vernorum nubium acies, quibus nulla res silvestris similis est, conspicere. Vox eius in locis humidis, florentibus, sub stellis fulgentibus audiebatur, dum

magnas ranas in concentu adiuvabat aut parvas noctuas, inversis capitibus inter candidas noctes ululantes, ludibrio habebat.

Ut ceteri omnes, ver ad peregrinandum sibi praecipue eligebat; nulla alia de causa quam cursu per calidum aerem fruendi, inter crepusculum et stellam matutinam triginta, quadraginta, quinquaginta miliaria conficiebat, tum anhelans et ridens floribus ignotis coronatus redibat. Quattuor fratres in his silvestribus excursibus eum non sequebantur, sed ad alios lupos cantus communes canendos discedebant.

Omnes silvicolae vere occupatissimi sunt, et pro suo quisque genere alii fremunt, alii ululant, alii sibilant. Aliae tunc quam reliquo anno voces audiuntur; quare ver in silva Tempus Novi Sermonis appellatur.

At illo vere, ut ipse Bagheerae dixerat, Mowgli animo mutato erat. Ex quo bambusarum surculi maculas fuscas ostenderant, diem exspectabat quo odores mutarentur.

Ubi tamen ille dies venit, Mor Pavo aereis caeruleisque et aureis plumis micans in nebula matutina clamore novo odorum mutationem per silvas nuntiavit. Mowgli os aperuit ut clamorem latius propagaret; sed verba inter dentes eius haeserunt, sensusque eum ab unguibus pedum usque ad summos capillos pervasit: merus maeror tam gravis ut totum corpus inspiceret, ne spinam forte calcasset.

Mor novorum odorum nuntium clamabat, ceterae aves excipiebant; e rupibus Waingungae Bagheerae rauca vox audita est, partim aquilae clamori partim equi hinnitui similis. Simiarum Bandar-log turba per novos surculos super caput eius ululans disiecta est; Mowgli tamen stabat, pectore ad Moris clamorem reddendum inflato, sed aer per breves suspirationes e pectore effluebat, dolore subito ipsum urgente.

Circumspexit; nihil praeter irrisores Bandar-log inter arbores discurrentes et Morem cauda magnificentissime explicata in collibus infra saltantem cernebat.

"Odores mutati sunt!" Mor clamabat. "Bene venemini, Frater Parve! Cur non respondes?"

"Frater Parve, bene venemini!" Chil Milvus cum coniuge sua sibilans advolavit; tam prope eius nasum alis verberaverunt ut tenuis plumarum albarum lanugo praeter eum volaret.

Pluvia verna levis, quam elephantorum imbrem appellant, per silvam fascia dimidii miliarii lata progressa est; folia recentia madefacta ac nutantia reliquit, tum duplici arcu caelesti fulgente atque tenui tonitrui sono evanuit. Murmur vernum paulisper increpuit deinde tacuit, sed universa Silva simul voce uti videbatur--Mowgli solo excepto.

"Bonum cibum edi," secum loquebatur, "bonam aquam bibi. Nec fauces mihi ardent aut angustantur, sicut cum radicem caeruleis maculis pictam momordi, quam Oo Testudo cibo aptam esse dixerat. Sed stomachus mihi

gravis est; Bagheerae atque aliis silvicolis, populo meo, durissime locutus sum. Modo caleo, modo frigeo, modo nec calidus nec frigidus sum, sed invisibili rei irascor.

"Huhu! Tempus est currendi! Hac nocte iuga transcurram, ad septentrionales paludes vernum cursum faciam, inde redibo. Nimium diu nimis facile venatus sum. Quattuor mecum venient, nam albicantibus vermiculis pinguioribus iam similes sunt."

Clamavit, sed nemo e quattuor respondit. Procul ultra vocem eius cum lupis gregis vernalia carmina, Lunae atque Cervi Sambar carmina, cantabant; tempore enim verno silvicolae inter diem noctemque vix discernunt. Acutum latratum dedit; tantum irrisorium "miau" parvae felis arboricolae maculosae, quae per ramos prima avium nidos quaerebat, accepit. Inde totus ira intremuit, ac iam cultrum dimidia parte e vagina traxit.

Tum, quamvis nemo spectabat, superbissimus factus est, erecto mento contractisque superciliis graviter clivum descendit. At nemo e suis quaesivit quid ei accidisset, singuli suis negotiis tam occupati erant.

"Scilicet," secum dixit Mowgli, quamquam nullam causam se habere intus sciebat. "Si Canis Ruber e Decano veniat, si Flos Ruber inter bambusas saliat, tota silva vagitu ad Mowgli confugit, eum elephantorum maximis nominibus honorans. Nunc vero, quod Oculus-Veris rubet et Mor nudos pedes in vernali saltatione ostendere cupit, tota silva Tabaqui similis insanit. Per Bovem quo emptus sum, dominusne silvarum sum an non? Tacete! Quid hic agitis?"

Duo iuvenes lupi gregis per semitam accurrebant, locum apertum quaerentes ubi inter se dimicarent. Meministis enim Legem Silvarum vetare ne lupi coram grege pugnent. Cervicum pili quasi filum ferreum rigebant, furiose latrabant, corpora ad primum impetum inclinantes. Mowgli prosiluit, et singulis manibus singulorum fauces extensas prehendit, sperans se facile ambos deiecturum sicut in lusibus aut venationibus gregis saepe fecerat. Sed numquam antea pugnam vernam interpellaverat.

Ambo impetu facto eum in latus deiecerunt, neque verbo addito in se invicem irruerunt, conferti per humum volventes.

Mowgli paene priusquam caderet resurrexit, cultro stricto dentibusque candidis nudatis; illo momento ambos nulla alia causa occidisset quam quod pugnabant cum ipse silentium vellet, quamquam Lex Silvarum omnibus lupis ius pugnandi concedit.

Circum eos inclinatis umeris manu tremente saltabat, paratus duplicem ictum inferre cum prima pugnae confusio paulisper cessavisset. At dum exspectabat, vires e corpore diffugere sensit; mucro paulatim demittebatur, ac denique cultrum condidit pugnamque intuitus est.

"Venenum certe comedi," tandem suspiravit. "Ex quo Flore Rubro concilium disieci, ex quo Shere Khan interfeci, nemo gregis me deicere

potuit. Hi autem infimi lupi sunt, venatores exigui! Vires meae evanescunt, mox moriar. O Mowgli, cur ambos non occidis?"

Certamen duravit donec unus lupus fugit; Mowgli solus in terra lacerata et cruenta remansit, modo cultro modo cruribus brachiisque suis inspectis, dum novus et antea ignotus maeror sicut aqua truncum natantem obtegit.

Vespere satis mature praedam interfecit, modice tantum comedit ut verno cursui par esset; solus edebat, quia silvicolae universi aut cantando aut pugnando absentes erant. Nox erat, ut aiunt, candida admodum. Omnes herbae ac virgulta tantum crescere videbantur quantum alias per integrum mensem. Ramus qui pridie flavescentia folia gerebat, cum Mowgli eum frangeret, succum stillabat.

Musci molles calidique pedes circumfundebant; gramina novella acies incidendi non habebant. Omnes silvae voces tamquam una ingens lyrae chorda a luna pulsata resonabant--Luna Novi Sermonis, quae lumen suum in rupes ac stagna late infundebat, inter truncos lianasque immiscebat, per decies centena milia foliorum cribro quasi traiciebat. Mowgli maeroris oblitus, dum cursum arripiebat, mera laetitia voce alta cantabat.

Ille motus volatui quam cursui similior erat; longum enim descensum per ipsius silvae medium ad septentrionales paludes ducentem elegerat, ubi solum elasticum pedum casum molliter excipiebat. Homo hominum more educatus inter fallaces lunae umbras multis offensionibus pedem tentasset; Pueri vero musculi multorum annorum usu exercitati eum quasi plumam sustinebant.

Si truncus putridus aut lapis absconditus sub pede versaretur, sine cogitatione, sine labore, cursu nullo modo retentato, ipse se servabat. Cum terreno itinere fatigatus esset, manus more simiae ad proximam lianam attollebat, et non tam scandere quam in tenues arborum ramos innatare videbatur; inde per arboreas vias currebat, donec mutato animo longo per folia arcu ad terram se demitteret.

Aliquando per valles calidas et quietas, udis rupibus clausas, transibat, ubi gravissimo nocturnorum florum odore et florentibus lianarum gemmis vix spirare poterat; aliquando per obscuras arborum porticus, ubi lucis lunaris fasciae tam ordinatae iacebant quam varii marmoris quadrati in templo; interdum per dumeta, ubi novellus umidus frutex ad pectus usque surgebat et circa lumbos velut bracchia circumdabat; aut per rupes fractas summis collibus impositas, ubi de lapide in lapidem supra pavidorum vulpiculorum antra saliebat.

Hinc procul aprum, dum dentes in trunco acueret, stridentem audiebat; deinde ingentem illum canum aprum solum inveniebat, arboris altae corticem sulcantem atque dilacerantem, spuma ex ore stillante, oculis ignis instar flagrantibus. Aut sonitu collidentium cornuum atque sibilanti fremitu excitatus a via deflectebat, duos cervos sambar furentes praetercurrebat,

capitibus demissis huc illuc titubantes, lateribus sanguine striatis qui sub luna nigerrimus videbatur.

Aut apud aliquod vadum rapidum Iacalam Crocodilum tauri instar mugientem audiebat, aut nodum serpentum venenatorum inter se implicatorum perturbabat; sed antequam ictum facere possent, ille iam per calculos umidos fulgentesque transierat et in silva densissima disparuerat.

Sic modo clamans, modo sibi carmina canens currebat, illa nocte omnium silvicolorum felicissimus, donec florum odor eum monuit septentrionales paludes appropinquare, quae longe ultra remotissimos venationum fines iacebant.

Etiam hic homo hominum disciplina eruditus tribus passibus in paludem capite mersus fuisset; Pedes autem Mowgli quasi oculos habebant, et eum de caespite in caespitem, de uno graminum fasciculo in alterum titubantem sustinebant, nullo oculorum capitis auxilio. Ad mediam paludem cucurrit, anates subito excitans, atque in trunco musco cooperto, quem aqua nigra lambebat, consedit.

Circum eum tota palus vigilebat, quoniam aves vere levissimo somno dormiunt, et earum catervae tota nocte advolabant vel abibant. Nemo tamen Mowgli curabat, inter altas arundines sine verbis cantillantem et pedum brunneorum duras plantas inspicientem, ne forte spina neglecta infixa esset. Omnis infelicitas in patria silva relicta videbatur; iam pleni pectoris carmen canere incipiebat, cum subito eadem tristitia rediit, priore decies gravior.

Hoc tempore Mowgli perterritus est. "Etiam hic adest!" submissa voce dixit. "Me persecutum est," atque post umerum respexit quasi ipsa res illic consisteret. "Nemo hic adest." Paludis nocturnus strepitus perseverabat, sed nec avis nec fera eum alloquebatur, dum nova miseria crescebat.

"Venenum certe comedi," horrenti voce ait. "Incautus venenum aliquod comedi; inde vires mihi pereunt. Timui--etsi non ego timui--Mowgli timuit cum duo lupi pugnabant. Akela aut etiam Phao eos cohibuisset; Mowgli tamen timuit. Haec veneni certa nota est."

"At silvicolae quid curant? Cantant, ululant, pugnant, sub luna gregatim currunt; ego vero--Hai-mai!--in his paludibus veneno quod comedi morior." Adeo sui miseritus est ut paene lacrimaret. "Mox," pergebat, "in aqua nigra iacentem me invenient."

"Immo ad meam silvam revertar et in saxo Concilii moriar; Bagheera, quem amo, si in valle ululare non occupatur, fortasse reliquias meas paulisper custodiet, ne Chil eodem modo me tractet quo Akelam tractavit."

Lacrima ingens calida super genu cecidit. Quamvis miserrimus esset, ex ipsa miseria nescio quam voluptatem capiebat, si rem tam contrariam intellegere potestis. "Sicut Chil milvus Akelam tractavit," repetivit, "nocte qua gregem a Cane Rubro liberavi." Paululum tacuit, memor ultimae orationis Lupi Solitarii, quam vos quidem recordamini. "Akela multa stulta ante

mortem dixit, nam morientibus mens mutatur. Dicebat... Attamen ego silvae sum!"

Ultima verba, pugnae ad Waingungam recordatione commotus, alte vociferatus est; vacca bubali silvestris inter arundines genibus exsiluit, fremens: "Homo!"

"Uhh!" Mysa Bubalus Ferus inquit, dum se in coeno volutabat, Mowglio audiente. "Non est homo. Tantum lupus imberbis gregis Seonensis est. Talibus noctibus huc illuc currere solet."

"Uhh!" vacca rursus ad herbam caput inclinans dixit. "Hominem putabam."

"Dico non esse," Mysa respondit. "O Mowgli, num periculum est?"

"O Mowgli, num periculum est?" puer irrisorie resonuit. "Haec sola Mysa cogitat: num periculum est? At Mowgli, qui noctu per silvam discurrit, omnia observans, numquam vobis curae est!"

"Quam alte clamat!" vacca dixit.

"Sic clamant," Mysa contemptim respondit, "qui herbam evulsam quomodo edant nesciunt."

"Propter multo leviora convicia," Mowgli secum gemuit, "ipsa proxima tempestate pluviarum Mysam e coenoso cubili acu cultri excitavissem, capistro ex iunco facto ei insidens per paludem equitassem." Manum ad plumosam arundinem frangendam porrexit, sed suspirans retraxit. Mysa quietus ruminabat, et gramen longum sub vaccae ore crepitabat. "Non hic moriar," iratus inquit. "Mysa, qui eiusdem est sanguinis ac Iacala et aper, me videret. Ultra paludem eamus et quid eveniat spectemus. Numquam talem vernum cursum feci, simul calidus et frigidus. Surge, Mowgli!"

Non tamen resistere potuit quin inter arundines ad Mysam clam serperet, et mucrone cultri eum pungeret. Ingens taurus madens e luto quasi telum igne propulsum erupit; Mowgli tantum risit ut denuo sedere cogeretur.

"Dic nunc, Mysa, lupum imberbem gregis Seonensis te aliquando duxisse!" vociferatus est.

"Lupus? Tu?" taurus in caeno pedes pulsans fremuit. "Universa silva novit te pecorum domesticorum bubulcum fuisse, eiusmodi hominis catulum qualis apud segetes in pulvere vociferari solet. Tu silvae es? Quis venator serpentis instar inter hirudines reptaret, atque ob iocum lutulentum, chacali iocum, me coram vacca dedecore afficeret? Veni in terram firmam et ego... ego..." Mysa spumam ore proiciebat, nam nullus paene silvicolis eo iracundior est.

Mowgli eum sibilantem et anhelantem immotis oculis contemplabatur. Cum demum inter luti strepitum audiri potuit, dixit: "Quaenam Hominum Gens iuxta has paludes habitat, Mysa? Nova haec silva mihi est."

"Septentriones pete!" taurus iratus rugiit; satis enim vehementer eum Mowgli pupugerat. "Nudorum bubulcorum iocus fuit. Abi et incolis vici ad imum paludis siti narra!"

"Hominum Gens fabulas silvestres non amat; nec puto, Mysa, unam aut alteram in tuo corio plagam rem dignam concilio esse. Sed pagum illum videbo. Immo vero videbo. Cave nunc: non omni nocte silvarum dominus te ad pascendum agit."

Ex palude in tremulum solum ad eius marginem transiit, sciens Mysam eo impetum facere non ausurum; currens autem de tauri ira ipse ridebat.

"Non omnes vires amisisse videor," inquit. "Fortasse venenum ad ossa nondum pervenit. Ibi prope humilem stellam quandam video." Manibus semiapertis stellam aspexit. "Per Bovem quo emptus sum! Flos Ruber est--Flos ille Ruber iuxta quem iacebam antequam... antequam primum gregem Seonensem invenirem! Nunc quod vidi, cursum perficiam."

Palus in latissimum campum desinebat, ubi lumen tenue micabat. Multo iam tempore Mowgli de hominum negotiis non cogitaverat, sed illa nocte Floris Rubri fulgor eum ad se trahebat.

"Inspectabo," dixit, "ut olim solebam, atque videbo quantum Gens Hominum mutata sit."

Oblitus se iam non in propria silva esse, ubi omnia pro arbitrio faciebat, per gramina rore gravia incautus incedebat donec ad casam cuius lumen cernebat pervenit. Tres quattuorve canes latratibus eum exceperunt, nam viculi extremas domos adierat.

"Ho!" Mowgli sine strepitu considens inquit, ac profundo lupino fremitu canes statim compescuit. "Quod venturum est veniet. Mowgli, quid tibi cum Hominum Gentis cubilibus amplius rei est?" Labra manu tetigit, memor saxi quo olim vulneratus erat cum pristinus ille pagus eum expulisset.

Ostium casae apertum est, et femina in tenebras prospiciens stetit. Infans ploravit; illa post tergum converso capite dixit: "Dormi. Chacalus tantum canes excitavit. Paulo post dies aderit."

Mowgli in gramine velut febri correptus toto corpore contremuit. Vocem optime agnoscebat; sed ut exploraret submissa voce exclamavit, mirans quam facile sermo hominum sibi rediret: "Messua! O Messua!"

"Quis me vocat?" femina tremente voce respondit.

"Oblitane es mei?" Mowgli dixit, faucibus siccis.

"Si tu es, quo nomine te appellabam? Dic!" Ostium ex parte clausit, manum ad pectus adstringens.

"Nathoo! Ohe, Nathoo!" Mowgli respondit; hoc enim, ut meministis, nomen Messua ei dederat cum primum inter homines venisset.

"Veni, fili mi!" clamavit. Mowgli in lucem processit et Messuam, quae olim ei benefecerat quamque ab Hominum Gente morti eripuerat, recta in oculos aspexit. Annis processerat, capilli canuerant, sed oculi voxque non mutati erant. Ut feminae solent, eum talem exspectabat qualem reliquerat; itaque

oculi perturbati a pectore eius sursum ad caput ascenderunt, quod summum ostium attingebat.

"Fili mi," balbutivit; tum ad pedes eius procidens: "At iam non filius meus est! Numen silvarum est! Ahai!"

Sub rubente lucernae oleaceae lumine ille stabat, robustus, procerus, formosus, capillis longis nigris in umeros decurrentibus, cultro e collo pendente, capite sertis candidi iasmini coronato. Facile aliquod ferum numen ex silvestri fabula putari poterat. Infans in lectulo semisomnus subito exsiluit et timore vehementer clamavit.

Messua ad puerum mulcendum se convertit; Mowgli immobilis in vasa aquae, ollas coquinarias, cistas frumenti ceteraque instrumenta domestica oculos defixit, quae omnia mirabiliter sibi nota esse sentiebat.

"Quid edere aut bibere vis?" Messua susurravit. "Haec omnia tua sunt; tibi vitam debemus. Sed tune Nathoo es, quem ego vocavi, an vere numen aliquod?"

"Nathoo sum," respondit Mowgli. "Longe a patria mea abii. Lumen istud vidi hucque veni; te hic esse nesciebam."

"Postquam Khanhiwaram pervenimus," Messua timide inquit, "Angli nobis contra paganos, qui nos comburere volebant, auxilium polliciti sunt. Meministine?"

"Certe non sum oblitus."

"Sed cum Anglica lex contra illos agere parata esset, ad nefandorum hominum pagum redimus, neque ullum pagum invenire potuimus."

"Et hoc memini," Mowgli respondit, naribus subito trementibus.

"Vir meus igitur in agris operam locavit; postea, quoniam re vera fortis erat, exiguum hic agrum accepimus. Non tam dives locus est quam prior pagus; sed nobis duobus multis non opus est."

"Ubi ille vir est, qui timens ea nocte terram fodiebat?"

"Mortuus est, iam annus est."

"Et hic?" Mowgli infantem digito indicavit.

"Filius meus, abhinc duas pluvias natus. Si numen es, illi Favorem Silvarum largire, ut inter tuas... tuas gentes tutus sit, sicut nos illa nocte tuti fuimus."

Infantem sustulit; puer, timore iam deposito, manum porrexit ut cultro e pectore Mowgli pendenti luderet. Mowgli teneros digitos magna cura amovit.

"Et si Nathoo es quem tigris abstulit," Messua suffocata voce addidit, "hic frater tuus minor est. Fratris natu maioris benedictionem ei largire."

"Hai-mai! Quid ego de re quae benedictio vocatur scio? Nec numen sum nec frater eius, et... o mater, mater, nimio pondere cor meum gravatur." Infantem deponens tremuit.

"Credibile sane," Messua inter ollas properans respondit. "Id fit cum per paludes noctu vagaris. Febris certe tibi medullas occupavit." Mowgli paulum risit, quasi quidquam silvestre sibi nocere posset. "Ignem excitabo, lac calidum bibes. Sertum iasmini depone; nimis gravi odore exiguam domum replet."

Mowgli sedens vultum inter manus abdiderat, secum murmurabat. Omnes affectus inusitati ac prorsus novi eum pervadebant, haud secus ac si veneno infectus esset; caput eius vertigine et levi nausea laborabat. Lac tepidum longis haustibus bibit, dum Messua umerum eius interdum leniter tangebat. Illa nondum satis sciebat utrum Nathoo, quem olim filium vocaverat, esset an mirabilis quidam silvarum incola; gaudebat tamen eum saltem carne sanguineque constare.

"Fili," tandem, oculis materna superbia plenis, dixit, "num quis tibi dixit te omnibus hominibus formosiorem esse?"

"Hah?" Mowgli miratus respondit: nihil tale umquam audierat. Messua molliter et feliciter risit. Ipsa eius vultus mutatio satis illi erat.

"Ergo prima sum? Decet, quamvis raro accidat, ut mater filio talia dicat. Pulcherrimus es. Numquam talem virum vidi."

Mowgli caput huc illuc contorsit, quasi supra proprium durum umerum aliquid videre posset. Messua tamdiu risit ut Mowgli quoque, quamquam causam ignorabat, tandem cum ea ridere cogeretur; infans inter utrumque discurrens ridebat.

"Noli fratrem tuum irridere," Messua infantem ad pectus trahens dixit. "Cum vel dimidia eius pulchritudine praeditus eris, filiam regis minimam tibi uxorem dabimus et elephantis magnis veheris."

Ex tribus sermonis verbis unum vix Mowgli intellegebat. Lac calidum post longum cursum eum paulatim somno oppresserat; itaque in orbem se flexit et intra minutum alte obdormivit. Messua capillos a fronte eius amovit, pallium imposuit, et gaudebat. More Silvarum reliquam noctem totumque sequentem diem dormivit; insita enim eius sensa, quae numquam omnino dormiebant, nullum periculum adesse nuntiabant.

Tandem repente tanta vi exsiluit ut casa concuteretur, nam pallium super vultum ei laqueorum somnium excitaverat; ibi stabat cultro manu arrepto, somno adhuc gravante vagos oculos, ad quodcumque certamen paratus.

Messua risit et cenam vespertinam apposuit: paucae tantum placentae rudes super fumidum focum coctae, oryza atque massa tamarindorum acrium conditorum, quae satis erant donec vespertinam praedam capere posset. Ex paludibus rores redolebant; eorum odor famem atque inquietudinem in eo excitavit. Cursum vernum conficere cupiebat; sed puerulus in brachiis eius sedere volebat, Messua vero capillos longos caeruleo-nigros pectere perseverabat.

Itaque cantillans crines disponebat, ineptas quasdam nutricum cantilenas canebat, nunc Mowgli filium appellans, nunc orans ut aliquid potestatis

silvestris infantulo suo concederet. Ostium erat clausum, sed Mowgli sonum notissimum audivit, simulque vidit Messuam prae horrore ore hiare, cum ingens pes canus sub ostio apparuit. Foris Frater Cinereus querula et quasi paenitenti voce, sollicitudine ac metu pressus, gemebat.

"Abi et exspecta! Non venistis cum vos vocavi," Mowgli, capite non converso, silvestri lingua dixit; ingens ille pes canus continuo evanuit.

"Noli... noli tuos... ministros tecum adducere," Messua trepide dixit. "Nos... nos cum silva semper pacifice viximus."

"Pax est," Mowgli se erigens respondit. "Memineris noctis in via Khanhiwarensi. Multae eiusmodi ferae et ante et post te ibant. Sed video etiam vere Silvarum Populos non semper oblivisci. Mater, abeo."

Messua humiliter locum fecit--numen silvestre esse credebat--sed cum manum ad ostium admoveret, amor maternus eam impulit ut brachia iterum iterumque circa Mowgli cervicem coniceret.

"Redi!" susurravit. "Sive filius es sive non es, redi, quia te amo. Vide, etiam iste dolet."

Infans flebat, quod vir ille cultrum fulgentem gestans discessurus erat.

"Iterum veni," Messua repetivit. "Sive nocte sive die, hoc ostium tibi numquam claudetur."

Mowgli, faucibus velut nervis quibusdam intentis, vocem aegre expressit: "Certe redibo."

"Nunc autem," inquit, dum blandientis lupi caput in limine amovet, "tecum parvam controversiam habeo, Frater Cineree. Cur vos quattuor non venistis cum olim tam diu vocavi?"

"Tam diu? Heri nocte tantum factum est. Ego... nos... in silva nova carmina canebamus, quia Tempus Novi Sermonis est. Meministine?"

"Ita sane."

"Simul ac carmina finita sunt," Frater Cinereus studiose pergebat, "vestigia tua secutus sum. Ceteros reliqui, toto cursu ad te veni. Sed, o Frater Parve, quid fecisti inter Hominum Gentem edens atque dormiens?"

"Si venissetis cum vos vocavi, haec non accidissent," Mowgli celerius currens dixit.

"Quid nunc fiet?" Frater Cinereus interrogavit. Mowgli iam responsurus erat, cum puella veste candida amicta ex via quadam in viculi extrema pervenit. Frater Cinereus statim delituit; Mowgli autem in segetes altas sine strepitu retrocessit. Adeo puellae propinquus erat ut manum in eam extendere potuisset; sed cum virides calidique graminum culmi ante vultum eius coissent, tamquam umbra evanuit. Puella, quasi spectrum vidisset, clamavit, tum alte suspiravit.

Mowgli culmos manibus divisit et puellam observavit, donec ab oculis abiret.

"Nunc nescio," inquit, ipse quoque suspirans. "Cur non venistis cum vos vocavi?"

"Te sequimur, te sequimur," Frater Cinereus submissa voce dixit, pedem Mowgli lambens. "Semper te sequimur, praeter Tempus Novi Sermonis."

"Etiamne ad Hominum Gentem sequeremini?" Mowgli susurravit.

"Nonne nocte qua prior grex te eiecit secutus sum? Quis te inter segetes iacentem excitavit?"

"Ita, sed iterum?"

"Nonne hac nocte te secutus sum?"

"Ita, sed iterum iterumque, fortasse saepius, Frater Cineree?" Frater Cinereus tacuit; tandem secum fremens dixit: "Niger ille vere dixit."

"Quid dixit?"

"Homo tandem ad hominem redit. Raksha mater nostra dixit--"

"Idem Akela nocte Canis Rubri dixit," Mowgli submissa voce respondit.

"Idem Kaa, qui omnibus sapientior est, dicit."

"Tu autem quid dicis, Frater Cineree?"

"Semel te contumeliis expulerunt; os tuum lapidibus laceraverunt, Buldeonem miserunt ut te occideret. In Florem Rubrum te coniecissent. Tu, non ego, eos malos et insanos dixisti. Tu, non ego--ego enim meam gentem sequor--silvam in eorum pagum immisisti. Tu, non ego, contra eos carmen acerbius quam nostrum contra Canem Rubrum composuisti."

"Quaero quid tu sentias!"

Sic inter cursum loquebantur. Frater Cinereus paulisper sine responso procedebat, tum inter singulos saltus veluti verba proferens ait: "Homuncule, Domine Silvarum, Rakshae fili, mihi frater eiusdem antri, etsi vere ad breve tempus obliviscor, tua via mea via est; tuum cubile meum cubile, tua praeda mea praeda, tuum mortis certamen meum mortis certamen. Pro tribus quoque fratribus loquor. Sed quid Silvae dicturus es?"

"Bene cogitasti. Inter conspectam praedam et captam morari non oportet. Antecurre, omnes ad saxum Concilii voca; ego quae in animo habeo dicam. Sed fortasse non venient: Tempore Novi Sermonis mei oblivisci possunt."

"Num tu igitur nihil es oblitus?" Frater Cinereus trans umerum fremuit, tum tota vi ad cursum se dedit; Mowgli cogitans eum sequebatur.

Alio tempore hic nuntius cunctos silvicolas cervicibus horrentibus ad concilium vocavisset; nunc tamen omnes venationibus, certaminibus, caedibus, cantibus occupati erant. Ab uno ad alium Frater Cinereus currebat, clamans: "Dominus Silvarum ad homines redit! Ad Saxum Concilii venite!" At laeti atque alacres silvicolae tantum respondebant: "Aestivo ardore redibit. Pluviae eum ad cubile redigere cogent. Curre et nobiscum canta, Frater Cineree!"

"At dominus silvarum ad homines redit," Frater Cinereus identidem repetebat.

"Eee--Yoawa? Num eo Tempus Novi Sermonis minus dulce est?" illi respondebant. Itaque Mowgli maerens per notas rupes ad locum ubi olim in concilium receptus erat perveniens solos quattuor fratres invenit, Baloo senio paene caecum, et gravem frigidique sanguinis Kaa circa vacuum Akelae locum convolutum.

"Hic igitur via tua terminatur, homuncule?" Kaa dixit, cum Mowgli pronus vultum in manibus abscondisset. "Clama clamorem tuum. Unius sanguinis sumus, tu et ego, homo atque serpens."

"Cur ego sub Cane Rubro non mortuus sum?" puer gemebat. "Vires mihi deficiunt; nec veneni culpa est. Die noctuque duplicem pedum sonitum post me audio. Cum caput converto, mihi videtur aliquem modo se occultavisse. Post arbores inspicio, sed nemo ibi est. Vocem emitto, nemo respondet, et tamen aliquis audire atque responsum retinere videtur. Recumbo, nec quiesco. Cursum vernum facio, nec tranquillitatem invenio. Lavor, nec refrigescor.

"Praeda mihi nauseam movet; ad pugnam tamen animus non est, nisi ad occidendum. Flos Ruber intra corpus meum ardet; ossa mea in aquam conversa sunt, et... nescio quid sciam."

"Quorsum tam multa verba?" Baloo lente dixit, capite ad locum ubi Mowgli iacebat converso. "Akela iuxta flumen dixit Mowgli a Mowgli ad Hominum Gentem reductum iri. Ego idem dixi. Sed quis Baloo nunc audit? Bagheera--ubi Bagheera hac nocte est?--et ipse novit. Lex est."

"Cum apud Aedes Frigidas convenimus, homuncule, iam sciebam," Kaa se inter ingentes spiras paulum convertens dixit. "Homo tandem ad hominem redit, etsi silva eum non eicit."

Quattuor fratres mutuo se et Mowgli intuebantur, perturbati sed oboedientes.

"Ergo Silva me non eicit?" Mowgli balbutivit.

Frater Cinereus tresque alii vehementer fremuerunt, incipientes: "Dum vivimus, nemo audebit--" Sed Baloo eos repressit.

"Ego Legem te docui; ideo mihi loquendum est," inquit. "Quamquam saxa ante me oculis iam cernere non possum, longe tamen prospicio. Rana Parva, tuam ipse viam ingredere; inter proprium sanguinem, proprium gregem, propriam gentem cubile constitue. Sed cum pede aut dente aut oculo egebis, vel nuntio celeriter per noctem ferendo, memento, Domine Silvarum, universam silvam tuo nutu adfuturam."

"Media quoque Silva tua est," Kaa dixit. "Ego non pro exigua gente loquor."

"Hai-mai, fratres mei!" Mowgli brachiis ad caelum sublatis inter singultus clamavit. "Nescio quid sciam! Discedere nolo, sed ambo pedes me trahunt. Quo modo has noctes relinquere possum?"

"Attolle oculos, Frater Parve," Baloo iterum dixit. "Nullum dedecus hac venatione est. Cum mel consumptum est, favum vacuum relinquimus."

"Corio exuto," Kaa addidit, "rursus in illud repere non possumus. Lex est."

"Audi, mihi omnium carissime," Baloo dixit. "Nullum hic verbum, nulla voluntas te retinere conatur. Attolle caput! Quis silvarum dominum reprehendere potest? Cum parva rana eras, vidi te inter candidos lapillos ibi ludere; Bagheera quoque, qui te bove iuvene recens occiso redemit, te vidit.

"Ex illa recensione nos duo soli supersumus; Raksha mater antri cum patre antri mortua est; vetus grex luporum iam diu periit. Quo Shere Khan abierit scis; Akela inter dholes mortuus est, ubi nisi sapientia ac virtute tua tutatus esses, alter quoque grex Seonensis periisset. Praeter ossa vetusta nihil remanet. Non iam homunculus a grege veniam abeundi petit, sed dominus silvarum propriam viam mutat. Quis homini vias eligenti contradicat?"

"Sed Bagheera et Bos quo emptus sum," Mowgli coepit. "Non vellem--"

Verba eius rugitu et magno inter inferiora dumeta fragore interpellata sunt. Bagheera, tam levis, tam validus, tam terribilis quam semper fuerat, coram eo adstitit.

"Quare," inquit, dextrum pedem sanguine recenti madentem porrigens, "non adveni. Longa venatio fuit, sed nunc mortuus in dumis iacet, bos annum secundum agens, Bos qui te liberat, Frater Parve. Omnia debita iam soluta sunt. De ceteris idem sentio ac Baloo." Tum pedem Mowgli lambit. "Memento Bagheeram te amavisse," vociferatus est et saltu discessit. Sub monte denuo magno longoque clamore proclamavit: "Bene venemini in nova via, Domine Silvarum! Memento Bagheeram te amavisse!"

"Audivisti," Baloo dixit. "Nihil amplius restat. Abi nunc; sed primum ad me veni. O sapiens Rana Parva, ad me veni!"

"Difficile est corium exuere," Kaa dixit. Mowgli autem capite in latus caeci ursi apposito atque collo eius brachiis circumdato diu inter singultus flebat, dum Baloo pedes eius lingua debili lambere conabatur.

"Stellae pallescunt," Frater Cinereus, auram matutinam olfactans, dixit. "Ubi hodie cubabimus? Ex hoc enim tempore novas vias sequimur."

Hic fabularum de Mowgli finis est.

CARMEN DISCESSUS

Hoc carmen Mowgli a tergo ex silva audivit, donec rursus ad ostium Messuae pervenit.

Baloo

Propter me, qui sapienti
Ranae silvarum viam monstravi,
Legem hominum serva, quaeso,
Propter senem Baloo caecum.
Sive munda sive infecta,
Sive recens sive vetusta,
Eam velut venationis vestigia sequere,
Die noctuque, nec declina.
Propter eum qui te amat
Plus quam cetera quae moventur,
Cum grex tuus te dolore afficiet,
Dic: "Tabaqui rursus canit."
Cum grex tuus nocere cupiet,
Dic: "Shere Khan etiam occidendus est."
Cum ferrum ad caedem nudabitur,
Legem serva et viam ingredere.
(Radix, mel, palma et spatha
Catulum a noxa defendant.)
Silva, aqua, ventus, arbor,
Favor Silvarum te sequatur!

Kaa

Ira ovum Metus est;
Soli oculi sine palpebris clare vident.
Venenum cobrae nemo ex vulnere exsugit,
Nec eius verba facile sanantur.
Sermo apertus tibi conciliabit
Vim cui comes comitas est.
Non ultra longitudinem corporis ferias,
Ne putrido ramo vires committas.
Rictum ad cervum aut capram metire,
Ne oculus tuus guttur suffocet.
Saturatus si dormire cupis,
Specum abditum altumque inspice,
Ne iniuria cuius oblitus es
Occisorem ad locum trahat.
Oriens, Occidens, Boreas, Auster:
Corium lava, os claude.
(Fovea, fissura, caerulea lacus ora,
Media Silva eum comitentur.)
Silva, aqua, ventus, arbor,
Favor Silvarum te sequatur!

Bagheera

Vitam intra caveam incepi;
Hominum mores optime novi.
Per claustrum effractum, quo liberatus sum,
Homuncule, hominum genus cave!
Rore redolente, stellis pallentibus,
Vanum felis arboricolae iter ne sequaris.
Grex aut concilium, venatio aut cubile:
Cum hominibus chacalis similibus inducias ne facias.
Silentium praebe cum dicunt:
"Veni nobiscum via facili."
Silentium praebe cum auxilium petunt
Ut debilibus per te noceant.
Noli ut simia de arte tua gloriari;
Super praedam tacitus esto.
Nec clamor nec carmen nec signum
Te a venandi via recta avertat.
(Nebula matutina seu crepusculum lucidum,
Custodes cervorum, ei servite!)
Silva, aqua, ventus, arbor,
Favor Silvarum te sequatur!

Tres

Per viam quam ire debes,
Ad limen quod nos reformidamus,
Ubi Flos Ruber florere solet;
Per noctes quibus iacebis
Sub tecto a caelo, matre nostra, exclusus,
Nos, amores tuos, praetereuntes audiens;
Per auroras quibus expergisceris
Ad labores quibus finem imponere nequibis,
Silvae desiderio maestus animo;
Silva, aqua, ventus, arbor,
Favor Silvarum te sequatur!